T.C.

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ARKEOLOJİ ANABİLİM DALI

KLASİK ARKEOLOJİ PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

Fırat BARANAYDIN

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Akın ERSOY

İZMİR - 2016

YÜKSEK LİSANS
TEZ/ PROJE ONAY SAYFASI

2012800418

Üniversite : Dokuz Eylül Üniversitesi
Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü
Adı ve Soyadı : FIRAT BARANAYDIN
Tez Başlığı : Ayasuluk Tepesi Korinth Başlıkları

Savunma Tarihi : 16.12.2016
Danışmanı : Yrd.Doç.Dr.Akın ERSOY

JÜRİ ÜYELERİ

Ünvanı, Adı, Soyadı	Üniversitesi	İmza
Yrd.Doç.Dr.Akın ERSOY	-DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	.....
Prof.Dr.Binnr GÜRLER	-DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	.....
Prof.Dr.Gürcan POLAT	-EGE ÜNİVERSİTESİ	.....

Oybirliği (X)
Oy Çokluğu ( )

FIRAT BARANAYDIN tarafından hazırlanmış ve sunulmuş "**Ayasuluk Tepesi Korinth Başlıkları**" başlıklı Tezi( ) / Projesi( ) kabul edilmiştir.

Prof. Dr. M. Banu DURUKAN SALI
Müdür

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Ayasuluk Tepesi Korinth Başlıkları” adlı çalışmanın, tarafımdan, akademik kurallara ve etik değerlere uygun olarak yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih

25 /10 /2016

Fırat BARANAYDIN

İmza

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Ayasuluk Tepesi Korinth Başlıkları

Fırat BARANAYDIN

Dokuz Eylül Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı

Klasik Arkeoloji Yüksek Lisans Programı

Selçuk ovasına hakim bir noktada bulunan Ayasuluk Tepesi Ephesos'un önemli bir yerleşim alanıdır. Araştırmanın konusu olan Ayasuluk Tepesi Korinth başlıklarının büyük bir bölümü Hellenistik ve Roma Çağı Ephesos'undan imar faaliyetleri için getirilmiştir. Getirilen bu başlıklar St. Jean Kilisesi ve çevresindeki yapılarda kullanılmış, ardından 2. ya da 3. evrelerde yine devşirme olarak Ayasuluk Kalesi ve içerisindeki yapılarda da kullanılmışlardır. XX. yy. başlarından günümüze süregelen kazı ve restorasyon çalışmaları sırasında devşirme olarak kullanılmış birçok mimari öğe bugün Ayasuluk Tepesi depo alanında bulunmaktadır. Korinth başlıkları da bu öğelerin içerisinde büyük bir bölümü oluşturmaktadır.

Ayasuluk Tepesi Korinth Başlıkları, Korinth başlıklarının stil gelişimleri ve kompozisyonları içerisinde birçok farklı dönem özelliklerini göstermektedir. Başlıkların çoğunluğunun Ephesos Atölyesi ürünü olduğu düşünülmektedir, ancak bu başlıkların bir kısmında Pergamon ve Aphrodisias Atölyelerinin etkileri de izlenmektedir. Ephesos kent merkezinin dışında kente ait en çok sayıda Korinth başlığını bulunduran Ayasuluk Tepesi Korinth Başlıkları, Batı Anadolu Korinth başlıkları için de önemli bir grubu oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ayasuluk, Ayasuluk Tepesi, Ephesos, Korinth, Korinth Başlığı

ABSTRACT

Master's Thesis

Ayasuluk Hill Corinthian Capitals

Fırat BARANAYDIN

Dokuz Eylül University

Graduate School of Social Sciences

Department of Archaeology

Archaeology Master's Thesis

Ayasuluk Hill, located in an area dominating Selcuk plains, is an important residential area of Ephesus Most of the Ayasuluk Hill Korinthian Capitals, the subject of the research, were brought from Hellenistic and Roman Period Ephesus for construction activities. These capitals were used in and around St. Jean Church as well as surrounding buildings and were spoliated again in Ayasuluk Castle and in surrounding structures in the 2nd and 3rd stages. Many spoliated architectural elements unearthed during the ongoing excavations and restoration works since early XX cc. are in the storage Ayasuluk Hill. Corinthian capitals constitute the biggest proportion of these elements.

Ayasuluk Hill Corinthian capitals stand out with their outstanding features with their different style and composition developments. Most of the capitals are believed to be the works of Ephesus workshop, yet i some of these capitals the influence of Aphrodisias and Pergamon Workshops can be observed. Ayasuluk Hill Corinthian capitals, with the greatest number of Corinthian capitals outside of Ephesus city center, constitute a significant group among Western Anatolia Corinthian capitals.

Keywords: Ayasuluk, Ayasuluk Hill, Ephesos, Korinth, Korinthian Capitals

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI ii

YEMİN METNİ iii

ÖZET iv

ABSTRACT v

İÇİNDEKİLER vi

KISALTMALAR ix

ŞEKİLLER LİSTESİ x

EKLER LİSTESİ xii

GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM

EPHESOS VE AYASULUK TEPESİ

1.1. EPHESOS TARİHÇESİ 9

1.2. AYASULUK TEPESİ TARİHÇESİ 13

İKİNCİ BÖLÜM

KORİNTH BAŞLIKLARININ KÖKENİ VE GELİŞİMİ

2.1. KORİNTH BAŞLIKLARININ KÖKENİ 17
2.1.1. Korinth Başlığının Kökeni Üzerine Öneriler 18
2.2. KORİNTH BAŞLIKLARININ GELİŞİMİ 23
2.2.1. Erken Korinth Başlığı Örnekleri 23
2.2.2. Hellenistik Dönem Korinth Başlıkları 24
2.2.3. Augustus Dönemi Korinth Başlıkları 27
2.2.4. Iulius Claudiuslar Dönemi Korinth Başlıkları 30
2.2.5. Flaviuslar Dönemi Korinth Başlıkları 32
2.2.6. Traianus – Hadrianus Dönemi Korinth Başlıkları 34
2.2.7. Antoninler Dönemi Korinth Başlıkları 40
2.2.8. Severuslar Dönemi Korinth Başlıkları 47
2.2.9. Geç Antik Dönem Korinth Başlıkları 52

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

3.1. AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI, DÖNEMLERİ VE GRUPLARI 55
3.1.1. 1. Grup: Ayasuluk Tepesi Geç Helenistik – Augustus Dönemleri Korinth Başlıkları 55
3.1.2. 2. Grup: Ayasuluk Tepesi Claudiuslar - Flaviuslar Dönemleri Korinth Başlıkları 56

3.1.3. 3. Grup: Ayasuluk Tepesi Hadrianus Dönemi Korinth Başlıkları 57

3.1.4. 4. Grup: Ayasuluk Tepesi Antoninler Dönemi Korinth Başlıkları 60

3.1.5. 5. Grup: Ayasuluk Tepesi Severuslar Dönemi Korinth Başlıkları 64

3.1.6. 6. Grup: Ayasuluk Tepesi Geç Antik Çağ Dönemi Korinth Başlıkları 72

SONUÇ 99

KAYNAKÇA 108

EKLER

KISALTMALAR

AA	Archaologischer Anzeiger
AJA	American Journal of Archaeology
AYS.	Ayasuluk Tepesi
BWPr	Winckelmannsprogramm der archäologischen Gesellschaft zu Berlin
E.T.Ç.	Erken Tunç Çağı
Env.	Envanter
G.T.Ç.	Geç Tunç Çağı
IstMit	Istanbuler Mitteilungen
KB.	Korinth Başlığı
Kyz.	Kyzikos
M.Ö.	Milattan Önce
M.S.	Milattan Sonra
MJH	Mediterranean Journal of Humanities
No.	Numara
O.T.Ç.	Orta Tunç Çağı
ÖJH	Jahreshefte des Österreichischen Archäologischen Institutes in Wien
s.	Sayfa No
ss.	Sayfadan Sayfaya
T.A.D.	Türk Arkeoloji Dergisi
T.T.K.	Türk Tarih Kongresi
vb.	Ve benzeri
yy.	Yüzyıl

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1:	St. Jean Kilisesi	s. 2
Şekil 2:	St. Jean Kilisesi Takip Kapısı	s. 3
Şekil 3:	St. Jean Kilisesi Dış Kale Surları	s. 4
Şekil 4:	Ayasuluk Kalesi Genel Görünümü (İç Kale)	s. 5
Şekil 5:	Ayasuluk Tepesi ve St. Jean Kilisesi Açık Depo Alanında Tasnif Edilen Korinth Başlıkları	s. 6
Şekil 6:	Ephesos Kent Planı	s. 10
Şekil 7:	Ephesos Celsus Kütüphanesi	s. 11
Şekil 8:	Ephesos Hadrianus Tapınağı	s. 12
Şekil 9:	Ayasuluk Tepesi Planı	s. 15
Şekil 10:	Vitruvius'un Kallimakhos tarafından bulunduğunu anlattığı Korinth başlığının Claude Perrault 1684 tarihli çizimi	s. 17
Şekil 11:	Klasik Tip Korinth Başlığı ve Bölümleri	s. 23
Şekil 12:	Ayasuluk Tepesi Geç Hellenistik – Augustus Dönemi Korinth başlıkları	s. 78
Şekil 13:	Ayasuluk Tepesi Claudiuslar - Flaviuslar Dönemleri Korinth başlıkları	s. 79
Şekil 14-16:	Ayasuluk Tepesi Hadrianus Dönemi Korinth başlıkları	s. 80
Şekil 17-20:	Ayasuluk Tepesi Antoninler Dönemi Korinth başlıkları	s. 83
Şekil 21-27:	Ayasuluk Tepesi Severuslar Dönemi Korinth başlıkları	s. 87
Şekil 28-32:	Ayasuluk Tepesi Geç Antik Çağ Dönemi Korinth başlıkları	s. 94
Şekil 33:	Ayasuluk Tepesi Korinth Başlıklarının Ayasuluk Tepesinde bulundukları alanlar	s. 100

Şekil 34: Ayasuluk Tepesi Korinth Başlıkları Dağılımları s. 101

Şekil 35: Ayasuluk Tepesi Severuslar Dönemi Korinth Başlıkları Dağılımı s. 103

Şekil 36: Ayasuluk Tepesi Geç Antik Çağ Dönemi Korinth Başlıkları Dağılımı s. 103

Şekil 37: Ayasuluk Tepesi Antoninler Dönemi Korinth Başlıkları Dağılımı s. 104

Şekil 38: Ayasuluk Tepesi Hadrianus Dönemi Korinth Başlıkları Dağılımı s. 105

Şekil 39: Ayasuluk Tepesi Geç Hellenistik - Agustus Dönemi Korinth Başlıkları Dağılımı s. 106

Şekil 40: Ayasuluk Tepesi Claudiuslar - Flaviuslar Dönemi Korinth Başlıkları Dağılımı s. 107

EKLER LİSTESİ

EK 1: Ayasuluk Tepesi Korinth Başlıkları Kataloğu ek s.1

EK 2: Ayasuluk Tepesi Korinth Başlıkları Karşılaştırma Örnekleri ek s.72

GİRİŞ

Kallimakhos'un ortaya çıkardığı öne sürülen Korinth başlığı antik mimarinin ayrılmaz bir parçasını oluşturmuştur. Roma Döneminde kullanımı doruk noktasına ulaşan Korinth üslubu, imparatorluğun yıkılışına kadar popülerliğini sürdürmüştür. Bu süreç içerisinde değişen ve gelişen mimari Korinth başlığını da etkilemiştir.

Klasik Dönem içinde var olan öğelerini Geç Antik Çağ Dönemine kadar korumuş olsa bile stil ve plastik açısından büyük değişimlere uğramıştır. Özellikle Hellenistik Dönem Korinth başlıkları plastik açısından doruk noktasına ulaşan örnekleri oluşturmaktadırlar. Ancak bu dönemler içerisinde başlık gelişimi takip edilirken Augustus ve Hadrianus Dönemlerinde yaşanan klasist akımları göz ardı edilmemelidir[1].

Korinth başlığının izlemiş olduğu bu gelişim insitu başlıklar üzerinden bir yol göstermektedir. Başlıkların tarihlemesinde kullanılan bu yol başlığın farklı öğe betimlemeleri ile yapılmıştır. Dönemsel farklılıklarla birlikte yoğun olarak akanthus dikenlerinin kendi içerisinde ve birbirleri arasında oluşturdukları boş alanlar (gözler), akanthusların kalathos üzerindeki konumları, kaulisler ve abakus çiçeği üzerinden tarihlemeler yapılmıştır. Ayrıca plastik işçiliği ve kompozisyonları da kullanılmıştır. Ancak genel olarak kompozit başlıklarla Korinth başlıklarının en önemli ortak özelliği olan akanthuslar üzerinden yapılan tarihlemeler diğerlerinden daha öncelikli olmuştur. Çünkü bu şekilde aynı dönem içinde yapılmış olan iki farklı üsluptaki benzerlik araştırma alanını genişletmiş ve tarihlenmesini kolaylaştırmıştır.

Başlıklarla ilgili incelemeler ve tarihlemeler geniş bir yelpazeyi barındırmaktadır. Kahler[2], Weigand[3], Boysal[4] gibi birçok araştırmacı diğer mimar öğeler ile birlikte Korinth başlıklarını da incelemişlerdir. Ancak başlıkların daha net

[1] Mary T. Boatwright, **Hadrian and the Cities of the Roman Empire**, Princeton University Press, New Jersey, 2000, ss. 108-132.
[2] Heinz Kahler, **Die Römischen Kapitelle des Rheingebietes**, Walter de Gruyter GmbH, Berlin, 1939.
[3] Edmund Weigand, **Vorgeschichte des Korinthischen Kapitells**, C.J. Becker**,** Würzburg, 1914.
[4] Yusuf Boysal, "1984 Yılı Stratonikeia Kazısı" **VII Kazı Sonuçları Toplantısı**, Ankara, 20-24.05.1985. (STR) ss. 519 – 522.

tarihlemelerini başlıca Alzinger[5] , Heilmeyer[6], İdil[7], Vandeput[8], ve Başaran[9] gibi araştırmacılardan almaktayız. Araştırmacılar başlıkları tarihlerken benzer üslup kullanmışlardır ve birbirlerinden etkilenmişlerdir. Araştırmacılar Korinth başlıklarının tarihlenmesini stil kritik ve karşılaştırma ile belirgin bir tabloya oturtmuşlardır. Yapılan bu çalışmalar tamamı incelendiğinde Korinth başlıklarını tarihleyebilecek bir kılavuz ortaya çıkmaktadır.

Ayasuluk Tepesi Ephesos'un kimi zaman kalbi kimi zaman ise önemli bir karakolu olmuştur. St. Jean Kilisesinin[10] yapılması ile önem kazanan Ayasuluk Tepesi kilise yapımı sırasında ve sonrasında birçok inşa faaliyetine merkez olmuştur.

Şekil 1: St. Jean Kilisesi

[5] Wilhem Alzinger, "Augusteische Architectur in Ephesos", Sonderschriften Herausgeben vom Osterreichischen Archaologischen Institut in Wien 16, Architektur unter Trajanus und Hadrianus, **IstMitt,** Vol: 38, 1974,pp. 291 – 307.
[6] W. Dieter Heilmeyer, **Korinthische Normalkapitelle**, Studien zur Geschicte Architektur dekoration, Heidelberg, 1970.
[7] Vedat İdil, "Anadolu'da Roma İmparatorluk Çağı Korinth Başlıkları", **Anatolia XX,** 1984, (RKB) ss. 1-49.
[8] Lutgarde Vandeput, **The Architectural Decoration in Roman Asia Minor: Sagalassos: A Case Study**, Brepols Publlshers, Leuven 1997.
[9] Cevat Başaran, "Kyzikos Korinth Başlıkları", **T.A.D.**, Cilt:1, Sayı:31, 1997, (KKB) ss. 1-52; Cevat Başaran, Anadolu Kompozit Başlıkları, Arkeoloji Sanat Yayınları, İstanbul, 1999, (AKB).
[10] Mustafa Büyükkolancı, **Aziz Yuhanna St. Jean (Aziz Yuhanna) Hac Kilisesi ve Ayasuluk Kalesi**, Hitit Color, İzmir, 2014,(AYK) s.16-24.

Hıristiyanlığın güçlü olduğu VI. yy. ve sonrasında önemsizleşen pagan mabetleri ve mezarlık alanları bu inşa faaliyetleri için önemli malzeme yataklarını oluşturmaktadır. Kilisenin, Piskoposluk Sarayının[11], Manastırın[12], Sarnıçların[13], Konutların, Takip Kapısı ve Dış Surların[14] yapımında kullanılan devşirme malzemeler bu alanlardan getirilmişlerdir.

Şekil 2: St. Jean Kilisesi Takip Kapısı

[11] Büyükkolancı (AYK), s. 26.
[12] Büyükkolancı (AYK), s. 32.
[13] Büyükkolancı (AYK), ss. 26, 28.
[14] Büyükkolancı (AYK), s. 12.

Şekil 3: St. Jean Kilisesi Dış Kale Surları

Malzemelerin yoğunluğu getirildikleri yapıların inşaatın yapılacak yere yakınlığı ile bağlantılı olmalıdır. Olasılıkla en yakın mesafedeki alanlardan getirilenler daha yoğun, mesafe arttıkça ise bu yoğunluğun azalması gerektiği öngörülmektedir. St. Jean Kilisesi kazıları sırasında ortaya çıkan, Artemision'a ait olan mimari unsurlar, Ephesos Nekropolü'ne ait mezar taşları, lahit parçaları, yoğunluğu daha azalarak devam eden Stadium ve Tiyatro'nun malzemeleri bize bu görüşü doğrulamaktadır. Kilisenin ve diğer yapıların inşası sırasında getirilen bu devşirme malzemelerin bölüm bölüm oldukları yerlerden getirilmiş olmaları muhtemeldir. Ancak sağlam olan yapılardan çok harabe ve tahrip olmuş durumdaki yapılarda bulunan malzemelerin öncelikli olarak getirilmesi daha mantıklıdır. Kilisenin neredeyse tüm duvarlarında bulunan devşirme malzemelerden oturma basamakları, lahitler, steller, vb. gibi düz yüzeyli parçalar duvar yüzlerinde kullanılırken sütun başlıkları gövdeleri gibi eğimli parçalar daha çok duvar dolgularında kullanıldığı izlenilmektedir. Bu kullanım Ayasuluk Tepesi'nde bulunan diğer yapılar için de geçerlidir.

St. Jean Kilisesi ve çevresinde bulunan yapıların inşası sırasında kullanılan bu devşirme malzemelerin getirilişi ve kullanılışı Ayasuluk Kalesi'nin yapımı ile

benzerlikler göstermektedir. St. Jean Kilisesi'nin ve çevresinde bulunan yapı grubunda kullanılan devşirme ya da kendi malzemeleri bu süreçlerden geçerek Ayasuluk Kalesi'nde kullanılmış görülmektedirler. Bizans Döneminde yapılmış olan Ayasuluk Kalesi'nin[15] günümüze ulaşan sur duvarlarının büyük bir bölümü ve iç kalede bulunan çoğu yapı Türk Dönemi'ne aittir.

Şekil 4: Ayasuluk Kalesi Genel Görünümü (İç Kale)

Kalenin aktif kullanımı ve işgali sırasında oluşan tahribatların onarımı için gerekli malzemeler yine Kilise ve çevresinde bulunan yapı grubundan temin edilmiştir. Tüm bu malzemeler İç Kale Surları[16], Sarnıçlar[17], Bazilika (Sarnıç)[18], Bey Köşkü ve Hamamı[19], Kale Camii[20], Güney Teras Evleri [21] ve yol döşemelerinde kullanılmışlardır. Böylelikle zaten 2. veya 3. kullanım olan bu malzemeler bir evrenin daha içinde bulunmuşlardır.

Ayasuluk Tepesi'nde bulunan yapılarda devşirme malzeme olarak kullanılan Korinth başlıkları genellikle duvar örgüsünde moloz taş amacı ile kullanılmıştır. Bazı

[15]N. Sevgen, **Anadolu Kaleleri I**, Doğuş Matbaası, Ankara, 1959, s. 70.
[16] Büyükkolancı (AYK), s.40.
[17] Büyükkolancı (AYK), s.46.
[18] Büyükkolancı (AYK), s.54.
[19] Büyükkolancı (AYK), s.52.
[20] Büyükkolancı (AYK), s.50.
[21] Büyükkolancı (AYK), s.48.

başlıkların abakus bölümleri duvar yüzeylerinde de kullanılmışlardır. Yani Ayasuluk Tepesi'nde bulunan Korinth başlıkları kendi işlevi dışında kullanılmışlardır. Bu yüzden başlıkların yüzeylerinde ve birçok bölümlerinde yoğun tahribat görülmektedir. Başlıkların birçok bölümü duvar örgüsünde kullanılmak için tahrip edilmiştir. Moloz amacı ile kullanılan başlıklarda ise kireç harçtan kaynaklı yüzey aşınmaları mevcuttur. 1920 yıllarından günümüze kadar yapılan kazılar sırasında ortaya çıkan başlıklar açık depo alanında tasnif edilmiş durumdadır. Uzun bir aralığı ve farklı ekiplerin yapmış olduğu çalışmalar sırasında ortaya çıkarılan bu başlıkların çoğunun bulundukları alanlar bilinmemektedir. Böylece Ephesos'tan aynı yapıya ait olabilecek ve gruplar halinde getirilmiş olan başlıkların Ephesos'ta hangi yapıya ait olduklarını tespit edilme olasılığı zorlaşmıştır. Ancak başlıklar stilleri, malzemeleri ve üslupları bakımından kendi içlerinde bazı gruplar oluşturmaktadır.

Ayasuluk Tepesinde bulunan Korinth başlıklarının büyük çoğunluğu kazı alanının açık deposunda bulunmaktadır.

Şekil 5: Ayasuluk Tepesi ve St. Jean Kilisesi Açık Depo Alanında Tasnif Edilen Korinth Başlıkları

Bu başlıklar özellikle St. Jean Kilisesi'nin ve diğer yapıların yapımı sırasında devşirme olarak kullanılmışlardır. Tamamının devşirme olarak kullanıldığı başlıkların hiç birisi in-situ değildir. Bu durum başlıkların bulundukları yapı, alan ya da yakınındaki benzer örneklerle ilişkilendirilmesini ortadan kaldırmaktadır.

Ayasuluk Tepesinde bulunan Korinth başlıkları üzerine bugüne kadar herhangi bir çalışma ya da katalog çalışması yapılmamıştır. Bu tez projesi ile Hellenistik, Roma ve Geç Antik Çağ Ephesos'undan kalma bu başlıkların tarihlendirilmesi, detaylı bir katalog haline getirilmesi sayesinde Ephesos ve çevresinde bulunan yapılardan getirilen bu başlıkların olması gerektikleri yerlere dönmesini ümit etmekteyiz. Tez kapsamındaki başlıklar Ephesos'ta bulunan atölyenin gelişimi, etkilendikleri diğer atölyeler için yapılacak araştırmalar açısından önemli örnekleri oluşturmaktadır. Tüm bu amaçlar doğrultusunda yapılacak olan çalışmalar, St. Jean Kilisesi ve çevresinde yapılmış olan kazılar sırasında ortaya çıkarılan başlıkları ve Ayasuluk Tepesi içerisinde bulunan 1920 – 2015 yılları arasında bulunan Ayasuluk Tepesi Korinth başlıklarını toplu halde değerlendirmektir.

Korinth başlıkları içinde değerlendirilebilecek bazı örnekler bu çalışmanın dışında bırakılmışlardır. Bunlar Dil Motifli Korinth başlıkları, Kompozit başlıklar ve diğer nadir örneklerdir. Ayasuluk Tepesi'nde bulunan kompozit ve dil motifli başlıklar başka bir çalışmanın konusunu oluşturabilecek nitelikte ve sayıdadır. Çalışmanın içerisine alınan klasik tipe yakın farklı örnekler için daha kapsamlı, detaylı ve daha geniş bir zaman aralığında bir çalışmanın yapılması gerekmektedir. Böylece yapılan tüm çalışmalar Ephesos'un Korinth başlıkları hakkındaki çalışmaları daha da genişletip geliştirecektir.

Ayasuluk Tepesi Korinth Başlıkları hakkında yapılacak olan çalışmalar öncelikle arazinin ve depoların incelenmesi ve başlıkların konumlarının belirlenmesi ile başlamıştır. Ayasuluk Tepesi (özellikle kazı çalışmalarının yapıldıkları alanlar) üzerinde detaylı tarama yapılmıştır. Konumları belirlenen 71 adet başlık (Başlıkların tamamına yakını açık depo alanında geri kalanları ise St. Jean Kilisesi Güney Doğu Yapı Grubu kazı alanında tasnif edilmiş durumdadır.) belgelendirilmesinin ardından numaralandırılmışlardır. Bulundukları alan belirtilerek numaralandırılan başlıkların

(Daha önceki araştırmalarda alınan ölçülerde göz önünde bulundurularak) ölçüleri alınmıştır. Başlıkların kataloglama çalışması için, cephelerinden ve istiflenişlerine göre kalathos tabanından ya da abakusun üst kısmından fotoğraflanmışlardır. Tüm bu fotoğraflar başlıklara verilen numaralara göre adlandırılmışlardır. Bilgisayar ortamına aktarılan fotoğraflara fon oluşturulmuştur ve ölçülü çekilen cephe fotoğrafları ölçülendirilmiştir. Alınan tüm bu veriler yine bilgisayar ortamında düzenlenerek bir bütün halinde kataloğu oluşturmuşlardır.

Bir sistematik içinde katalog haline getirilen Ayasuluk Tepesi Korinth Başlıkları'nın bulundukları bölge ve çevresi literatür çalışması yapılarak taranmıştır. Başlıkların gelişimlerini anlamak amacı ile Korinth başlıklarının kökeni araştırılmıştır. Korinth başlığının kökeni konusunda yapılan çalışmalar ve tartışmalar üzerinden başlığın ilk kullanımları araştırılmıştır. Başlığın ilk kullanımları üzerinden ortaya çıkışı ve gelişimi incelenmiştir. Korinth başlıklarının gelişimi konusunda birçok farklı ve birbirinden bağımsız araştırmalar incelenmiştir. Bu çalışmaların hepsinden faydalanarak bir sentez oluşturulmaya çalışılmıştır.

Başlıklar ölçüleri, başlık öğelerinin konumları, başlık yüzeyinin kullanım alanları ve üsluplarına göre değerlendirilmişlerdir. Değerlendirmeler üzerinden literatür taraması ile yapılan sentezden de yararlanarak başlıklar kendi içlerinde tarihlendirilmişlerdir. Tüm bu çalışmalardan gelen bilgiler ışığı altında başlıklar kendi aralarında gruplandırılmışlardır. Aynı yapı, seri ya da atölyenin ürünü olanlar belirlenmişlerdir. Ephesos'ta bulunan Korinth başlıkları incelenmiş ve fotoğraflanmış, Ayasuluk Tepesinde bulunan başlıklar ile paralellikleri değerlendirilmiştir. Ancak Ayasuluk Tepesi'nde bulunan başlıkların Ephesos ya da çevresinde bulunan orijinal yapılardaki Korinth Başlıkları ile kurulacak paralelliklerle geldikleri yer veya yapı konusunda bir değerlendirme mümkün olabilecektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

EPHESOS VE AYASULUK TEPESİ

1.1. EPHESOS TARİHÇESİ

Ephesos'un tarihi, Çukuriçi Höyük buluntularına göre M.Ö. 5000 yıllarına Geç Kalkolitik Döneme kadar inmektedir[22]. Ayasuluk Tepesindeki buluntular M.Ö. 3.bin yılın 2. yarısını O.T.Ç. göstermektedir. G.T.Ç. Ayasuluk tepesindeki yerleşim daha belirgin bir hal alır. Ephesos adı büyük olasılıkla Hititçeden Helenize edilmiş Arzavanın başkenti Apaša'dan gelmektedir. M.Ö. 1200 yılında Anadolu'dan Mısır'a kadar uygarlıkları derinden etkileyen Deniz kavimleri göçü ile birlikte yıkılan Mykenler ve Hititler'in bıraktıkları idari boşluk Ionlar tarafından doldurulmuştur.[23] Kent Artemis Tapınağının 1200-1300 m. batısına taşındı[24]. M.Ö. VII. yy.'ın 3. çeyreğinde göçebe Kimmerler'in saldırısına uğradı ancak surları sayesinde kent kurtuldu. Ancak surların dışında bulunan Artemis Tapınağı bu saldırıdan etkilendi. Kent M.Ö. 545-334 yılları arasında Akhaimenidlere bağlı olarak kaldı. M.Ö. 499 yılında başlatılan ayaklanma ile M.Ö.479 da Attika-Delos Deniz Birliği'ne girdi. M.Ö. 386 dan M.Ö. 334 tarihine kadar tam olarak Pers egemenliğine girdi. M.Ö. 5.yy'ın sonlarında ve M.Ö.4. yüzyıl'ın başlarında Pers ordusunun hareket üssü olarak kullanıldı. [25] Büyük Aleksandros'un Ephesos'tan geçişi ile Perslerin hakimiyeti tamamıyla sona ermiş oldu. İskender'in demokrasiyi getirmesi Ephesos'luları memnun etti. M.Ö. 356 yılında Deli Herostratos'un meşale ile kundaklaması sonucu yanan Artemis Tapınağı'nın yeniden inşası için yardım teklif eden İskender'in teklifini Ephesos'lular; "bir tanrının başka bir tanrıya tapınak yapması uygun olmaz" diyerek reddettiler[26]. Kent Aleksandros'un ölümü ile komutanı olan Lysimakhos'un egemenliğine girdi. Lysimakhos çevredeki Teos, Lebedos ve Kolophon kentlerini birleştirerek Ephesos'u Hellenistik düşünceye uygun yeni büyük modern bir kent

[22] P. Scherrer ve Diğerleri, **Efes Rehberi**, Ege Yayınları, İstanbul, 2000, (EPH), s.14.
[23] Scherer ve Diğerleri, (EPH), s. 14.
[24] Scherer ve Diğerleri, (EPH), s. 15.
[25] V. Sevin, **Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası I**, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 2007, s. 94.
[26] Scherer ve Diğerleri, (EPH), s. 17.

haline getirmek istedi. Kente eşi olan Arsinoe'nin adını verdi. Küçük Menderes'in alüvyonları ile dolup bataklık olan eski kent Pion ve Koressos dağlarının arasında taşındı (**Şekil 6**)[27].

Şekil 6: Ephesos Kent Planı

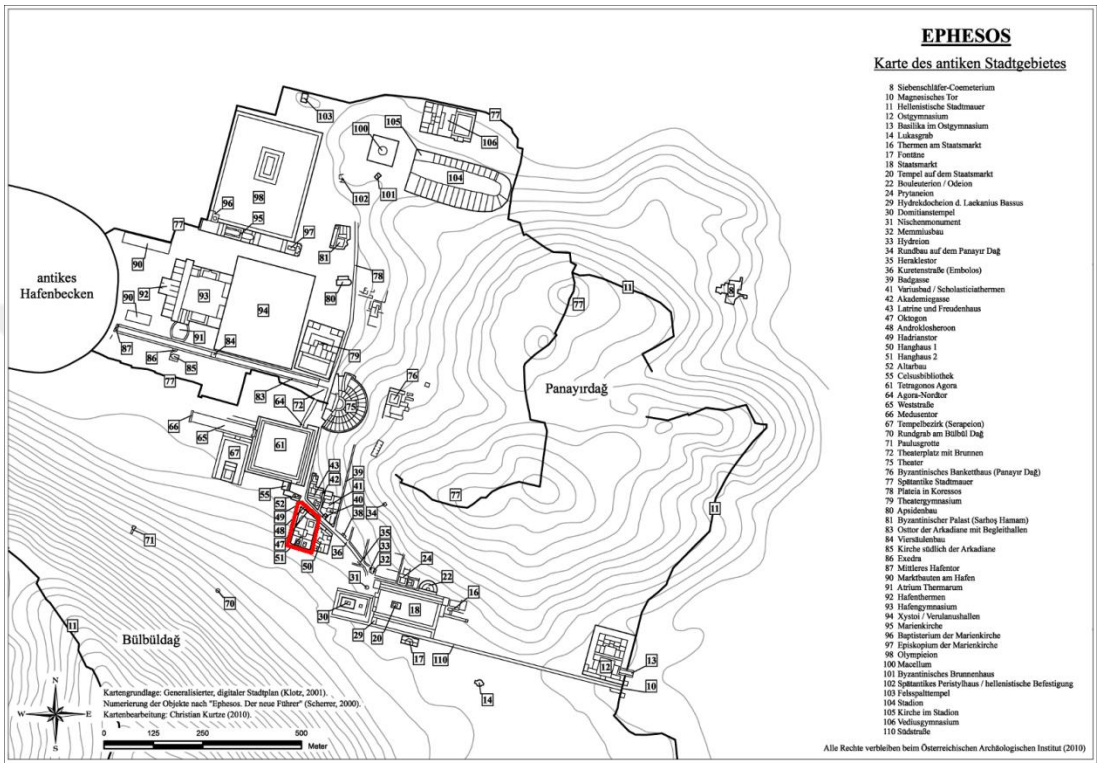

Kaynak: http://www3.rgzm.de/ephesos/bilder/eph-plan_gross_col.png

Yeni kent modern anlayışa uygun olarak ızgara plan ile planlandı ve çevresinin surlar ile çevrilmesi projesi yapıldı. Lysimakhos'un ölümü ile Seleukoslar ve Ptolemaioslar'ın hakimiyetleri altında kalan Ephesos kenti M.Ö. 196 yılında III. Antiokhos tarafından tekrar ele geçirilerek Seleukos karargahı oldu. M.Ö. 188 yılında Apameia Barışı ile birlikte Ephesos Roma tarafından Pergamon Krallığına bırakıldı[28] ve M.Ö. 133 yılında Roma'nın Asya Eyaleti'nin merkez kenti durumuna geldi. Ephesos M.Ö. I.yy. da Roma'ya karşı Pontos Kralı VI. Mithridates'in yanında yer aldığından Sulla tarafından cezalandırıldı.[29] Aktium Savaşı ve İskenderiye önündeki çatışma sonucunda iç kavgalar erince Cumhuriyet Dönemi sona ermiş

[27] Scherer ve Diğerleri, (EPH), s.18
[28] Sevin, s.95
[29] Sevin, s.95

İmparatorluk dönemi başlamıştır.[30] Augustus Dönemi Ephesos'u Asya Eyaletinin Metropolisi, Romalı Prokonsülün ikametgahı, Conventus'un merkeziydi. Bu önem Ephesos'a bu dönemde yapılmış olan anıtsal yapılar ile de kendini göstermektedir[31].

Şekil 7: Ephesos Celsus Kütüphanesi

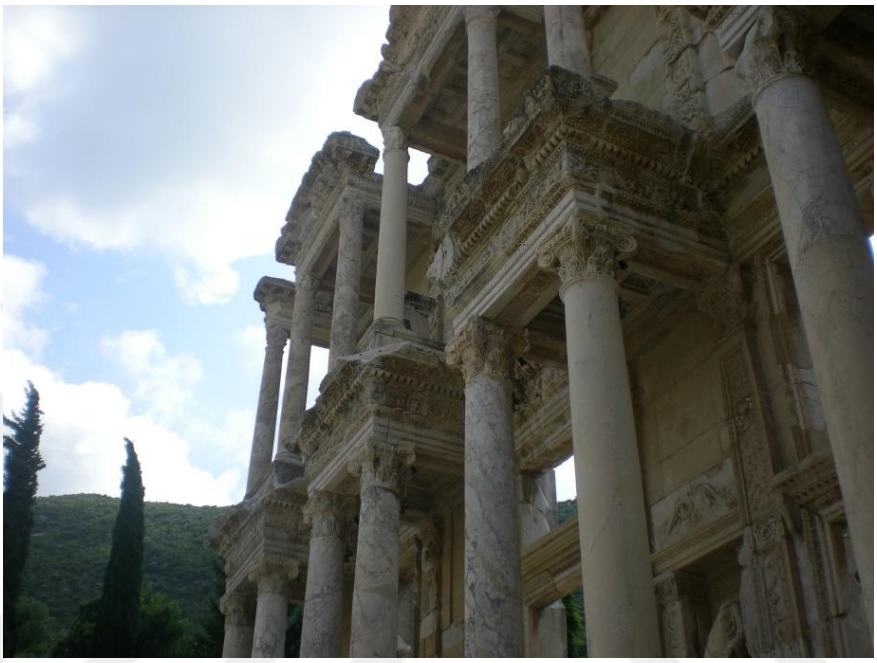

Barış döneminde iyice zenginleşen Ephesos bunu limanlarına borçluydu. Ticari mallar bu limanlar üzerinden kente giriş çıkışı sağlamaktaydı. Ayrıca Artemision büyük bir ziyaretçi kitlesini kente çekmektedir. M.S. 2. yüzyıl'da yaşayan Hatip Aelius Aristides; "sığınak yeri olan Artemision, aynı zamanda önemli bir işveren durumunda idi."[32] Strabon; Ephesos için Apameia'yı anlatırken "Apameia Asia'nın büyük bir ticaret merkezidir ve bu kent Ephesos'tan sonra ikinci gelir."[33] demiştir. Oldukça büyük bir nüfusu olan Ephesos kendini Asianın ilk ve en büyük metropolisi olarak nitelemekteydi.

[30] Scherer ve Diğerleri, (EPH), s. 22
[31] Scherer ve Diğerleri, (EPH), ss. 23-24
[32] Scherer ve Diğerleri, (EPH), s.24
[33] Strabon.XII.8.s 83.

Şekil 8: Ephesos Hadrianus Tapınağı

Roma İmparatorluğu Döneminde St. Paul ve St. Jean'ın etkisi ile Ephesos'da Hıristiyanlık giderek yaygınlaşmıştır.[34] Hıristiyanlık dininin hızla yaygınlaştığı V. ve VI. yy.'lara kadar Romanın Batı Anadolu ve hatta Doğuda'ki en önemli kentlerinden biri olarak kalan Ephesos'a bunun göstergesi olarak Asia eyaletinin 7 kilisesinden biri kurulmuştur. Kent Iustinianus döneminde son parlak devrini yaşadı. VII. ve VIII. yüzyıl'lar da Arap akınları ile birçok kez tahrip edildi.[35] Limanın dolması ile de ticari önemini kaybetti. St. Jean Bazilikası'nın Ayasuluk Tepesine yapılması ile önemi artan Ayasuluk Tepesi giderek Ephesos'un yeni merkezi konumuna gelmiştir.

[34] Scherer ve Diğerleri, (EPH), ss.27-28.
[35] Sevin, s.95.

1.2. AYASULUK TEPESİ TARİHÇESİ

Bugün İzmir ili Selçuk ilçesi yerleşik alanı içinde bulunan Ayasuluk Tepesi Tunç Çağı'ndan itibaren yerleşim gören bir merkez durumundadır. Ayasuluk Kalesinin güney yamacında yapılan kazılar sonucu ortaya çıkan seramiklerin tarihleri bizi M.Ö. III. bin yılın II. yarısına götürmektedir. O.T.Ç. bu alanda bir yerleşimin olduğu bu bulgular ile kanıtlanmıştır. G.T.Ç. ise yerleşim belirginleşerek daha netleşmektedir.[36] Bunların da yakın benzerleri Troia I-II, Emporio VII, Limantepe ve Baklatepe kazılarında bulunmuştur. Çoğunlukla E.T.Ç.'ye ve Geç Kalkolitik Çağ'a tarihlenebilen bu seramik örneklerin benzerleri Çukuriçi Höyüğü'nde de bulunmuştur[37]. En üstteki O.T.Ç. tabakasının üzerinde alt ve üstü düzeltilmiş ön yüzü kaba bırakılmış 3 m. kalınlıkta bir sur duvarının alt kısmı bulunmuştur. O.T.Ç. tabakası üzerindeki küllü kayma tabakasının M.Ö. 1550 yılında tüm Ege'yi etkileyen kıyılar ve adalardaki kentlerin yıkılmasına neden olan Thera volkan patlaması ile ilgili olduğu düşünülerek sur duvarının bir Myken Kalesine ait olabileceği düşünülmüştür. Çünkü 1962 yılında Ayasuluk Tepesi'nde Takip Kapısı önünde bulunan Myken Dönemi (M.Ö. 1375-1350) mezarına ait kaplar bazı araştırmacılar tarafından burada bir Myken Kalesi veya yerleşmesi olabileceği şeklinde yorumlanmıştır. Ancak bu dönemde Arzawa-Mira Kralı Tarhuntaradu'nun topraklarını genişlettiği ve Batı Anadolu'yu tümüyle hakimiyeti altına aldığı bilinir[38]. M.Ö. 1500-1000 yılları arasında Ephesos çevresindeki en önemli yerleşim yerinin Ayasuluk Tepesi'nde kurulan yerleşim yeri (Apasas) olduğu düşünülmektedir. Bu döneme ilişkin buluntular yoğun olarak sadece burada ele geçmiştir. Myken seramikleri, sur duvarı ve mezarlardan oluşan buluntular Apasas Kenti'nin burada kurulmuş olduğu düşüncesini desteklemektedir. Bunlara ek olarak 2000 yılında 22/S açmasında ele geçen bir mühür Ayasuluk Tepesinin önemini bir kat daha

[36] Mustafa Büyükkolancı, Eski Efes Ayasuluk Tepesi**, Ramazan Özdoğan'a Armağan**, Ed. Mustafa Şahin ve İ. Hakan Mert, Ege Yayınları, İstanbul, 2005, (EEA), ss. 65-77.
[37] Mustafa Büyükkolancı, "Selçuk Ayasuluk Tepesi (Eski Efes) "Appasas" mı?", **Batı Anadolu ve Doğu Akdeniz Geç Tunç Çağı Kültürleri Üzerine Yeni Araştırmalar**. Ed. Erkanal – Ötkü Armağan, Sevinç Günel ve Ulaş Deniz, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara, 2008, (APS), ss. 41-55.
[38] Büyükkolancı, (EEA), 65-77.

arttırmıştır[39]. Mühürün Hitit veya Myken mührü olmaması ve Batı Anadolu'ya özgün bir mühür olması ile bölgenin Hitit İmparatorluk Dönemi'nde vasal krallık olan Arzawa-Mira krallığına ve başkenti Apasas'a ışık tutmaktadır[40]. Arzawa-Mira'nın başkenti olan deniz kıyısın daki Apasas 'Eski Ephesos' olduğu tezini de tam olarak desteklemektedir. Ephesos adının Apasas'tan geldiği ve Apasas'ın da Apa(a)sa 'akarsu kenti' öğelerinden türetildiği kabul edilir[41]. M.Ö. 1200 Deniz Kavimleri tahribatı ile yıkılan kent İon göçlerinin sonucunda Ephesos adını almıştır. Lydia egemenliğine giren kent (M.Ö. 6. yy.), Kroisos'un Artemis Tapınağının inşaasında hediye ettiği *Columnæ Cælatæ*'li sütunlar Ephesos ile yakın ilişkiyi göstermektedir. Bu dönemde Ayasuluk'taki yerleşim bir yandan sürerken Ephesoslular'ın, Koressos çevresine yerleştikleri öngörülmektedir[42]. Klasik Dönemde Ephesos Artemision'a 1.2 km. uzaklıktadır. Hellenistik Dönemde jeostratejik nedenler ile yeni yerlerde yeni kentler kurulurken bu Ephesos'u da etkilemiş, eski kentin kurulduğu alandaki koyun alüvyonlarla dolması Lysimakhos'a yardımcı olmuş, kent Pion ve Koressos Dağlarının arasına taşınmıştır. Kent sur duvarları ile çevrelenmiştir.

[39] Büyükkolancı, (APS), 41-55.
[40] Büyükkolancı, (EEA), 65-77.
[41] Büyükkolancı, (EEA), 65-77.
[42] Ekrem Akurgal, **Anadolu Uygarlıkları**, Net Turistik Yayınlar, İstanbul, 2007. s. 322.

Şekil 9: Ayasuluk Tepesi Planı

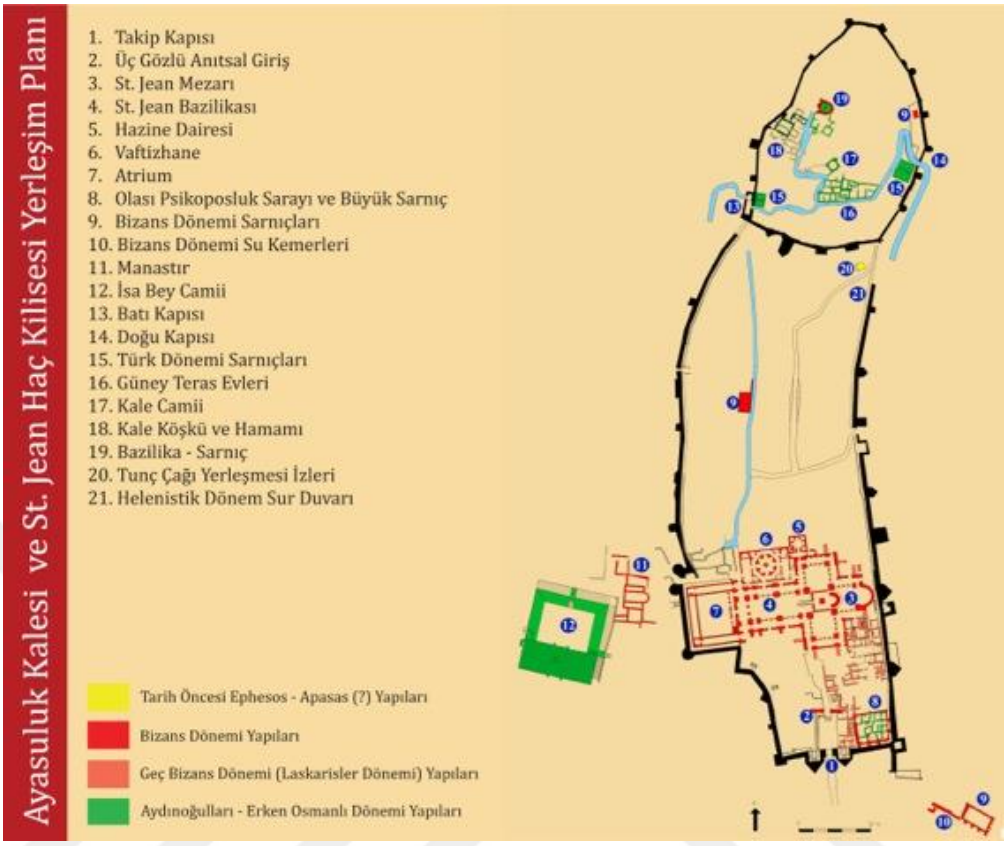

Kaynak: Efes2000 Vakfı arşivi.

Hellenistik ve Roma Dönemlerine ilişkin Ayasuluk Tepesi ile ilgili bilgilerimiz sınırlıysa da St. Jean vasiyeti üzerine Ayasuluk Tepesi'ne gömüldüğü ve mezarı üzerine ilk olarak bir Martyrion inşa edildiği öngörülmektedir[43]. Bu durum Ayasuluk Tepesinin tekrar önemini arttırmıştır. Iustinianus martyrion üzerine büyük kubbeli bir kilise yaptırmıştır[44]. Erken Hristiyanlık Dönemi'nden itibaren bu mezardan alınan tozun hastalıklara şifa vereceği inancı yaygındır. Kudüs'e giden hacılar hastalara şifa verdiği inancı ile buradan geçerken bu tozdan almışlardır. İsa'ya en yakın havarilerden biri olan St. Jean'le ilişkili bir diğer inanış ise, mezarın üzerindeki toprağın nefes alırcasına inip kalkıyor olmasıdır. Bu inanışlar sonrasında Türkler tarafından kentin 'Ayasoluk' olarak adlandırılmasına neden olmuştur. Ayasoluk adı da 'kutsal soluk-nefes' anlamına gelmektedir[45]. Iustinianus Dönemi'nin

[43] M. Büyükkolancı, **St.Jean Hayatı ve Anıtı**, Efes 2000 Vakfı Yayınları, 2001, (STJ), s. 12.
[44] Büyükkolancı, (STJ),s. 48.
[45] Büyükkolancı, (STJ),s. 66.

ardından Bizans'ın gerilemesi M.S. VII. yy. Sasani akınları ve devamında Arap akınları ile Batı Anadolu da siyasi ve idari değişiklikler olmuştur. Yeni yapılanma sonucu Anadolu askeri ağırlıklı dört bölgeye ayrılmıştır. Ephesos batı kanadının merkezi olmuştur. Ephesos'daki piskoposluk merkezi bu sıralarda (654-655) St. Jean Kilisesi yakınına taşınmıştır[46]. Selçukluların Anadolu'ya girmesi ile birçok Bizans kenti işgal edilmiştir. 1090 – 1096 yılları arasında Ephesos'ta da Türk işgali vardır. 24 Ekim 1304 yılında Ephesos Aydınoğulları Beyliği'nin desteği ile Sasa Bey tarafından ele geçirilmiştir. St. Jean Kilisesi talan edilmiştir. Halkından pek çok kişi öldürülmüştür. Hem Müslümanlar hem de Yahudiler Hıristiyan köleler edinebilmişlerdir. 1308 yılında Ephesos Aydınoğlu Mehmed'in eline geçmiştir. Bu zamanda bir dönem beyliğin merkezi olarak gelişmiştir.

[46] Büyükkolancı, (STJ),s. 31.

İKİNCİ BÖLÜM

KORİNTH BAŞLIĞININ KÖKENİ VE GELİŞİMİ

2.1. KORİNTH BAŞLIKLARININ KÖKENİ

Korinth başlığının kökeninin konusunda birçok farklı düşünce ortaya atılmıştır. Nerede ve nasıl ortaya çıktığı ile ilgili tezlerin yanı sıra Vitruvius tarafından aktarılan bir de mitolojik hikaye bulunmaktadır. Hikaye şöyledir ”Kallimakhos, Atina Keramaikos nekropolisinde gördüğü bir mezarın başına konmuş sepetin etrafını saran akhantus yapraklarından ilham alarak onları taşa aktarmış ve Korinth tipi başlık ortaya çıkmıştır”[47]

Şekil 10: Vitruvius’un Kallimakhos tarafından bulunduğunu anlattığı Korinth başlığının Claude Perrault 1684 tarihli çizimi

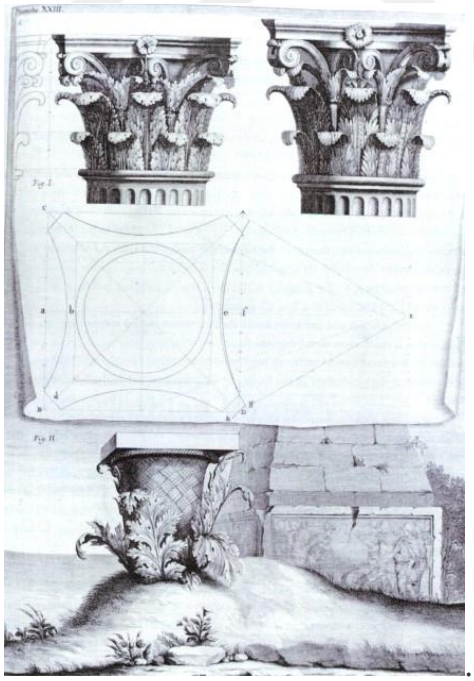

Kaynak:
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:The_Origin_of_the_Corinthian_Order,_engraving.jpg

[47] Vitruvius, Mimarlık Üzerine On Kitap, IV. I.

2.1.1. Korinth Başlığının Kökeni Üzerine Öneriler

Korinth başlığının Ion başlığından geliştirildiğini ileri süren düşünce, Korinth başlığının da İon başlıkları gibi Aeol başlıklarından[48] geliştirildiğini bunu da Megara Hyblea'ya ait anta başlıklarının Aeol başlığından gelişimi ile açıklamaktadır[49]. Aeol başlığından gelişen iki tipin diğer başlıklardan ayrımını ise volütler üzerinden açıklanmaktadır. Yeni bir bitki olarak karşımıza çıkan akanthus bitkisinde palmetteki yapraklar ve sarmallar kısalmıştır. Bir sonraki adım ise bu yeni bitkinin İon başlığına eklemek olacaktır[50].

Dekorasyon üzerinden gidilerek köken önerilerinde ise akanthus bitkisinin mimari unsurların kompozisyonuna nasıl dahil edildiği ile ilgili olacaktır.[51] Phigalea Sütun Başlığı süslemesine dahil olması daha sonraki örnekler için bir örnek oluşturmuş olmalıdır. Kallimakhos'un hikayesi[52] ile ince mermer işçiliğini mümkün kılan matkap kullanımı ilişkilendirilmektedir. Ancak Phigalea sütun başlığının yaprak stili Epidaurus'a göre oldukça farklıdır. Her ne kadar Cockerell [53] ince işçiliğine hayran olsa da bu işçilik matkap gerektirmemektedir. Dahası Bassae Apollon Tapınağı'nın mimarı olan İktinos'un başka bir kişiye yeni bir sütun başı tasarlatmış olması pek mümkün değildir. Bunun yanında İktinos'un başlığı ile benzerlikler de göstermektedir[54]. Kallimakhos'un daha sonrasında akanthus stilinin gelişme sürecinde yeni uygulamalarla orijinal Korinth sütun başlığını icat etmiş olması daha olasıdır[55].

---

[48] H. Louis Ebeling, "The Origin of the Corinthian Capital", **The Art Bulletin**, Vol. 6, No. 3, 1924, s. 75, Lev. 25. 1.
[49] Ferdinand Noack, **Die Baukunst des Altertums**, Verlag Fischer & Franke, Berlin, 1910, s. 49; Ebeling, s. 75, Lev. 25. 2.
[50] Frederik Paulsen ve Diğerleri, **Delphi**, Gyldendal, London , 1920, s. 251; Ebeling, s. 75. Dipnot. 4.
[51] Ebeling, s.75, Lev 26. 12-13-14-15. Dipnot. 8-9.
[52] Vitruvius, IV. I.
[53] Ebeling, Lev.25-26-27
[54] Alfons Wotschitzky, "Untersuchungen zur Frühgeschichte des Korinthischen Baustils." **Ojh** Vol: 37., s. 53'**den aktaran** Vedat İdil, "Anadolu'da Roma İmparatorluk Çağı Korinth Başlıkları", **Anatolia**, Sayı:20, 1984, s.1.
[55] Ebeling, s.75-76

Korinth başlığının kökenini açıklama konusunda çoğunlukla Phigalea örneğine yeterince önem verilmemiştir. Ancak genel olarak Phigalea başlığı[56] orijinal icat olarak da kabul edilmektedir. Philigian başlığının orijinal başlık olarak ileri süren düşünce, başlığı orijinal icat olarak görmektedir ve önerilerini bu düşünceyi baz alarak değerlendirmektedir. Phigalea Başlığı ile ilgili verilerimiz iki Arkeolog' un çizimleri ve iki adet rekonstrüksiyondur. Başlık, 1811 yılında bulunduktan kısa bir süre sonra kaybolmuştur, bu yüzden başlık ile elimizde bulunan veriler çizimlerden ibarettir. Bu çizimlerden Von Hallerstein, Cockrell'in çizimi gerçeğe en yakın olarak görülmektedir, ancak yayınlanmamıştır.[57] Von Hallerstein Cockrell' in başlık çizimlerini rekonstrüksiyon olarak yapmıştır.[58] Cockrell çiziminde bazı değişiklikler yaptığını da belirtmektedir. Başlığın farklı çizimleri ile karşılaştırıldığında Cockrell' in çizimi daha gerçekcidir. Çizimde düz görünen bir abakus vardır.[59] Ancak bu düz görüntü bilinçli verilmemiştir, çizimde iç bükey dört kenarın kesitleri de verilmiştir. Çizimde Abakus kalathos dan bağımsız durmakta ve iç bükey kenarlarını volütler desteklemektedir. Bu özellik Korinth başlığı ile Ion başlığının ilişkisini göstermektedir.[60]

Phigalea başlığında açık avluya bakan sütunlar İonik plaster sütun başlıkları ile taçlandırılmışlardır. İktinos plaster sütun başlığının sütunun boyuna desteklenmesi için daha iyi olacağını düşünmüş olabilir. Ayrıca başlıklarda dorik etki iri görünümle verilmiştir. Bu başlıklardan sadece bir tanesinin bir bölümü günümüze kadar koruna bilmiştir.[61] Bu örnek üzerinden farklı çizimler geliştirilmiştir.[62] Bazı çizimlerde spiral - palmetler yapılmamıştır. Ayrıca İktinos' un Boğazköy'deki gibi erken bir sütun başı canlandırması da oldukça ilginçtir.[63] Ancak Phigalea sütun başlıkları yatay destek bulundururken Boğazköy başlıkları Aeol başlıklarına daha yakın narin örneklerdir.[64] İktinos tapınağın naosunda heykeli gören kısımda mermer ve daha gösterişli başlıklar istemiş olmalıdır. Çan şekilli gövde Korinth sütun başının en

[56] Ebeling, Lev.25,27.
[57] Ebeling, s.76.
[58] Ebeling 4, s.77. Lev.27. 22.
[59] Ebeling, s.76. Dipnot. 5.
[60] Ebeling, s.75-77.
[61] Ebeling, s.78. Lev.25.6.
[62] Ebeling, s.78. Lev.25. 3.5.
[63] Josef Durum **Die Baukunst der Griechen Handbuch der Architektur**, von Darm Verlag Arnold Bergsträsser, Darmstadt,1892.;Ebeling, s.78. Lev.25. 4.
[64] Ebeling, s.78. Lev.25. 1.

karakteristik özelliğidir. Dorik ve İonik sütun başlıkları ile kıyaslandığında Korinth sütun başlığı gövdesini örten abakus, volütler, spiraller ve yapraklarla bezenmiş olduğunu görüyoruz.[65] Gelişmiş Korinth sütun başlığında akanthuslar görülmektedir. İktinos sütun başlığının yüksekliğini arttırarak mukavemetin arttığı ve volütler ekleyerek daha fazla yük taşıyacağını düşünmüş olmalıdır. Bu amaç ile abakus seçimi belirginleşmiştir. Dor abakusunun etkisi ion abakusuna göre çok daha uygun olmuştur ve köşelere volütler eklenmiştir. Plaster başlıklar ile etkileşimi ise başlığın friz gibi dönmemesini köşelerde volütlerin ve abakus köşelerinin dike yakın açılar ile kesişmeleri ile görülmektedir. Başlangıçta İktinos'un yaratmış olduğu tasarımın farklı olduğu düşünülebilinir. Ancak volüt ve abakus köşelerini daha yumuşak geçiş yapması, volütler ve destekler için sorun oluşturmuş olmalıdır. Bu yüzden İktinos Aeol başlıklarını incelemiş olmalıdır. Ancak Aeol başlığı da tam anlamı ile tasarımı için yeterli olmayacaktır. Yine İktinos'un İon başlığının gövde kısmına süsleme ekleyerek kalathosu yükseltip istediği formu yakalamış olabileceği de geçerli bir düşüncedir. [66] Ancak farklı düşünceler bu noktadan sonra İktinos'un başlığını yaratmak için Mısır ve Delphi'deki başlıklardan etkilenmiş olduğu geliştirilmiştir.[67] Bu benzerlikler, Naukratis Sütun Başlığı[68] ve Atina Akropolis Müzesindeki Sütun Başlığının[69] çan biçimli gövde örneklerine benzer tarzdaki gibi olabilir. İktinos başlığının formunu çan biçimli yaparak volütleri, sprial motifleri, akanthus yapraklarını ve palmeti istediği kompozisyonda yerleştirmiştir ve köşegen başlıkları anımsatmaktadır. Başlık tasarlanırken dört cephe tasarlanmış boşluk kalan alanlara da yapraklar yerleştirilmiş olmalıdır. Bu planda yapılan başlık için Cockerell'in rekonstrüksiyonundaki[70] iki sıra akanthus kuşağı vardır ancak Allason ve Hallerin çizimlerinde ise tek sıra akanthus kuşağı bulunmaktadır. Haller'in profil çizimlerinde[71] görülen ikinci sıra akanthus kuşağı Cockerell'in ikinci sıra akanthus kuşağı fikrini etkilemiş olmalıdır.[72] Profil çizimine bakıldığında alt sıranın üstündeki çıkıntının ikinci sıra akanthus kuşağı olduğu düşünülmektedir. Başlığın alt kısmı

[65] Durm, s.343; Ebeling, s.78. Dipnot. 5.
[66] W. Bell Dinsmoor, **The Architecture of Ancient Greece An Account Of Its Historic Devolopment,** Biblo And Tannen, New York, 1928, s.137. Res.49.
[67] Ebeling, s.79. Lev.25. 9-10-11.
[68] Ebeling, s.79. Lev.25.8.
[69] Ebeling, s.79. Lev.25.7.
[70] Ebeling, s.79. Lev.27.22.
[71] Ebeling, s.79. Lev.26.21.
[72] Ebeling, s.79. Dipnot. 4.

kırık bulunduğu için tamamlamalar varsayımlar üzerinden yapılmışlardır. Ancak bu yapılan varsayımların temellendirilmesi gerekmektedir. İkinci sıra akanthus kuşağının olduğunu varsayarsak bu sıranın düz bir hatla kırıldığını söylemek çok gerçekçi olmayacaktır. Allason'un çizimine bakıldığında ise kırığın düzensiz olduğu görülmektedir. Ancak kırığın düzensiz olmasına rağmen ikinci akanthus kuşağının izi görülmemektedir. Tüm bu verileri birleştirdiğimizde Phigalea başlığının akanthus kuşağının da tek sıra olduğunu ve Cockerell'in çizimlerinin tahmini olduğunu eklersek[73] ikinci sıra akanthus kuşağının bulunmadığı söylenebilir.[74] Başlık böylece Paestum'un Dorik başlığı ile de paralellik göstermiş olabilir.[75] Ayrıca Stackelberg alt sırada betimlenen bu yaprakların akanthus olmadığını söylemektedir. Volütlerin alt kısımındaki boşluklar büyük yapraklar için düşünülmüş olmalıdır. Ancak bu yapraklar Mısır kökenli sütun başlıklarında[76] bulunan örneklere benzetilse de bu yaprakları İktinos volütlerin altına kadar uzatmıştır.[77] İktinos'un yapmış olduğu yapraklar köşelerde bulunmaktadır. Bu yapraklarla ilgili farklı düşünceler bulunmaktadır. Kenger bitkisinin kopyalanmış hali olan akanthus yapraklarının öncüsü olabilecek bu yapraklar için tam tersi görüşler de mevcuttur. Cockerell'in çiziminde[78] akanthus yapraklarına benzer bir tablo çıkmasına rağmen Haller'in çizimlerine[79] bakıldığında ise bu tablo tersi yönde bir görüşü göstermektedir. Yapraklar ince ve daha kısadırlar. Uzun yaprak seçiminin nedeni yaprak tipolojisinin evresi boşlukları doldurabilecek durumda olmamasıdır. Tüm bu detaylar Phigalea başlığı hakkındaki düşüncemizi güçlendirerek bize doğal olmayan deneysel bir öneriyi göstermektedir.[80]

Antik Yunan mimarları başlıklarda yapılan dekorasyon hatalarını bir yüzyıl sonra güzel bir örnekle aşmışlardır; Kompozit dekorasyonda büyük spiraller, akanthuslar, palmetler yerine zarif küçük spiraller ve dikkat çekmeyen bir abakus çiçeği vardır. Çeşitli varyasyondaki yaprak motifleri yerine sadece karakteristik akanthuslar vardır. Buradaki akanthuslar işlevsel değillerdir. Herhangi bir yük

[73] Ebeling, s.79.
[74] Ebeling, s.79.
[75] Durm, s. 252.
[76] Ebeling, s.80. Lev.25.10.
[77] Ebeling, s.80. Lev.26.16-20.
[78] Ebeling, s.80. Lev. 26.19-20.
[79] Ebeling, s.80. Lev. 27.30.
[80] Ebeling, s.80.

taşımazlar sadece dekoratif amaç ile yapılmışlardır. Gelişen yeni tip Antik Yunan mimarları arasında heyecan uyandırmıştır. Bu Lysikrates Anıtında görülmektedir.[81] Yeni dekorasyon anıtta görülmektedir, ancak heyecan ile yapılan bu başlıkda Epidaurus başlığının sadeliği ve güzelliği yerine boşlukları doldurmak için gereksiz yaprak dekorasyonu kullanılmıştır. Lysikrates başlığı tabanında bulunan yaprak kuşağı ile Phigalian başlığının özelliğini de yansıtmaktadır. Skopas'ın tasarladığı Alea Tegea Athena Tapınağının başlıklarında [82] teknik açıdan bu ilerleme görülmektedir. Alea Tegea Athena Tapınağının başlıklarında gelişen ve biriken stil tekniği kendini göstermektedir. [83] Tüm bu başlıklara öncülük ettiğini düşündüğümüzde Phigalea başlığı Korinth başlığının kökenini oluşturabilecek başlıklar içerisinde en geçerli örnek oluşturmaktadır.

[81] Alfons Wotschitzky, "Untersuchungen zur Frühgeschichte des Korinthischen Baustils." **Ojh** Vol: 37., s. 53'**den aktaran** Vedat İdil, "Anadolu'da Roma İmparatorluk Çağı Korinth Başlıkları", **Anatolia**, Sayı:20, 1984, s.1.
[82] Naomi J. Norman, "The Temple of Athena Alea at Tegea", **AJA**, Vol. 88 Part 2, 1984, pp. 169-194.
[83] Ebeling, s. 81.

2.2. KORİNTH BAŞLIKLARININ GELİŞİMİ

2.2.1. Erken Korinth Başlığı Örnekleri

Korinth düzeninin en önemli ve esas unsurunu sütun başlığı oluşturmaktadır İlk Korinth başlığının Kallimakhos tarafından M.Ö. 440'da yapılmış olduğu düşünülmektedir [84] . Ayrıca Kallimakhos tarafından Korinth başlığının nasıl bulduğunu anlatan mitolojik bir olay da vardır.[85]

Şekil 11: Klasik Tip Korinth Başlığı ve Bölümleri

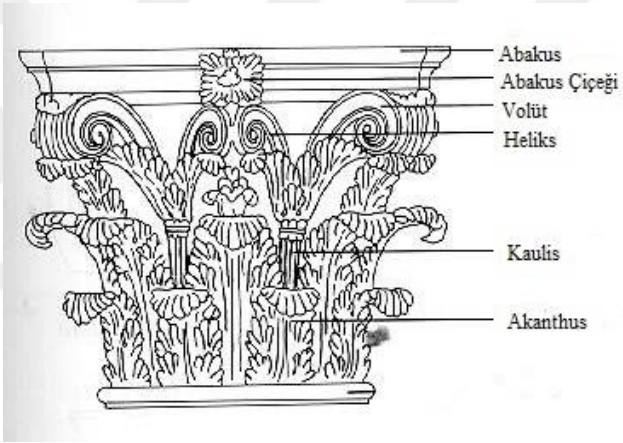

Klasik Dönemde pek yaygın kullanımı olmayan Korinth başlıkları bu dönemde iç düzenlemede kullanım görmüştür. Şu anki bilgilerimize göre Korinth başlıkları M.Ö. 5.yy. sonlarında ilk kez Phigalea Bassai Apollon Epikurios tapınağında kullanılmıştır, Mimarı İktinos'tur. Korinth başlıkları cellanın arkasında köşede ve ortada bulunan sütunlarda kullanılmışlardır. Başlıklar bilinen Korinth başlıklarından farklılık göstermektedir. Kallimakhos başlığına en yakın örnektir, akanthus yapraklarının diken sayıları altı dır ve iki heliks'in arasında bir palmet görülmektedir. Korinth sütun başlığının iç düzenlemede kullanılmış olduğu

[84] J. James Coulton, **Greek Architects at Work: Problems of Structure and Design**, Elek Archeology and Antropolology, London, 1977, ss. 128 – 129.
[85] Vitruvius IV, I, 9-10.

örneklerden biri ise; Tegea Athena Alea Tapınağı'dır[86]. Mimarı heykeltıraş ve mimar Skopas olan yapı M.Ö. 350'lilerde yapılmıştır. İç düzenlemede kullanılan duvara bitişik sütunlar Korinth başlıklarıdır. Başlıklar gelişmiş Korinth başlıklarının öncüleri olarak bilinmektedir. Bir diğer örnek Didyma Apollon Tapınağı başlıkları[87] M.Ö. 300'lere tarihlenmektedir. Başlıklarında Phigalea Bassai Apollon Tapınağının başlıklarında olduğu gibi iki heliks'in arasında bir palmet bulunmaktadır. Kalathosta bulunan boşluklar dolmaya başlamıştır ve akanthus kuşağı kalathosu sarmaktadır. Nemea Zeus tapınağı[88] M.Ö 330'lara tarihlenmektedir. Naos bölümünde 14 adet Korinth sütun başlıklı sütun sırası bulunmaktadır. Başlıkların kalathosunu saran 2 sıra akanthus kuşağı bulunmaktadır ve heliksin arasında bir akanthus yaprağı yükselmektedir. Bu dönemlerde iç düzenlemede görüntü ve hareket için kullanılan Korinth başlıkları, öncelikle yarım olarak kullanılmıştır. Sonrasında ise tam olarak kullanılan örnekleri ile görülmüştür. Dış cephe kullanımları önce anıtlarda sonraları ise tapınaklarda görülmektedir. Korinth sütun başlığının ilk olarak dış cephede kullanımı ise M.Ö. 335 – 334 tarihli Atina Lysikrates Anıtı'ndadır[89] Korinth başlığı yarım olarak kullanılmıştır.

2.2.2. Hellenistik Dönemde Korinth Başlıkları

Hellenistik Dönemde dış cephede kullanımı yaygınlaşan Korinth başlıkları mezar anıtı, tapınak gibi farklı yapılarda da kullanılmıştır. Stil olarak gelişimini sürdüren başlıkların gelişimleri kronolojik bir sıralamaya oturtulabilmektedir.

Hellenistik dönem Korinth başlığının kullanıldığı örneklerden biri olan Belevi Mezar Anıtı[90] karışık mimarinin ilk örneklerindendir ve M.Ö. 246 tarihlenmektedir. Aleksandros'un komutanı olan Lysimakhos için yapılan mezar anıtı bir süre boş

[86] Norman, ss. 169-194.
[87] Frank, Rumscheid. **Untersuchungen Zur Kleinasiatischen Bauornamentik des Hellenismus,** Verlag Philipp von Zabern, Mainz, 1994, ss. 224-25, Lev.25.
[88] Miller, Stephen. G. "Sosicles and the Fourth-Century Building Program in the Sanctuary of Zeus at Nemea" **Hesperia Supplements 27. Proceedings of the International Conference Greek Architectural Terracottas of the Classical and Hellenistic Periods**, 12-15.12.1991, pp.85-269.

[89] Alfons Wotschitzky, "Untersuchungen zur Frugeschichte des Korinthischen Baustils." **Ojh** Vol: 37., s. 53'**den aktaran** Vedat İdil, "Anadolu'da Roma İmparatorluk Çağı Korinth Başlıkları", **Anatolia**, Sayı:20, 1984, s.1.
[90] V. Wolfram Hoepfner, "Zum Mausoleum von Belevi", **AA**. Vol. 108, 1993, pp. 111-123.

kaldıktan sonra Seleukos İmparatoru II. Antiokhos Theos için kullanılmıştır. Günümüze oldukça sağlam bir şekilde gelmiş olan yapının ikinci katındaki Korinth başlıklarının heliksleri ile volütleri arasında yarım palmetler yapılmıştır. Çift sıra olan akanthus kuşağı kalathosu sarmaktadır, dikenlerinin arası uçları açık ve oval biçimde yapılmışlardır. Abakus çiçeği, kalathosun en üst noktası ile abakusun en alt noktasında görülmektedir[91].

Miletos Laodike yapısındaki[92] M.Ö. III. yy.'ın ortalarına tarihlenen başlık Helenistik Korinth başlıkları arasında gelişmiş tipi oluşturmaktadır. Akanthus yaprakları tek sıradırlar ve diken araları açık oval biçimdedirler. Kalathos ile abakus bölümlerinin birleşme noktasına abakus çiçeği yerleştirilmiştir bu özellik ise M.Ö. III. yy. özelliği olarak karşımıza çıkmaktadır[93].

Zeus Olbios Tapınağı'nın M.Ö. III. – II. yy. arasına tarihlenen Korinth başlıkları[94] ise Helenistik dönemin farklı bir örneğidir. Akanthus yaprakları çift sıra yapılmışlardır. Kaulis çanakları heliks ve volütlerin eğim noktalarına kadar uzatılmış ve heliksler çapraz olarak yapılmışlardır. Volüt yayları akanthus yapraklarının arkasından çıkmıştır.[95]

Stratonikeia Gymnasion M.Ö. II. yy 2. çeyreği'ne tarihlenen Korinth başlıkları[96] M.Ö. II. yy. stil ve kompozisyon değişimine uymuşlardır. Akanthus yaprakları 3 olup, yaprakların kanalları yüzeysel yapılmışlardır. Yaprak dikenleri ise yuvarlak biçimdedirler.

Hierapolis Müzesi'nden Kb1 numaralı Korinth başlığının[97] alt sıra akanthus yapraklarının gözleri yaprağın iç kısımlarına doğru uzamaktadır. M.Ö. 100 yılına tarihlenen Lagina Hekate Tapınağı[98] bu özelliğin görülmeye başlandığı yerdir. M.Ö.

---

[91] Hoepfner, ss. 15-16.
[92] Berthold F. Weber, "Zum Laodikebau in Milet", **IstMitt,** Vol: 39, 1989, ss. 585-592.
[93] Weber, ss. 585-592.
[94] Yusuf Boysal, "Korinth Düzeninin En Eski Dini Yapısı Olan Silifke Civarindaki Olba Zeus Tapınağı Hakkında" , **T.T.K.,** Cilt: 9, Sayı: 4, 1948, (OZT), ss. 234 -240.
[95] Boysal (OZT), ss. 234 – 240.
[96] Bilal Söğüt, Hellenistik Dönem Mimarisi I, (Yayınlanmamış Ders Notları), Pamukkale Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü, Denizli, 2010, (DN).
[97] Bilal Söğüt, "Hierapolis Arkeoloji Müzesi'ndeki M.Ö. 1. – M.S. 1. Yüzyıla Ait Bezemeli Mimari Elemanlar", **Ramazan Özgan'a Armağan**, 2005, (HME) s.350. Res.1
[98] Rumscheid, s. 132-133. Lev.69 1-2; Söğüt (HME), s.350. Dipnot.11

I. yüzyılın'ın 2. yarısına tarihlenen Mylasa Menandros Anıtı Korinth başlıklarında[99] gözlerin uzamasının kısalarak "U" şeklini aldığı görülmektedir. Kb1 numaralı başlık Lagina Hekate Tapınağının başlıklarındaki gözlere benzemekle Mylasa Menandros başlığına doğru gelişimi göstermektedir. Akanthusların betimlemesi Ephesos Oktogon Mezar Anıtı başlıkları[100], Eleusis'teki Küçük Propylaia[101] ve Myrina[102] başlıklarına göre daha doğaldır ve derin ve dar kanallar Kb1 numaralı başlıkta görülmez. Kb1 numaralı başlık, M.Ö. 1.yy.'ın 2. Çeyreğine tarihlenen Myrina başlığına yakın, M.Ö. 50-49 yıllarına tarihlenen Eleusis Küçük Propylaia ve M.Ö. 50 – 30 yıllları içerisine tarihlenen Ephesos Oktogonal Mezar Anıtı başlıklarından daha önce olmalıdır. Başlık M.Ö. 80 - 50 yılları arasına tarihlenebilir.[103]

Helenistik dönemin sonuna tarihlenebilen Korinth başlıkları az sayıdadır, bu başlıkları iyi şekilde gösteren örnekler Bodrum ve Bergama Müzelerinde bulunmaktadır. Bodrum Müzesinde bulunan başlık tahrip olmuş durumdadır. Başlık uzun ve tektonik görünümlüdür. [104] Başlıkta birinci sıra akanthus yaprakları birbirinden mesafeli ve aralarından üst yapraklar çıkmaktadır. Akanthus yapraklarında derin kanallıdır ve dikenlerin oluşturduğu boşluklar oval göz şeklindedir. Bergama Müzesinde bulunan Myrina'ya ait Korinth başlığı da aynı özellikleri göstermektedir[105].

Ephesos'daki Oktogonal yapının Korinth başlığını ise Helenistik dönemin sonu ile Roma Dönemi örnekleri arasına tarihleyebiliriz. İnce ve uzun olan birinci sıra akanthus yaprakları birbirlerinden uzak durmakta ve aralarından ikinci sıra akanthus yaprakları çıkmaktadır. Yaprakların damarları derindir, diken uçlarının oluşturduğu boşluklar yuvarlaktır. Kaulisler derin ve kanallı, heliksler ise ince olarak yapılmıştır. Ephesos'da bulunan Oktogonal Mezar Anıtı M.Ö.1.yy.'ın ortasından sonraki yirmi yıl içine tarihlenebilir[106].

---

[99] Rumscheid, s. 32, Lev.109.2; Söğüt (HME), s.350. Dipnot. 12
[100] Heilmeyer, s.79-80. Lev.21.1; İdil (RKB), s.4, Lev.1.2; Söğüt (HME), s.350. Dipnot.13
[101] Heilmeyer, s. 54; İdil (RKB), s.5; Söğüt (HME), s.351. Dipnot. 14
[102] Heilmeyer, s.78. Lev.20.2; Alzinger, s. 129; İdil (RKB); s.3. Lev.1.4; Söğüt (HME), s.351. Dipnot. 15
[103] Söğüt (HME), s. 351.
[104] İdil (RKB), ss.3-4.
[105] İdil (RKB), ss.3-4.
[106] Weigand, s. 522.

Hierapolis Müzesinden Kb2 numaralı başlıkta[107] kırık alanlar ve aşınmalar görülmektedir. Kalathos üzerini saran akanthuslar, göz kenarları ve damara doğru giden bölümünün etli yapılması Geç Helenistik Dönemde görülmektedir. Akanthus yapraklarının betimlenişi, M.Ö. I. yy.'ın ortalarından sonraki ilk yirmi yıl içerisine tarihlenen Ephesos Oktogonal Mezar Anıtı başlıklarına yakındır. Akanthus'da yüzeysel yaprakların yerini derin olmayan kanallar almıştır. Pisidia Antiokheia Augustus [108] , Ankara Augustus [109] tapınakları ve Sagalassos Yukarı Agora Onurlandırma Sütunları[110] ve Aşağı Agora Güneybatı Kapısı başlıklarında yaprağın kalathos yüzeyinde belirgin yapılması Kb2 numaralı başlıkta tam görülmemektedir. Yaprakların kalathos yüzeyinden yavaş yavaş ayrılması göz önünde bulundurulduğunda Kb2 numaralı başlık M.Ö. I. yy.'ın son çeyreğine tarihlenmektedir.[111]

2.2.3. Augustus Dönemi Korinth Başlıkları

Anadolu da Helenistik dönem sonu Korinth başlıkları ile Augustus Dönemi Korinth başlıkları arasında benzerlikler görülmektedir. Ankara Augustus Tapınağının başlıkları bunlara örnektir. Oldukça tahrip olmuş durumda olan başlıkların kalathosları iyi işçilikli ve ağır görünümlüdürler. Kalathos'u saran akanthus yaprakları uzun, derin kanallı ve yuvarlak biçimli dolgun damarlıdır. Sık ve ağır görünümlü akanthus yaprakları kalathosu sarmaktadır. Akanthus yapraklarının damarları yuvarlak formlu, dolgun betimlenmiştir. Yaprak dikenlerinin oluşturdukları gözler yuvarlak formludur. Volütler abakus levhasının üstüne çıkmaktadır.[112] Augustus Döneminin karakteristik özelliği olan yaprak dikenlerinin üsteki dikenin alttakini geçmesi ve kalp biçimli gözler kullanılmışlardır. Kalathos kullanımı, kaulis formu ve özellikle akanthus yaprakları stilleri incelendiğinde başlığın Augustus Dönemi Korinth başlığı olduğu söylenebilir.

[107] Söğüt (HME), Res.2.
[108] Heilmeyer, s.81-84.Lev. 8, 3.4.
[109] İdil (RKB), s. 8-9. Lev.3.2.
[110] Vandeput, s. 46-49. Pl.13.2. 15.2. 16.1-2.
[111] Söğüt (HME), 352.
[112] İdil (RKB), s. 6.

Milet Bouleuterion Korinth başlığını [113] iki sıra Akanthus kuşağı çevrelemiştir. Akanthus yapraklarının ilk sırası geniş olarak yapılmış, ikinci sırası ise uzun incedir. Akanthus yapraklarının gözleri kalp biçimlidirler bu özelliği ile tipik Augustus Dönemi özelliğini göstermektedirler. Ayrıca gözlerin hemen altlarında ince ve yüzeysel kanalları vardır. Kalathos kalın bir görünümdedir. Kaulis çanakları yivli olarak yapılmışlardır.[114]

Ayasuluk kompozit başlığını [115] Korinth başlıkları açısından inceleyecek olursak; Akanthus kuşağının alt yaprakları alt kenarda birbirlerine değmektedir. Birinci sıra akanthus yaprakların aralarından ikinci sıra akanthus yaprakları çıkmaktadır. Kalathos üst kısmı boş bırakılmış ve abakus altındaki bu bölüm Korinth başlıklarına benzer şekilde kalathos dudağı ile son bulmuştur. Abakus levhasının üzerinde ortada abakus çiçeği ve altında kısa kalın sapı görülmektedir.[116] Akanthus gözleri damla şeklindedir ve yüzeysel kanallar vardır. Ayasuluk başlığında Erken Augustus Dönemi'nde başlayan betimlemelerin yanı sıra, M.S. 1. Yy. başlarına ait yenilikler de görülmeye başlamıştır.[117] Ayasuluk Kompozit başlığı Augustus-Erken Tiberius Dönemi içinde, Ephesos'ta önemli bir yapıda kullanılmış olduğu düşünülmektedir[118].

Hierapolis Müzesi'nden KÇb1 numaralı başlığın [119] tarihlendirilmesi için kalathosu saran alt sıra akanthus kuşağı yapraklarına bakılmalıdır. Yaprakların stili Augustus Dönemi'ne tarihlenen Bazilika başlıkları[120] gibi yaprak yüzeyi gözler ve göz kenarları gibi benzer özellikler göstermektedir. Tüm bu özellikler göz önüne alındığında KÇb1 numaralı başlık Augustus Dönemi'nde inşa edilen çifte sütunlu bir

[113] Söğüt (DN).
[114] Söğüt (DN).
[115] Mustafa Büyükkolancı ve Bilal Söğüt. " Ephesos – Ayasuluk Kompozit Başlığı", **Stratonikeia'dan Laginaya – Ahmet Adil Tırpan Armağanı**, Ed. Bilal Söğüt, Ege Yayınları, İstanbul, 2012, ss.115-126.
[116] Büyükkolancı – Söğüt, s. 117
[117] Büyükkolancı – Söğüt, s. 118
[118] Büyükkolancı – Söğüt, s. 121
[119] Söğüt (HME), s.352. Res.5.
[120] Rumscheid, I:16-17, II:17-18, no:44; Vandeput. 33.

yapının başlığı olmalıdır.[121] Akanthus yapraklarında gözlerin kenarlarında görülen ip şeklindeki profil Kb3 ve 4 numaralı başlıklarda da devam etmektedir.[122]

Hierapolis Müzesinden Kb3 numaralı başlığın[123] akanthus yapraklarında gözlenen derin yarıklar, kabarıklar, gözlerin etrafında ip gibi kabarık olarak çevrelenmesi ve canlılık hissi Psidia Antiokheia Augustus Tapınağı ile benzerlikler göstermektedir. Sagalassos Yukarı Agora da bulunan Hatıra Sütunları[124] ve Aşağı Agora Güneybatı Kapısı başlığının[125] akanthusları aynı şekilde kalathostan ayrı durmaktadır. Ancak bu örnekler Kb3 numaralı başlığa göre daha güçlülerdir.

Hierapolis Müzesi'nden KKPb1 numaralı Plaster başlığı[126] canlı ve kabarık işlenen akanthus yaprakları ile Augustus Dönemi'ne işaret etmektedir. Dolgun etli damarlar, yüzeysel dikenler ve derinde damla gözlerin betimlendiği Ephesos Mitridates Kapısına ait başlıkları[127] M.Ö. 4-3 yıllarına aittir. Benzer betimleri Ankara Augustus ve Pisidia Antiokheia Augustus Tapınakları'nda bulunmaktadır. KKPb1 numaralı başlık Kb3 numaralı başlık ile aynı dönemde farklı yapılar için yapılmış olmalıdırlar[128].

Pisidia Antiokheia Augustus Tapınağı'nın başlıkları da Augustus dönemi Korinth başlıklarına örnek oluşturmaktadırlar[129]. Tapınaktan Korinth düzeninde çok sayıda sütun ve plaster parçası bulunmuştur[130]. İki sıra Akanthus yaprağı başlığı sıkıca çevrelemiştir. Dikenler arasındaki gözler Agustus Dönemi özelliklerini göstermektedir. Damla formlu üst dikenin altı geçmesi, kalp formlu ve hafif çanağından bastırılmış yuvarlak formlu örneklerin hepsi görülmektedir. Akanthus yaprağının kanalları derin yapılmışlardır bu özelliği de yine Augustus dönemi özeliğidir. Kalathos kalın görünümlü ve iyi işçiliklidir. Kalathos dudağı dar ve düzgün değildir[131]. Kaulis çanakları yivli yapılmış ve Akanthus yapraklarının derin

[121] Söğüt (HME), s.252
[122] Söğüt (HME), s.252
[123] Söğüt (HME), s. 252
[124] Vandeput, s.46-49. Pl.13.2, 15.2, 16.2.
[125] Vandeput, s.58-63. Pl.22,1.2.
[126] Söğüt (HME), s. 353. Res. 7.
[127] Alzinger, s.9.
[128] Söğüt (HME), s.353.
[129] Vandeput, s. 170, Pl.69.3-4.
[130] Heilmeyer, s. 81.
[131] İdil (RKB), s. 8.

kanallı yapılmaları Augustus döneminin geç dönem özelliğini göstermektedir. Başlık kompozisyonu, akanthus betimlenişi, kaulis ve heliks'lerin formu, Ankara Augustus tapınağına bağlanmaktadır. Kalathosu saran akanthus yaprakları başlığa derinlik kazandırmıştır. Bu durum çabuk kırılabilecek çatallı ve yarıklı bir yüzeye sahip olmaları ve yaprak dilimleri arasındaki yuvarlak gözlerin kaba bir dudakla çevrilmiş olması gibi yeni özellikler bu başlıkların Ankara Augustus tapınağının başlıklarından daha geç bir tarihten olduğunu göstermektedir. Tüm bu özellikler ve yapının inşaa aşamaları [132] Tapınağın Geç Augustus dönemi ile Erken Tiberius dönemlerine tarihlememizi sağlamaktadır[133].

2.2.4. Iulius Claudiuslar Dönemi Korinth Başlıkları

Miletos Delphinion'da bulunmuş Korinth başlığı [134] Anadolu'daki Iulius Claudiuslar Dönemi Korinth başlıklarına verilebilecek az miktardaki örnekler arasındadır. Bu başlıklarda sivri dişler kapsayan alttaki akanthus yaprakları birbirinden ayrı dururlar. İnce damarlarla hafifçe katlanmış olan bu yaprakların üst bölümleri kalathosun üzerinden dışarıya doğru biraz sarkmaktadır [135] . Miletos Delphinion başlığına benzer bir örnekte akanthus yapraklarının üzerine derin oyulmuş kanalları, bunlara bağlı oluşan dolgun damarlı uygulamaları ile [136] Aphrodisias Odeon'u başlıklarıdır[137]. "Bunlarda ince damarlarla hafifçe katlanmış olan akanthus yapraklarının üst bölümlerinin başlığın kalathosundan dışarıya doğru biraz sarktıkları görülmektedir. Sadece bu başlıklarda Milet Delphinion örneğinin tersine ikinci sıra akanthus yaprakları başlığın kaidesinden başlayarak yükselmektedirler. Heliksler bu başlıkta da incedir." [138] Başlıkların stilistik gelişimleri doğrultusunda akanthusların, helikslerin, kaulislerin ve volütlerin sıkışık kompozisyonu diğer başlıklarla benzerdir.

---

[132] Tapınağın bulunduğu alanda sürdürülen imar faaliyetleri Augustus Döneminde tamamlanamamış, Tiberius Döneminde tamamlanmıştır.
[133] İdil (RKB), s. 8-9.
[134] Heilmeyer, s.85, Lev.23.4.
[135] Heilmeyer, s.85
[136] Bilal Söğüt ve Murat Taşkıran. "Stratonikeia'dan Augustus Dönemi Mısır Etkili Korinth Başlıkları" **Olba**, Sayı:XXII, 2014, s. 200.
[137] Heilmeyer, s.85.
[138] İdil (RKB), s. 9-10.

Ephesos Arkadiane'deki başlık [139], Ephesos Agorası'ndaki başlık [140] ve Agoranın kuzey salonunun başlığı [141] stili gelişimi açısından farklı örnekler arasındadır. Başlıkların akanthus yaprakları kalathosun yüzeyine sık şekilde yayılmışlardır. Yapraklar kıvrılmalarında ve işlenişlerinde küçük parçalı, yaprak dilimleri belirgin ve akanthus yapraklarının üst bölümlerinin kalathosun üzerinden dışarıya fazla sarktıkları görülmektedir. Başlıklar uzundur kaulisler yine kalın ve kanallıdır. Heliksler ise kalın ve yüzeysel biçimleri ile kalathos dudağının altına yerleşmiştir, Volütler ise dar açı oluştururlar[142]. Bu başlıklarda heliksler kalınlaşmış, akanthus dikenlerinin aralarındaki gözler sert ve dik yapılmışlardır.

Hierapolis Müzesinden Kb4 numaralı Korinth başlığının [143] akanthus yapraklarının kanalları derinleşerek uzamışlardır. Akanthus yapraklarının uç kısımları da hafifçe sarkmışlardır. Üst akanthus yaprakları alt akanthus yapraklarının ortasındaki kısımdan yükselmektedir. Miletos Delphinion başlıklarında bu özellik görülmeye başlamıştır. Yaprakların işlenişi kaulis ve heliks'in verilmesi bakımından Kb4 numaralı Korinth başlığı Ephesos Yukarı Agora Bazilikasının başlıklarına da benzemektedir. Ephesos Arkadiane [144] ve Hierapolis Apollon Kutsal Alanı'nda [145] bulunan başlıklara göre Kb4 numaralı başlık daha geç bir örnektir. Kb4 numaralı başlık tüm bu özellikleri göz önüne alındığında M.S. I. yy.'ın 2. çeyreğine tarihlenmektedir.[146]

Stilistik gelişimin devamı niteliğindeki diğer başlıklar ise Ephesos Yukarı Agoranın kuzeyinde bulunan Bazilikanın başlıklarıdır[147]. Akanthus yapraklarının üst bölümleri, kalathosun üzerinden dışarıya fazla sarkmaktadırlar. Kaulisler uzun kalın ve kanallı [148], akanthus yapraklarının dikenleri ise oyularak derin gölgeler yaratılmıştır.[149] Bu başlığın farklı bir özelliğidir. Ephesos Yukarı Agora Bazilikasının başlığının benzeri Korinth'de Bazilika Julia'nın başlıklarıdır. Başlıklar akanthus

[139] Heilmeyer, s.85, Lev. 22, 2.
[140] Heilmeyer, s.85, Lev.22, 4.
[141] Alzinger, s.87, Res. 117; İdil, (RKB), Lev. 6. 1.
[142] İdil (RKB), s.10.
[143] Söğüt (HME), s.352. Res.4.
[144] Heilmeyer, s. 85.
[145] Heilmeyer, s. 85.
[146] Söğüt, s. 253.
[147] Alzinger, s.89, Res.120.
[148] İdil (RKB), s. 11.
[149] İdil (RKB), s. 11.

oluşumu ve işlenişi açılarından benzerlikler göstermektedir. Yapraklar benzer şekilde kalathostan dışarıya doğru sarkar şekilde yapılmışlardır. Akanthus dikenlerinin aralarında oluşturdukları gözler benzer şekilde köşeleri sert ve dik açılıdırlar. Ephesos'daki örneğin yumuşaklığına göre Korinth'deki örneğin daha sert hatları Korinth deki başlığın daha geç dönemde yapıldığını göstermektedir[150]. Bazilika Julia M.S. I. yy. ikinci dörtlüğüne tarihlenmektedir.[151] Böylece Ephesos Yukarı Agora Bazilikasının başlıkları geç Tiberius dönemine tarihlenmektedir. Böylece Milet Delphinion, Aphrodisias Odeion, Ephesos Arkadiane, Agora ve Agoranın Kuzey Salonunun Başlıkları için M.S. 30 yılı bir sınır olarak önerilmektedir[152]. Geç Augustus Döneminden itibaren bu başlıklar stilistik gelişimleri açısından örnek oluşturarak sıralanmışlardır.

Ephesos Arkadiane[153] ve Hierapolis'teki[154] iki başlık stil olarak daha gelişmiş örnekler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu örneklerde de akanthuslar derin bir şekilde yapılmışlardır. Yine akanthus dikenlerinin aralarındaki gözler kalp formunda yapılmışlardır. Akanthuslar ve kalathos arasındaki derinlik ile bu başlıklar Flavius Dönemi Korinth başlıklarına geçişi göstermektedirler.[155]

2.2.5. Flaviuslar Dönemi Korinth Başlıkları

Flaviuslar Döneminde Korinth başlıkları stilistik gelişimlerine devam etmiştir. Derin yüzey basamakları ve akanthus yapraklarının üzerindeki ışık-gölge oyunları gelişmiş bir şekilde bu dönemde de karşımıza çıkmaktadır[156].

Ephesos Pollio Nympheum Plaster başlıklarında[157] başlık öğeleri serbest olarak kullanılmıştır. Başlıklarda kaulisler yapılmamıştır. akanthus dikenleri arasındaki gözler damla biçimlidir. Heliksler çok büyük yapılmış, Akanthus

[150] İdil (RKB),s. 11.
[151] Weinberg, s. 5-13.
[152] İdil (RKB), s.12.
[153] Alzinger, s. 85. Res. 110.
[154] Heilmeyer, s.85. Lev.22, 3.
[155] Heilmeyer, s.86.; İdil 1984, s.12.
[156] İdil (RKB), s.14.
[157] Heilmeyer, s. 87, Lev.24, 3. Dipnot. 344. ; İdil (RKB)s.12., Lev.7, 1.

yapraklarının üzerinde keskin ve derin çizgilerle elde edilen ışık-gölge oyunları yapılmıştır. Bu özellikler M.S. II. yy. özelliklerini göstermektedir[158].

Ephesos Traianus Nympheum'unun alt katına ait[159] ve Labraunda Zeus Tapınağı'nın yanındaki Kuzey Stoa'nın salonunda bulunan[160] başlıklar M.S. II. yy.'ın başlarına tarihlendirilmektedirler[161]. Stil olarak benzer özellik gösteren başlıkların stilistik gelişimleri gözlenmektedir. Geniş ve yaygın biçimde betimlenmiş olan akanthus yapraklarının kalathosun üzerini sıkı bir biçimde örtmüş ve yapraklar sivri uçlu olarak yapılmışlardır. Akanthus dikenleri arasındaki gözler damla formlu olarak yapılmışlardır. Dikenlerin üstlerinin içe doğru oyulması ile ışık-gölge oyunları yapılmıştır. Yapraktan yaprağa ve kalathostan yaprağa yapılan basamaklı görünümler başlıklara derinlik katmıştır.[162] Üst dikenler alt dikenleri kapatarak uzatılmışlardır. Labraunda Zeus Tapınağı'nın yanındaki Kuzey Stoa'nın salonunda bulunan Korinth Başlığı ve Ephesos Trajian Nympheum'un alt katına ait olan kompozit başlığı özellikle akanthus betimlemesi yönünden büyük benzerlikler göstermektedirler. Ephesos Traianus Nympheum'u M.S.114 yılından öncesine tarihlenmektedir.[163] Labraunda Zeus Tapınağı'nın yanındaki Kuzey Stoa'nın salonunda bulunan yazıta göre M.S. 107 ile 114 yılı arasına tarihlenmektedir.[164]

Flaviuslar Döneminin stil bakımından takip eden bir diğer örnek ise Ephesos Hadrianus Tapınağının Korinth başlıklarıdır.[165] Başlık öğeleri serbest bir şekilde yapılmışlardır. Akanthuslar geniş, yayvan ve sivri uçlulardır. Akanthuslarda yine dikenler derin çizgiler ve yaprak dişlerinin üstlerinin oyulması ile ışık-gölge oyunu yapılmıştır. Heliksler ve volütler ince yapılmışlardır ayrıca volüt bölümleri çok dar olarak yapılmışlardır[166].

---

[158] İdil (RKB), s.13.
[159] Heilmeyer, s.87, 99. Lev.25, 1. Dipnot. 390.; İdil (RKB), s.13, Lev.7, 2
[160] Heilmeyer, s.87, Lev.25, 3,4. Dipnot. 348,; İdil (RKB), s.13, Lev.7, 3
[161] Heilmeyer, s.87, İdil (RKB), s.13
[162] İdil (RKB), s.13.
[163] Franz Miltner, "Vorlaufiger Bericht über die Ausgrabungen in Ephesos", **Öjh**, Vol: 44, 1959, Böl.331.
[164] Westhom, s.88, 92, 113
[165] F. Miltner, "Vorlaufiger Bericht über die Ausgrabungen in Ephesos", **Öjh 45**, 1960, Böl. 264, 273.; Heilmeyer, s.99. Dipnot. 391.
[166] İdil (RKB), s. 15.

2.2.6. Traianus – Hadrianus Dönemi Korinth Başlıkları

M.S. II. Yy. Korinth başlıklarının gelişimi Pergamon Traianus Tapınağında[167] ve Kızıl Avluda[168] görülmektedir. Korinth başlıklarının stilistik gelişimi bu dönemde kendini keskin hatlar ile göstermektedir. Akanthus yapraklarının biçimlerinde farklı bir stil görülmektedir[169].

Pergamon Traianus Tapınağının Korinth başlıklarında güçlü bir kalathosun üzerinde iki sıra akanthus kuşağı dışa doğru açılmaktadır. İnce ve derin damarlar yuvarlak şeklinde uçlarına dek uzatılmıştır. Akanthus dikenlerinin aralarındaki gözler derin oyulması sonucu ışık-gölge oyunları yapılmıştır. Üst yaprakların arasında küçük prizma formunda olan kaulisler görülmektedir. Kapalı yaprak Abakus çiçeğinin destek sapında ince, derin çizgilerle ve yaprak dikenlerinin içe doğru oyulması ile sağlanmış ışık-gölge oyunlarının görülmektedir. Heliksler de güçlü görünümlüdür ve Kalathos dudağının altında kavis yapmaktadırlar[170]. Bu özellikleri ile Pergamon atölyesini karakteristiği olarak temellenen üsluplar Traianus başlıklarında görülmektedir[171].

Kızıl Avlu'nun girişine ait olan bir Korinth Başlığı[172] güçlü bir kalathos ve kalın akanthus kuşağı tarafından çevrelenmektedir. Akanthus yapraklarının kanalları ince ve derindir.[173] Akanthus yaprakları birbirlerinin içine ve üstüne katlanmış olarak yapılmışlardır. Bu işleniş bir defa ve sadece Kızıl Avlunun başlıklarında görülmektedir. İkinci sıra akanthus yaprakları kaideden başlayarak yükselirler, birinci sıra akanthus yaprakları ile birlikte sıkı bir biçimde yerleşmişlerdir.[174] Kızıl avlunun Korinth başlıkları taşın kütlesinin yanında zengin ve bol dekorasyon göstermektedir.[175] Kendine özgü bu stil gelişimi Traianus Tapınağı ve Kızıl Avluda keskin hatlarla görülmektedir. Bu stil birliği Pergamon'da bir dekorasyon okulu

---

[167] Wolfgang Radt, **Pergamon. Geschichte und BAuten Funde und Erforscung ciner Antiken Metropole**, DuMont, Köln, 1988, 113-114, Res. 7, 12, 17.
[168] Heilmeyer, s.88. Lev.26, 2.
[169] Heilmeyer, s.88; İdil (RKB), s.15
[170] İdil (RKB), s.17, Lev. 8, 4.
[171] Moshe L. Fischer, **Das korinthische Kapitell im Alten Israel in der hellenistischen und römischen Periode,** Studien zur Geschichte der Baudekoration im Nahen Osten, Mainz, 1990, s.40.
[172] İdil (RKB), s. 15, Lev.8, 1.
[173] İdil (RKB), s.15.
[174] Heilmeyer, s. 44.
[175] İdil (RKB), s.16.

olduğunu göstermektedir.[176] Kızıl Avlu yapı süslemelerine göre Geç Traianus Dönemi ile Erken Hadrianus Dönemi arasına tarihlenmektedir.

Kyzikos dan Kyz'88\51 numaralı Korint başlığının[177] akanthusları oldukça ince ayrıntılı biçimde işlenmişlerdir. İnce derin damarlar yaprak uçlarına dek uzatılmıştır. Güçlü bir kalathos üzerine sıkı iki sıra akanthus kuşağı yapılmıştır. Pergamon Traianus Tapınağı'na göre daha az ışık-gölge oyunu kullanılmıştır. Kızıl Avlu'da akanthus yaprak damarları Kyzikos'a oranla daha derin ve dar, dilimler arası boşluklar göz göz işlenmiştir. Tüm bu farklılıklar ve benzerlikler göz önüne alındığında Kyz'88\51 numaralı Korinth başlığı Geç Traianus Dönemine Kızıl Avlu'dan daha erken bir tarihe ait olmalıdır.[178]

Kyzikos Kzy'88\130 numaralı Korinth Başlığı[179] Kyz'88\51 numaralı başlığa göre zengin ve dekoratif görünüşü ile öne çıkmaktadır. Çift sıra yapılan akanthus kuşağı yumuşak bir yapıya sahiptir. Akanthus dikenlerinin arasındaki gözler derin oyulmuş matkap delikleri ile vurgulanmıştır. Demet şeklinde bağlanan kaulis kökleri ve yapraklar dışarıya doğru iyice sarkmışlardır. Tüm bu özellikleri ile Kzy'88\130 numaralı Korinth Başlığı Erken M.S. 2. yy. içerisine tarihlenebilir.[180]

Kyzikos Kzy'88\Ed.1 numaralı Korint başlığı[181] Kyz'88\51 numaralı başlığın getirdiği zengin ve dekoratif işçiliğini doruk noktasına çıkarmıştır. İki sıra olan akanthus kuşağı yumuşak yapıyla yapılmışlardır. İlk sıra akanthus yapraklarının uçlarının birbirine bağlanması ile oluşan üçgen alan, gelişecek şemanın öncüsü durumdadır. İlk sıra akanthus yaprağının yaprak aralarından çıkan ikinci sıra akanthus yaprakları kalathosu geniş alanda kaplamıştır. Kaulis çanakları ikinci sıra yaprak aralarına gömülü şekildedirler, kaulislerden çıkan heliksler ise kalathos dudağına kadar uzanmaktadır. İşçilik olarak daha yumuşak olduğu gözlenen başlık Pergamon Kızıl Avlu'nun ante başlığına[182] stil bakımından ulaşmış durumdadır.

[176] Heilmeyer, s.92.
[177] Başaran (KKB), s. 5, Res. 1
[178] Başaran (KKB), s. 6-7.
[179] Başaran (KKB), s.7, Res. 2.
[180] Başaran (KKB), s.7.
[181] Başaran (KKB), s. 7; Res. 3.
[182] Heilmeyer, s. 88, Lev. 26, 1; İdil (RKB), s. 15, Lev. 8, 2.

Kyzikos Kzy'88\Ed.1 numaralı Korinth başlığı Geç Traianus Dönemi'ne tarihlenmektedir.[183]

Kyzikos Kzy'88\135 numaralı Korinth başlığının[184] yalın görünümü diğer başlıklarda görülen zengin betimlenişlerle tezat oluşturmaktadır. Akanthuslar kalathosun üzerine aralıklı olarak yerleştirilmişlerdir. İkinci sıra akanthus yaprakları ise köşelerde birinci sıra akanthus yapraklarının uçlarından yükselmektedir. İkinci sıra akanthus yaprakları ara boşlukları doldurmak için kullanılan dil bezemeleri yeni bir stil ürünüdür. Akanthus yaprak damarları dar, derin ve yanlara doğru genişletilmişlerdir. Yalın dil bezekleri, yaprak aralıklarının düzenlenişi ve abakus tablasının profillendirilişi incelendiğinde Pergamon Traianus Tapınağı'nın sütunlu galerisinde ele geçen başlık[185] ile benzerlik göstermektedir.

Pergamon Traianus Tapınağının sütunlu galerilerinin sütun başlıkları Traianus Tapınağının zarif akanthus stilini sürdürmektedir. Akanthuslar kalathostan dışarda gibi durmaktadır. Bu görüntü derin ve arka kesimlerinde matkap kullanılması ile oluşturulmuştur. Başlıklarda kalathos tamamı ile kaplanmış durumdadır. Akanthusların üstünde doğrudan abakus bulunur. Bu başlıklar Erken Hadrianus Dönemine tarihlenmektedirler.[186]

Aizanoi Zeus Tapınağı'nın Opisthadomosu'nda bulunan kompozit başlıklarının[187] kalathosları geniş görünümdedir. Aralıklı olarak dizilen akanthus yapraklarının üzerinde ranke bezemesi yer alır. Akanthus yapraklarının üzerinde ranke bezemesi yer almaktadır. Başlığın en önemli özelliği akanthus yaprakları aralarında boşlukların bırakılmasıdır. Kalathos yüzeyinde bırakılan boşluklar Anadolu'daki basit dekorasyon özelliğidir.[188] Başlığın M.S. 125 yılından daha erken bir tarihe yapılmış olduğu düşünülmektedir[189].

[183] Başaran (KKB), s.7.
[184] Başaran (KKB), s.8, Res. 4.
[185] Heilmeyer, s.94, Lev.27 2; İdil (RKB), s.1984, Lev.9.1.
[186] İdil (RKB), s. 18-19, Lev. 9.1.
[187] Heilmeyer 1970, s.101. Lev. 36, 3.4. Dipnot. 403;Vedat İdil, "Stratonikeia'da, Kentin Kuzey Kapısının İç Kesimindeki Korinth Başlığı", **VIII.Türk Tarih Kongresi**, Ankara, 10-15.10.1976, (SKB), s.482. Lev. 279, 11. 12; İdil (RKB), s.31. Dipnot. 93.
[188] Heilmeyer, s.102.
[189] İdil (RKB), s.32.

Kyz'88/112 Env. No.lu Kompozit başlığı [190] dönemin stilini yansıtan bir örnektir. İki sıra akanthusun çevrelediği kalathos tektonik yapıdadır. Alt sıra akanthuslar aralıklı olarak yerleştirilmiştir. İkinci sıra akanthuslar ise birinci sıra akanthusların birinci yaprak dikeni seviyesinden yükselmektedir. Akanthus damarları derindir. İkinci sıra akanthus kuşağı kalathosa içinden derinlik kazanmış betimleme ile yükselmektedir bu özellik Ephesos Polio Nympheumu'ndan gelmektedir. Başlık M.S. II. yy.'ın 2. çeyreğine tarihlenmektedir[191].

Ephesos Liman Hamamının kompozit başlığı[192] Korinth başlıkları üzerinden incelendiğinde akanthus yaprakları öne çıkmaktadır. Birbirinden ayrı ve aralıklı biçimde kalathosu çevreleyen birinci sıra akanthus yapraklarının arasında kalathos taban bileziğinden çıkan ikinci sıra akanthus yaprakları ince ve zarif bir biçimde yükselmektedirler. Stil özellikleri incelendiğinde Ephesos Liman Hamamındaki başlık Hadrianus Dönemi'ne tarihlenmektedir.

Euromos Zeus Tapınağı Korinth başlıkları [193] iki sıra akanthus kuşağı tarafından çevrelenmişlerdir. İkinci sıra akanthus kuşağının orta bölümdeki akanthusların üzerlerinden bir tane akanthus daha yükselmektedir ve bu akanthuslar helikslerin aralarında yer almaktadırlar. Akanthusların yüzeysel yapılmaları ve aralarındaki boşluklarda kalathosun görünür bırakılması Anadolu'daki basit dekorasyon özelliklerini göstermektdir. Başlıklar Hadrianus Dönemi içine tarihlendirilmektedirler[194].

Ephesos Celsus Kütüphanesi'nin ön cephesinin alt katına ait olan kompozit sütun başlıkları [195] Ephesos Liman Hamamının kompozit başlığı ile benzerlikler göstermektedir. Kalathos 8 tane akanthus yaprağından oluşan 2 sıra akanthus kuşağı ile kaplanmıştır. Abakusun orta-üst bölümünde genişçe açılmış abakus çiçeği bulunmaktadır. Pilaster başlıklarında [196] ise; altta tamamen açılmış iki adet uzun akanthus yaprağı bulunmaktadır. Aralardan ve köşelerden ikinci sıra akanthus

[190] Başaran (KKB), s. 8-9, Res. 5.
[191] Başaran (KKB), s.9.
[192] Heilmeyer, s.94, Lev 27, 3. Dipnot 365.; İdil (RKB), s.19, Lev. 9.2.
[193] Heilmeyer, s.104. Lev. 38, 1. Dipnot. 416; İdil (SKB), s.483. Lev. 280, 13.14.Dipnot.22; İdil (RKB), s.32. Lev 14, 3.4. Dipnot 96.
[194] İdil (RKB), s.32.
[195] Heilmeyer, s.94, Lev.28.1.2. Dipnot 368.; İdil (RKB)s.19, Lev.9.3.
[196] İdil (RKB), s.20, Lev.9.4.

yaprakları çıkmaktadır. Bu başlıklarda akanthus kuşaklarının ikinci sıra akanthus yaprakları birinci sıranın arasından uzun ve ince biçimde çıkması, uzun ve sivri dişleri kapsayan bir dairenin dörtte birini dolduran yaprak dilimleri M.S. II. yy.'ın 2. yarısına tarihlendirilmesi önerilmektedir[197]. Işık gölge oyunları yapraklara güzel bir görünüm kazandırmıştır.[198]

Ephesos Celsus Kütüphanesi'nin üst katının Korinth başlıkları[199] akanthus yaprakları stili bakımından alt kat ile benzerdir. Akanthus yapraklarının aralıklı olarak yerleştirilmiş birinci sırasının aralarından ikinci sıra akanthus kuşağı çıkmaktadır. Üst sıra akanthusların arasındaki kaulisler prizma biçimindedirler. Volütler ise abakusun altında geniş kıvrım yapmaktadır. Abakus çiçeği abakusun orta üst bölümündedir.[200]

Pergamon Asklepion kuzey salonunun doğu tarafında bulunan sütunlara ait başlıkların[201] akanthus yaprakları incelendiğinde Ephesos Celsus Kütüphanesinde bulunan Korinth ve kompozit başlıkları ile stil birliği gözlemlenmektedir. Akanthuslar birbirlerinden ayrı olarak uzun yapılmışlardır. Birinci sıra akanthusların aralarından ikinci sıra akanthus kuşağı ince ve zarif olarak yükselmektedirler. İkinci sıra akanthus kuşağı köşelerde volütlerin alt kısmına dayanmışlardır. Sivri ve uzun yapraklı akanthus stilleri M.S. II. yy. ikinci yarısının özelliğidir. Celsus Kütüphanesi'nin Hadrian Döneminde tamamlanmış olması göz önüne alındığında bu başlıklar M.S. II. yy.'ın ortalarına değin tarihlenebilirler.[202]

Stratonikeia'da kentin kuzey kapısı iç kısmı Korinth başlığında,[203] uzun akanthus yaprakları kalathosun çevresine aralıklı olarak yerleştirilmişlerdir. Bu aralıklar kalathos yüzeyini ortaya çıkarmıştır. Derin damarlı akanthuslar, kaulisler ve ince volütler ile Euromos Zeus Tapınağı'nın daha geç bir dönemine işaret

[197] Heilmeyer, s. 90.
[198] İdil (RKB), s.20; V. Michael. Strocka,"Zur Datierung der Celsus Bibliothek", **Proceedings of the Xth International Congress of Classical Archaeology**, Ankara, 23-30.09.1973, (ZCB), pp.893-900
[199] İdil (RKB), s.20, Lev.10.1.
[200] Strocka (ZCB), ss. 893-900.
[201] Heilmeyer, s.94-95, Lev.28, 3. 4. Dipnot 369.; İdil (RKB), s.21, Lev.10, 2.3.
[202] Heilmeyer, s.95. Dipnot 169; İdil (RKB), s.22.
[203] İdil (SKB), s.480. Lev.277, 8; İdil (RKB), s.32. Lev.14, 2.

etmektedir. Basit dekorasyonunu yüzeyselliğini gösteren başlık Hadrianus Dönemi'nin sonları ile Antoninler Dönemi başları arasına tarihlenmektedir.[204]

Kyzikos Kzy'88\126 numaralı Korinth başlığı[205] tahrip olmuş durumdadır. İki sıra akanthus yaprağı tarafından sarılmış kalathos üzerinde bulunan akanthus yapraklarının dizilişi Kyz'88\112 numaralı Kompozit başlığına bezemektedir. Akanthus yapraklarının damarlarının derin oyulması, yapraklardaki çanakların geniş ve ayrıntılı işlenişi bakımından ise Stratonikeia Kuzey Kapısı içindeki Korinth başlığına[206] benzemektedir. Başlık stil gelişimi açısından sırası ile Ephesos Liman Hamamı Kompozit başlığı[207], Ephesos Celsus Kütüphanesi üst kat başlığı[208] ve Pergamon Asklepion kuzey salonunda ele geçen Kompozit başlığı[209] ile benzerlikler görülmektedir.

Antalya Hadrianus Kapısı'nın kompozit başlıklarında[210] kalathosların üstü dil motifleri ile kaplanmıştır. Bu başlıkların, dil motifleri ile kaplı olan başlıkların ilk örneklerini oluşturdukları düşünülmektedir[211]. Pergamon – Ephesos atölyelerinden çıkmış ya da etkisinde yapılmış olan bu başlıklar, akanthus betimlemeleri ile Hadrianus Döneminin sonlarına tarihlenmektedir. M.S. II. yüzyıl'da üretilen bazı Korinth ve kompozit başlıkları yöresel atölyeler tarafından da yapılmışlardır. Hadrianus Kapısı'nın kompozit başlıkları da bu atölyelerin işlerine verilebilecek ilk örneklerdendir. [212]

Traianus ve Hadrianus Dönemi içinde ele aldığımız Korinth başlıkları bize stil gelişimini kronolojik bir sıralama ile sunmaktadır. İç içe geçen bu iki dönemin ve sonrasında Antoninler Dönemi Korinth başlıkları keskin hatlar ile ayrılmamaktadır. Miletos'da bulunan Antoninus Pius Dönemine tarihlenen başlıklar Aphrodisias atölyesinin etkisini göstermek ile beraber Hadrianus Döneminin başlarından itibaren

[204] İdil (SKB), s.485
[205] Başaran (KKB), s.9, Res. 6
[206] İdil, (SKB), s. 476. Lev 277, 8. ; İdil (RKB), s.32. Lev. 14.2. Dipnot. 97-98
[207] Heilmeyer, s.94, Lev 27.3; İdil (RKB), s.19, Lev. 9.2
[208] İdil (RKB), s.20, Lev.10.1
[209] Heilmeyer, s.95; İdil (RKB), s.22
[210] Heilmeyer, s. 105. Lev.39.3. Dipnot 420; İdil (RKB), s.33
[211] Heilmeyer, s.105; İdil (RKB), s.33
[212] İdil (RKB), s.33

geniş bir aralıkta tarihlenmektedirler[213]. Ayrıca Pergamon atölyesinin[214] yoğun üretim yaptığı bu dönemde kendine özgü stil biçimleri ile basit dekorasyon ve yerel atölyelerde bu dönemler içinde örnekler vermişlerdir. Çoğunluğu yerel atölyeler tarafından üretilmiş olan Kyzikos başlıklarının Pergamon etkisi altında kalmış olduğu söylenebilir.[215]

2.2.7. Antoninler Dönemi Korinth Başlıkları

Antoninler Dönemi Korinth başlıkları kendilerine özgü stil özellikleri barındırmasına rağmen, erken dönemlerinde stilistik ayrımı keskin bir şekilde göremeyiz. Erken Antoninler Dönemi, Geç Hadrian Döneminin özelliklerini içermektedir.[216] Antoninler döneminde de etkinliğini sürdüren atölyeler Batı Anadolu'da birçok yapıda çalışmışlardır.

Ephesos Vedius Gymnasiumu'nun Palestrasında bulunan kompozit başlıklar[217] ve İmparator salonundaki kompozit başlıklar[218] Korinth başlıkları üzerinden incelersek akanthusları stilleri, işlenişi ve biçimleri bakımından Antoninler Dönemi'ne tarihlenmektedirler.[219]

Kyzikos Kyz'88/131 Env. No.lu Korinth başlığı[220] akanthus yaprakları aralıklı olarak dizilmişlerdir. Kaulis çanakları üst yaprak düzeyine indirilmiştir. Akanthus yapraklarının yüzeysel işlenişi ve diğer özellikler göz önüne alındığında başlık Geç Hadrianus – Erken Antoninler Dönemi'ne tarihlenmektedir.[221]

Kyzikos Kyz'89/Ed.2 Env. No.lu Korinth başlığı[222] Geç Hadrianus – Erken Antoninler Dönemi'nin özelliklerine göre bir gelişim göstermektedir. Kalathos tabanına yerleştirilen akanthus sırasının yaprak çanakları genişletilmiş ve ışık-gölge oyunları etkisi azalmıştır. Yapraklardaki damarlar ise derin yapılmamışlardır. Abakus çiçeğinin sapı ince bir ip görünümündedir. Kalathos yüzeyi belirginleşmiştir.

[213] Fischer, s. 41
[214] Heilmeyer, s. 92
[215] Başaran (KKB), s.10.
[216] Başaran (KKB), s. 10.
[217] Heilmeyer, s.96. Dipnot 382; İdil (RKB), s. 22, Lev. 10.4.
[218] Heilmeyer, s.96. Dipnot 382; İdil (RKB), s. 22, Lev. 11.1.
[219] İdil (RKB), s. 23.
[220] Başaran (KKB), s.10. Res.7.
[221] Başaran (KKB), s.10.
[222] Başaran (KKB), s.10. Res.8.

Başlık stil ve kompozisyon yönünden incelendiğinde Kyz'88/131 No.lu Korinth başlığı keskin ayrılıklar göstermediği için yakın tarihsel aralıklara oturtulmaktadırlar.[223]

Kyzikos Kyz'91/Ham. 1 Env. No.lu Korinth başlığının [224] Akanthus yapraklarının dikenleri arasında bırakılan boşluk alanları bu döneme özgüdür. Köşelerdeki akanthusların arasına yaprak tomurcukları yerleştirilmiştir ve yaprakların ucu sivriltilmişlerdir. Stil yönünden Kyz'89/Ed.2 Env. No.lu Korinth başlığı ile keskin farklılıklar göstermemektedir.

Kyzikos Kyz'88/32 Env. No.lu Korinth başlık parçası[225] iki sıra akanthus yaprak kuşağının çevrelediği başlıkta akanthus kuşağı kalathos'u büyük ölçüde kaplamıştır. Akanthus damarları derin olarak yapılmış ve dikenler arasında küçük kapalı alanlar oluşturulmuştur. Köşe volütünün sapında akanthus şeklinde betimlenmiş yarım palmet vardır. Bu durum Antoninler Dönemi'nden önce görülmeyen bir özelliktir. [226] Orta akanthus'tan çıkan abakus altında düğümlenen abakus çiçeğinin sapı da bu dönemin yenilikleri arasındadır. Bu başlıkta Hadrianus Dönemi özelliklerini kaybetmeye başladığını da görmekteyiz. Birinci ve ikinci sıra akanthuslar iç içe girmiş damar derinlikleri kaybolmuşlardır. Tüm bu özellikler göz önünde bulundurulduğunda başlık Erken Antoninler Dönemi'ne tarihlenmektedir.[227]

Bargylia'dan küçük bir tapınağa ait olan Kompozit başlıklarda[228] iki sıra olan akanthusları kalathos yüzeyini çevrelemişlerdir. Başlığın bezemesindeki unsurlar derin olarak şekillendirilmişlerdir. Pergamon ve Ephesos atölyelerinin etkisinde yöresel atölyelerin eseri olduğu düşünülen başlık Erken Antoninler Dönemine tarihlenmektedir.[229]

[223] Başaran (KKB), s.11.
[224] Başaran (KKB), s.11. Res.9.
[225] Başaran (KKB), s.11. Res.10.
[226] Başaran (KKB), s.45.
[227] Başaran (KKB), s.12.
[228] Ümit Serdaroğlu, **Karia ve Lykia'da Roma Tapınak Mimarlığında Alt yapı ve Plan**, Ankara Üniversitesi D.T.C.F. Doçentlik Tezi, Ankara 1969, s.11; İdil (RKB), s.33. Lev.15.1. Dipnot. 101.
[229] Serdaroğlu, s.11; İdil (KKB), s.33.

Kyzkos Kyz'88/Ed.3 Env. No.lu Korinth başlığında[230] daha gelişmiş bir stil karşımıza çıkmaktadır. Akanthus kuşağı başlığı çevrelemektedir. Akanthusların dikenleri arasında kapalı boş alanlar bırakılmıştır. Damarlar dar kanallı ve yaprak uçları yüzeyseldir. Heliksin "*boynuz – yaprak"* şeklinde gösterilmesi yeni bir özelliktir[231]. Abakus çiçeği irileşmiştir ve çiçeğin sapı kalın yapılmıştır. Başlık Erken Antoninler dönemine tarihlenmektedir.[232]

Pergamon Asklepion Büyük Latrina'nın Korinth başlığının[233] kalathosu iri olarak yapılmış, ikinci sıra akanthuslar birinci sıra akanthus yaprakları arasındaki alandan çıkma geleneği devam etmektedir. Akanthus yapraklarında ince ve derin kanallar yapılmıştır. İnce işçilik gösteren heliks ve volütleri vardır. Abakus çiçeğinin sapı dalgalı bir biçimde abakus bölümündeki çiçeğe kadar uzanmaktadır. Pergamon Asklepionu'nun Büyük Latrina'sına ait olan başlık yoğun dekorasyon kullanılmasına rağmen kuruluk da göstermektedir. M.Ö. II. yy.'ın 2. yarısına işaret eden akanthus yaprağı stili ağır ve donuk biçimdedir. Bu stil özelliği Antoninus Pius'un Dönemi içinde, M.Ö. II. yy.'ın ortasından sonraki bir tarihte yapılmış olduğu düşünülmektedir[234].

Pergamon Asklepion'daki Zeus-Asklepios Tapınağında bulunmuş olan köşe plaster başlığı [235] yüzeysel bir işçilik göstermekte ve başlığın alt sıra akanthus yapraklarının dikenleri birbirine değmektedirler. Heliks ve volütler Asklepion Büyük Latrina başlıklarına göre daha kaba yapılmışlardır. Genel olarak buradaki başlıklar özensiz stil özelliği göstermektedir. Zeus Asklepios Tapınağı, Konsül L. Cuspius Pactumeius Rufinus tarafından M.Ö. II. yy'ın ortalarında Roma'daki Pantheon örneği ile inşa ettirilmiştir.[236] Tapınağın kaba işçilik gösteren köşe plaster başlığı yapı ile ilişkisi M.Ö. II. yüzyıl'ın ortasından sonraki ilk on yıl içine tarihlendirilmektedir[237].

---

[230] Başaran (KKB), s.12. Res.12
[231] Başaran (KKB), s.13
[232] Başaran (KKB), s.13
[233] Heilmeyer, s.96. Dipnot 381; İdil (RKB), s.23, Lev. 11.2.
[234] İdil (RKB), s.23
[235] Otfried Deubner, **Das Asklepion von Pergamon**, Verlag für Kunstwissenschaft, Berlin, 1938, s.45; Heilmeyer, s. 94-95; İdil (RKB), s.23. Lev 11. 3
[236] Deubner, s.52-54
[237] İdil (RKB), s.24

Kyzikos Kyz'88/113 Env. No.lu konsol başlığı[238] akanthusları dikenleri arasında kapalı boşlukları geniş yaprakları ile Erken Antoninler Dönemi karakteristik özelliğini yansıtmaktadır. Pergamon Kızıl Avlu konsol başlığı[239] ile benzer özellikler göstermektedir. M.Ö. II. yy.'ın 2. yarısında Akanthus yaprak dikenlerinin şematik sıralanması dairenin çeyreğini doldurması ve sivri olmaları dönem özelliğini göstermektedir[240]. Tüm bu özelliklere göre Kyz'88/113 Env. No.lu konsol başlığı M.S. II. yy.'ın ortasından sonrasına tarihlenmektedir.[241]

Kyzikos Kyz'89/Ed.4 Env.No.lu Korinth başlığında[242] gelişkin bir stil izlenmektedir. Başlıkta yoğun tahribat olmasına karşın belirgin özellikleri hala görülmektedir. Akanthus yaprakları sivri uçlu belirgin ve derin damarlıdır. Kalathosun köşelerinde iri akanthus yaprakları, tepelerde sarmal biçimli heliksler ve dal görünümlü abakus çiçeği sapları, Antoninler Döneminin ileri evre özelliklerini göstermektedir[243]. Kyz'89/Ed.4 Env. No.lu Korinth başlığı, M.S. II. yy.'ın ortasının hemen sonrasına tarihlendirilmektedir.[244]

Side N1 Tapınağı'nın Korinth başlığı[245] iri ve uzun bir kalathos üzerine yapılmıştır. İki sıra akanthus yaprakları başlığı çevrelemektedir. İkinci sıra akanthus yaprakları birinci sıra akanthus yapraklarının arasındaki kısımdan çıkarak uzamaktadırlar[246]. Akanthus yapraklarının damarları ince ve derin yapılmışlardır. Akanthus dikenlerinin derin oyulması ile oluşturulan ışık gölge oyunları bu başlıkta da görülmektedir. Kaulisler ters koni formunda yapılmışlardır. Abakus çiçeği abakus levhasının ortasında bulunmaktadır. Traianus Tapınağının Korinth başlıklarını anımsatan bu başlık yüzeysel şekillenmesi ve kalathos yüzeyinin belirgin olması ile farklılık göstermektedir.[247]

---

[238] Başaran (KKB), s.13. Res. 13
[239] İdil (RKB), s.16
[240] Heilmeyer, s.90; İdil (RKB); s.16
[241] Başaran (KKB), s.13
[242] Başaran (KKB), s.13. Res.14
[243] Başaran (KKB), s.14
[244] Başaran (KKB), s.14
[245] A. Müfit Mansel, **Side 1947 Yılı Ön Raporu**, T.T.K. Basımevi, Ankara, 1951, (SÖR) s. 7.; İdil (RKB), s.24, Lev. 11.4
[246] Mansel (SÖR), s.7; İdil (RKB), s.2.
[247] İdil (RKB), s.25

Side N2 Tapınağının kompozit başlıkları[248] Korinth başlıkları unsurları üzerinden değerlendirildiğinde kuvvetli görünümü öne çıkmaktadır. İki sıra akanthus yaprakları tarafından çevrelenmiştir. Birinci sıra akanthus yaprakları arasından uzun ve ince olan ikinci sıra akanthus yaprakları yükselmektedir. Akanthus yapraklarına kalın derin damarlar yapılmıştır. Yine bu başlıkta da yüzeysel şekillenme ve kalathos yüzeyinin belirgin olduğu görülmektedir. Side'de bulunan bu tapınakların ne zaman yapıldıkları bilinmemektedir. Tapınaklara plan ve dekorasyon yönünden benzerlik oluşturan tapınak ise Sagalassos Antoninus Pius Tapınağıdır.[249]

Sagalassos Antoninus Pius Tapınağının Korinth başlığının[250] güçlü bir kalathosu ve uzun akanthus yaprakları bulunmaktadır. Akanthus yapraklarının damarları kalın ve derindir. İkinci sıra akanthus yapraklarının ortadaki yaprağının üstünden abakus çiçeğinin sapı çıkmaktadır. Bu başlıkta da kalathos yüzeyi belirgin olarak görülmektedir. Side N1 ve N2 tapınaklarının başlıkları ile yakın benzerlikler gösteren Antoninus Pius tapınağının Korinth başlığı bu benzerliklerinden ötürü aynı dönemde yapılmış olmalıdırlar. Side tapınaklarına ait olan bu başlıklarda imparator Antoninus Pius'un egemen olduğu son yıllarda (M.S. 150 – 161 yılları arasında) yapılmış olduğu düşünülmektedir[251]. Side başlıklarının stilleri yönünden Traianus Tapınağı stilini sürdürmesi başlıkları, Pergamon'daki bir atölyede Pergamonlu ustalara yaptırılmış olduğunu göstermektedir[252].

Side Agorasındaki Tykhe Tapınağının Korinth başlıklarının[253] işlenişi stili yönünden incelendiklerinde, Ephesos Celsus Kütüphanesinin üst katındaki başlıklar ile Sagalassos Antoninus Pius Tapınağının başlıkları arasına yerleştirilmektedir.[254] Böylelikle bu başlıklar M.S. II. yy.'ın ortalarına tarihlendirilebilmektedir.[255]

[248] Mansel (SÖR), s.6, Lev. 18.26.27.; İdil (RKB), s.25, Lev.12. 1
[249] İdil (RKB), s.26
[250] İdil (RKB), s.26. Lev. 12.2. Dipnot 75
[251] İdil (RKB), s.26
[252] Heilmeyer 1970, s.95
[253] A. Müfit Mansel, **Side Agorası 1948 Yılı Raporu**, T.T.K. Basımevi, Ankara, 1956, s.10. Lev 10.35. ; İdil (RKB), s.27. Lev.12. 3
[254] Heilmeyer, ss. 93 – 97
[255] Heilmeyer, ss. 93 – 97

Kyzikos Kyz'88/133 Env. No.lu Anta başlığının[256] akanthus kuşağı aralıklı bir biçimde yapılmıştır. Akanthus yapraklarının uçları sivri yapılmışlardır. Akanthus yapraklarının dikenleri aralarında kapalı boşluklar vardır. Başlığın kendine özgü özelliği abakus çiçeğinin sapına bağlı olan yaprak dikenidir. Kyz'89/Ed.4 Env.No.lu Korinth başlığı stil açısından geride kalmaktadır.

Kyzikos Kyz'88/136 Env. No.lu başlık[257] köşelere yerleştirilmiş iri akanthus yapraklarının arasından çıkan kaulisler, heliks sarmallarının aralarından çıkan abakus çiçeği sapı, kalathos tabanına kadar indirilmiştir. Akanthus yaprakları ise derin damarlı olarak yapılmışlardır. Akanthus dikenleri aralarında kapalı boşluklar oluşturulmuştur.

Kyzikos Kyz'89/10 Env. No.lu Korinth başlık parçası [258] heliksleri ve dalgalanarak abakusa yükselen abakus çiçeği sapı ile Kyz'88/136 Env. No.lu başlık ile benzerlikler gösterir. Kaulis çanaklarının belirgin olması Kyz'88/136 Env. No.lu başlığından daha geç olduğunu göstermektedir bu yönü ile Severuslar Dönemine geçiş niteliğinde bir örnektir.[259]

M.S. II. yy.'ın üçüncü dörtlüğü ile yüzyılın sonlarında bazı başlıklarda görülen stil birlikteliği bize başka bir atölyenin varlığını göstermektedir. Bu başlıkların Aphrodisias ve Miletos çevrelerinde görülmeleri, atölyenin önemli mermer yataklarınında merkezi olan Aphrodisias olduğunu göstermektedir.[260]

Miletos Faustina Hamamı Palestrası'nın Kompozit başlığı[261] basık ve geniş formludur. Kalathos birbirine bağlı olan akanthuslar ile tamamen çevrelenmiş durumdadır. Geniş kanallı olan volütlerin köşelerinden palmetler çıkmaktadır.

Miletos Delphinion'un yeni salonlarına ait Kompozit başlık[262] basık ve geniş formludur. Birinci sıra akanthus kuşağının kalın ve kısa dikenleri birleşmektedirler.

[256] Başaran (KKB), s.14. Res.16
[257] Başaran (KKB), s.14. Res.17
[258] Başaran (KKB), s.14. Res. 18
[259] Başaran (KKB), s.15
[260] Heilmeyer, s.97
[261] Heilmeyer, s. 100; İdil (RKB), s.28
[262] Heilmeyer, s.100. Lev.32.4. Dipnot 394; İdil (RKB), s.28. Lev.13.3

Volütlerin köşelerinde yarım palmetler bulunmaktadır. Abakus çiçeği abakus üzerinde dört yaprağı da açmış olarak yapılmıştır.

Miletos Agora kapısının Korinth ve Kompozit başlıklarında[263] kalathosun yüzeyi akanthus yaprakları ile çevrelenmişlerdir. Kalathos formu ve başlık öğelerinin bezenişi Antoninler Dönemini göstermektedir. Yapının alt katının kompozit başlıkları Miletos Delphinion'un salonlarının kompozit başlıkları ile Miletos Faustina Hamamının Palestrasının kompozit başlığına yakın benzerlikler göstermektedir. Başlık Aphrodisias Atölyesinin etkisinde yerel bir atölyenin ürünü olmalıdır ve M.S. 160 -170 yıllarında yapılmış olmalıdır.[264]

Smyrna Agorası'nda bulunan Korinth başlıkları [265] uzun bir kalathosu çevreleyen iki sıra akanthustan oluşmaktadırlar. Akanthus yaprakları ve diğer öğelerin işlenişi bakımından Miletos Faustina Hamamının palestrasındaki başlıkla benzerlikler göstermektedir. Başlık M.S. 180 yılından sonraya tarihlenmektedir. Başlıklar Aphrodisias atölyesinin etkisindeki yerel bir atölye tarafından yapılmış olmalıdırlar.

Ephesos Doğu Gymnasium iç bölümüne ait Kompozit plaster başlığının[266] formu da basık ve geniştir. Akanthusların dikenlerinin birleştiği görülmektedir. Abakus çiçeği abakusun üzerinde açmış biçimdedir.

Ephesos Serapis Tapınağı iç bölümünün Korinth plaster başlığını[267] iki sıra akanthus kuşağı çevrelemiştir. Kaulisler prizma formlulardır. İkinci sıra akanthus arası ile heliksler ve volütlerin üstleri zambak biçimli bitki bezekleri ile doldurulmuştur. Abakus levhasının alt kesiminde sarmaşık dalı süsleri vardır. Abakus çiçeği abakusun üzerinde açmış biçimdedir. Yoğun bezemeler ile başlık doldurulmuştur. Ephesos da bulunan bu iki başlık stil ve kompozisyon özellikleri göz

[263] Heilmeyer, s. 104. Dipnot.419; İdil (RKB), s. 33-34. Lev.15,2. 3
[264] İdil (RKB), s. 34
[265] İdil (RKB), s.34. Lev.15, 4. Dipnot.105
[266] Heilmeyer, s.96. Lev.33.1. Dipnot.379; İdil (RKB), s.29. Lev.13.4
[267] Heilmeyer, s. 100. Lev32.2. Dipnot 395; İdil (RKB), s.30. Lev 14.1

önüne alındığında bizi Antoninler Dönemi sonları [268] Aphrodisias Atölyesi başlıklarına götürmektedir[269].

Başlıkların akanthus yaprak tipleri incelendiğinde aralarında farklar oluşmaktadır. [270] Bu farklar geometrik stilin gelişimi ile Aphrodisias atölyesinin ürünlerine işaret etmektedir.[271] Bu ayrımlar Markus Aurelius Döneminden Septimus Severus Dönemine kadar olan bölümü kapsamaktadır.[272]

2.2.8. Severuslar Dönemi Korinth Başlıkları

Severuslar dönemi ile birlikte değişimine devam etmekte olan Korinth başlıkları artık daha yüzeysel basit işçilikli ve özensiz olarak yapılmışlardır. Erken dönem örnekleri keskin hatlarla ayrılamamasına karşın dönem ortalarında Severuslar Dönemi Korinth başlıkları karakteri oturmaktadır.

Kyz'88/Ed.6 Env. No.lu Korinth başlığının [273] çan formlu kalathosunun etrafına sıkı bir biçimde sarmış olan akanthus kuşağı yaprakları sivri yaprak dikenleri ile birbirine bağlanarak aralarında küçük kapalı boşluklar oluşturmaktadırlar. Bu bezeme şekli bu dönemde çoğalarak başlığı saran bir ağ görünümü kazanmıştır. Dikenler hem kendi içlerinde hem de diğer akanthus dikenleri ile birleşmektedir. Bu şekilde iki akanthus yaprağı arasında üst üste beş adet göz oluşmuştur. Bu özellik dönemin özelliği olarak dikkat çekmektedir. Akanthusların damarlarının derinliği kaybolmuştur, yüzeysellik ise devam etmektedir. Akanthuslar da değişmiş olarak karşımıza çıkan stil özelliği helikslerde ve kaulislerde de görülmektedir. Heliks kökü kıvrık bir dal biçiminde işlenmiştir, heliks ise ucu düğümlü yarım palmet biçimindedir. Abakus çiçeği sapı dalgalanarak abakus çiçeğine kadar çıkmaktadır. Kyz'88/Ed.6 Env. No.lu Korinth başlığının akanthuslarında gözlenen geniş yapraklı

[268] İdil (RKB), s.30
[269] Peter Scherrer, "Das Sogenannte Serapeion in Ephesos ein Mouseion?" **Byzas in Agyptische Kulte und ihre Heiligtümer im Osten des Römischen Reiches**, Ed. Adolf Hoffmann, Ege Yayınları, İstanbul, 2005, pp. 109 – 138.
[270] Fischer, s. 43
[271] Fischer, s. 43
[272] Fischer, s. 43
[273] Başaran (KKB), s.15. Res. 19.

yüzeysel işçilikli stil, Smyrna Agora'sının Korinth başlıklarında[274] gözlenen stili geçmiştir. Kyz'88/Ed.6 Env. No.lu Korinth Başlığı Geç Antoninler ile Erken Severuslar Dönemine tarihlenmektedir.[275]

Kyz'89/Ed.7 Env. No.lu Korinth başlık parçası[276] abakus ve kalathosun bir bölümü korunmuş olan parçanın kıvrılarak yükselen abakus sapı, ucu düğümlü yarım palmet biçimli heliksleri ve abakus çiçeği ile başlık Erken Severuslar Dönemine tarihlenmektedir[277].

Kyz'89/13 Env. No.lu başlık parçası[278] geniş akanthus yaprakları aralarında birbirlerine bağlanarak gözler oluşturmuşlardır. Bu özellik Severus Dönemi Korinth başlıklarında görülmektedir. Başlık Kyz'88/Ed.6 Env. No.lu Korinth başlığı ile büyük benzerlikleri görülmektedir. Daha önceki parçalara göre ise geç özellikler göstermektedir[279].

76-123 (IIIDc) numaralı 46 adet Korinth başlığının oluşturduğu bu tip başlıklar Filistinde bulunan Roma Dönemi Korinth başlıklarının büyük bölümünü kapsamaktadır.[280] Akanthus dikenleri 5 dikenli olarak yapılmış, heliksler ise volütler ile çanaktan çıkmaktadırlar. Bu grup başlıklar görünümleri, betimlemeleri ve stilleri bakımından Severuslar Dönemi Korinth başlıkları içerisine tarihlendirilmektedir.[281]

Kyz'88/132 Env. No.lu Korinth başlığı[282] Severuslar Döneminin yeniliklerini stil açısından geliştirmiştir. Kalathosu çevreleyen akanthus yaprakları birbirleri ile bağlanarak aralarında gözler oluşturmaktadır. Kaulis çanakları, heliksler yapraksı görünümdedirler. Abakus çiçeği de bu yapı ile uyum içinde yapılmışlardır. Kalathos taban bileziğinin de yapılmış olması ile Kyz'88/132 Env. No.lu Korinth başlığı

[274] İdil (RKB), s.34. Lev. 15.4; Başaran (KKB), ss.63-64; Laurence Cavelier, "Chapiteux de la Basilique Civile de Smyrne; une "ecole" Smyrniote?", **Basilique et Agora de Grece et d'Asie Mineure**, Bordeaux, 2012.
[275] Başaran (KKB), s. 16.
[276] Başaran (KKB), s.16. Res. 20.
[277] Başaran (KKB), s.16.
[278] Başaran (KKB), s.16. Res. 21.
[279] Başaran (KKB), s.16.
[280] Fischer, s. 44.
[281] Fischer, s. 44.
[282] Başaran (KKB), s.16. Res. 22.

Severuslar Dönemi Korinth başlıklarına stil ve kompozisyon açısından yenilikler getirmiştir.[283]

Kyz'89/Ed.8 Env. No.lu Anta başlığının[284] köşelerinde akanthus yaprakları, aralarına ise anthemion kuşağı yapılmıştır. Akanthuslar bu başlıkta da Severuslar Dönemi Korinth başlıklarının tipik özelliklerini devam ettirmektedir. Başlığın getirdiği yenilik, lotus çiçeği ve dal görünümlü yarım palmette belirginleşmiş olan matkap delikleridir.[285]

123a-b (IIIDc ve IAc) numaralı başlıkların akanthus dikenleri 4 dişlidirler, büyük boyutlu abakus çiçeği bulunan başlıkların geniş akanthus yaprakları vardır.[286] Tip IAc kendine özgü özellikleri ile ünik bir örnek oluşturmaktadır. IIIDc tipini oluşturan başlık ise dönemin en popüler başlık tipini oluşturmaktadır.[287] Başlıklar tip, stil ve işçilikleri bakımından Severuslar Döneminin tipik özelliklerini taşımaktadırlar.[288]

Kyz'88/111 Env. No.lu Korinth başlığı[289] ters çan formlu kalathos akanthus kuşağı tarafından çevrelenmiştir. Akanthus yapraklarının dikenleri hem kendi içlerinde hem de birbirleri ile birleşerek dönemin özelliği olan gözleri oluşturmuşlardır. Ancak yapraklardaki yüzeysellik farklılıklar göstermektedir. Dikenlerin kendi içlerinde bütünlenerek sayıca azalmış olmaları da farklı bir özelliktir. Diğer farklılıklar ise, helikslerin uçlarının sivri olması, iri olarak yapılan abakus çiçeği, sicim gibi görülen abakus çiçeği sapı ve kaulis çanaklarıdır. Tüm bu yenilikler ve farklılıklar göz önüne alındığında Kyz'88/111 Env. No.lu Korinth başlığı M.S. III. yy. erken özelliklerini gösterdiği anlaşılmaktadır[290].

Kyz'89/11 Env. No.lu başlığında[291] kalathosu saran akanthus kuşağı tüm zemini kaplayarak kalathos dudağına kadar yükselmektedir. Stil yönünden Kyz'89/11 Env. No.lu başlığı Kyz'88/111 Env. No.lu Korinth başlığının takipçisi

[283] Başaran (KKB), s.16.
[284] Başaran (KKB), s.16. Res.23.
[285] Başaran (KKB), s.16.
[286] Fischer, s. 45.
[287] Fischer, s. 45.
[288] Fischer, s. 45.
[289] Başaran (KKB), s.17. Res. 24.
[290] Başaran (KKB), s.17.
[291] Başaran (KKB), s.17. Res. 25.

niteliğindedir. Başlığın kaulis çanağı heliks, volüt, abakus çiçeği ve sapı yapılmamıştır. Akanthus dikenleri kendi içlerinde ve birbirlerine bağlanarak gözler oluşturmuşlardır. Aralarındaki göz sayıları artmıştır ve birbirlerine olan bağları kuvvetlendirilmişlerdir. Üç dilimli geniş yaprakların damarlarının izleri bu başlıkta gözlemlenememektedir. Kyz'89/11 Env. No.lu başlığı M.S. III. yy. erken dönem özelliklerini taşımaktadır.[292]

Kyz'88/128 Env. No.lu Korinth başlığının[293] kalathos yüzeyini kaplayan akanthus yapraklarının birbirine bağlanması sonucu oluşan gözlerin sayıları bu başlıkta azalmışlardır. Ancak kapladıkları alanlar genişlemişlerdir. Kaulis, heliksler, abakus çiçeği sapının silüeti ve akanthuslar gözlenen yalınlaşma bu başlıkta da devam etmektedir. Kyz'88/128 Env. No.lu Korinth başlığı M.S. 3.yy Erken Dönem örneklerindendir.[294]

Kyz'88/Ed.9 Env. No.lu başlığın[295] ters çan biçimli kalathosunu saran iki sıra akanthus yaprakları yüzeysel işçilik göstermektedir. Akanthusların birbirlerine kalın bağlarla bağlanması bu başlıkta da gözlenmektedir. İkinci sıra akanthus kuşağı daha da kalınlaşmıştır. Aralardaki gözler çoğalmışlardır ve ikinci sıra akanthuslar kalathosun içine gömülmüşlerdir. Akanthus yapraklarının damarları yüzeysel olarak gösterilmişlerdir. Kaulis ve heliksler deki bozulmalar ve yapraklardaki parçalanmalar Caracalla Dönemi özelliğidir.[296] Başlığın Septimus Severus ya da oğlu Carcalla Dönemin'de inşa edilen bir yapıya ait olduğu söylenebilir.[297]

149 – 152 (IVCa) numaralı başlıklar kalathos yüzeyindeki boşlukların dil motifi ile doldurulan örnekler arasındadır. Bu grup başlıklar oran ve ölçüleri ile birbirlerine çok benzemektedirler.[298] Caesarea'ya ait olan başlıklar Septimus Severus Dönemine tarihlenmektedirler.[299]

[292] Başaran (KKB), s.17.
[293] Başaran (KKB), s.17. Res. 26.
[294] Başaran (KKB), s.17.
[295] Başaran (KKB), s. 17.
[296] Başaran (KKB), s. 52, 67 – 69, 82.
[297] Başaran (KKB), s. 18.
[298] Fischer, s. 47.
[299] Fischer, s. 47.

Kyz'88/139 Env. No.lu başlık[300] gelişen yeni bir stili ortaya koymaktadır. Caracalla Döneminin ardından Anadolu'daki inşa faaliyetlerinin azalması ile eserlere verilen özenin azaldığı gözlemlenmektedir. M.S. III. yy. başlarında kullanılan yoğun matkap bezemelerdeki kırılmaları artırmıştır. Durgun, kaba hatlı ve benzer çizgilerden oluşan stili ile başlık Kyzikos başlıkları arasında en erken örnek Kyz'88/139 Env. No.lu başlık ile benzer özellikler göstermektedir. Akanthusların uçlarının sivrilikleri yavaş yavaş kaybolmaya başlamıştır. Yaprak dikenlerinin birleşimlerinde oluşan gözler de yayvan çanaklara dönüşmektedirler. Akanthus yapraklarının ortada olanı tabana doğru genişlemektedir. Heliksler ve abakus çiçeği sapı yapraklaşmışlardır.

153 - 164 numaralı başlıklar (IVCb) farklı yerlerde bulunmalarına rağmen benzer öellikler göstermektedirler. [301] Ancak başlıklar ölçü ve oran açısından birbirlerinden ayrılmaktadırlar. Caeseria'da buunan başlıklardan sadece biri mermerden yapılmış diğerleri ise yerel taşlardan yapılmıştır. Yerel taşlardan yapılan başlıklar için bir prototip kullanıldığı düşünülmektedir. [302] Başlıkların büyük bölümünün Septimus Severus Döneminde yapılan büyük imar faaliyetleri içerisinde yapılmış oldukları düşünülmektedir.[303]

Kyz'89/12 No.lu Korinth başlığı[304] gelişen yeni stil ile birlikte yüzeyselleşme artarak devam etmektedir. Akanthus yapraklarının ortadaki yaprak dilimi tabana doğru genişlemektedir. Akanthus yapraklarının dikenleri aralarında oluşan gözler ise küçük çukurlara dönüşmüşlerdir. Akanthusların aralarında oluşan kapalı alanlar daralarak sayıca üç taneye düşmüşlerdir. Oldukça yüzeysel ve basit işlenen kaulis çanakları ve heliksleri vardır. Abakus çiçeği sapı ise tamamı ile yok olmuştur.

Kyz'88/127 Env. No.lu Korinth başlığının[305] kalathosu saran iki sıra akanthus kuşağı vardır. Volütler ikinci sıranın üzerinden yükselmektedir. Alt yaprak kuşağı yaprakları birbirlerine bağlanmış, dikenler deki gözler ve yapraklar yüzeysel olarak yapılmışlardır. Yaprak detayları hiç belirtilmemişlerdir. Akanthus dikenlerinin

[300] Başaran (KKB), s. 18. Res. 28.
[301] Fischer, s. 47.
[302] Fischer, s. 47.
[303] Fischer, s. 47.
[304] Başaran (KKB), s. 19. Res. 29.
[305] Başaran (KKB), s. 19. Res. 31.

birbirine bağlanmaları ile oluşan boşlukların daralması geç özellik olarak karşımıza çıkmaktadır. İkinci sıra akanthus kuşağı kalathosa gömülmüş birinci sıra ile birleşmişlerdir. Yüzeysel canlılıktan uzak hareketsiz işçilik dönemin yaygın özelliğidir.[306]

Kyz'88/143 Env. No.lu başlık[307] dönemin temel özelliklerini geliştirerek sürdürmektedir. Akanthus yaprağının orta dilimi tabana doğru genişletilmiştir. Yapraklar basit, tek düze ve yalın işçilik göstermektedir. Tabanda akanthus dikenlerinin birbirlerine bağlanarak oluşmuş olan boşluklar daha fazla daralmış ve yüzeysellik göstermektedirler. Yaprak uçlarındaki sivrilikler ise iyice azalmışlardır.

Kyz'89/Ed.10 Env. No.lu başlıkta[308] alt sıra akanthus yapraklarının orta dilimi tabana doğru genişlemektedir. Yapraklar yüzeysel damarlı ve ayrıntısız olarak işlenmişlerdir. Yaprak uçlarının kıvrılmaları farklılık gösterir. Yaprak dikenleri uçlarından kıvrılırlar ve yaprak araları yuvarlak forma dönüşmüşlerdir. Bu özellik sonraki dönemlere geçişi göstermektedir.[309]

2.2.9. Geç Antik Dönem Korinth Başlıkları

Geç Antik Çağ Korinth başlıkları Severuslar Dönemi'nin getirdiği yüzeysellik ve basit işçiliği doruk noktasını oluşturmaktadırlar. Dönemin karakteristik özelliklerinden biri ise alt sıra akanthus kuşağının yaprak dikenlerinin birleşmesi ile oluşan boşluk alanların bombeli dörtgen form kazanması ve sertleşmesidir.

Kyz'88/141 Env. No.lu başlıktaki[310] işçilik yüzeysel ve ayrıntısızdır. Tabandaki yaprak dikenlerinin birbirine bağlanması ile iç bükey dikdörtgen alanlar oluşmuştur.

---

[306] Başaran (KKB), s. 119.
[307] Başaran (KKB), s. 20. Res. 33.
[308] Başaran (KKB), s. 20. Res. 34.
[309] Başaran (KKB), s. 20.
[310] Başaran (KKB), s. 20. Res. 35.

Kyz'88/115 No.lu başlığının[311] getirmiş olduğu yenilik alt sıra akanthus yaprak dikenlerinin birleşmesi sonucu oluşan dikdörtgen alan, ikinci sıra akanthus yaprak dikenlerinin birleşmesi ile üst kısımda da yapılmasıdır. Akanthus yaprakları yüzeysel bir işçilik göstermektedir ve yaprak uçlarının kıvrımları giderek artmaktadır.

Kyz'88/142 Env. No.lu başlık parçası[312] yüzeysel ve özensiz bir işçilik göstermektedir. Akanthuslar iri yapılıdır ve yaprak uçlarından volüt çıkmaktadır. Abakus çiçeği sapı yapılmamıştır. Abakus çiçeği de diğer öğeler gibi özensiz işçilik göstermektedir.

Kyz'88/119 Env. No.lu başlığın[313] akanthusları karmaşık yapılı ve kıvrık uçludurlar. Abakus levhası balık pulu çizgileri ile bezenmiştir. Akanthusların kıvrımları ve karmaşık yaprakları Geç Antik Çağ içerisinde ileri bir safhadadır. Yüzeysel işlenmiş abakus çiçeği, sapı ikinci sıra akanthus kuşağının aralarında birleşen volüt kökleri M.S. IV. Yy. içerisinde yeni bir evreyi göstermektedir.[314]

Kyz'88/119 Env. No.lu Korinth başlığının[315] güçlü kalthosunu iki sıra akanthus kuşağı sarmaktadır ve dikenlerinin birleşmesi ile oluşan kapalı boşluk alanlar vardır. Yaprak dikenlerinin parçalanarak çoğalması ileri bir özellik olarak karşımıza çıkar. Abakus levhasının balık pulu bezemesi bu başlıkta da görülmektedir. İkinci sıra akanthus dikenleri arasında oluşan dikdörtgen alanların ikiye çıkması ve eşkenar dörtgen bezemesi önemli bir özelliktir. Yeni gelişen stil özelliklerinin doruk noktasına ulaştığı bu başlıkta farklı özellikler ile görülmektedir. Parçalanarak çoğalan akanthus yaprak dikenlerinin kendi içinde birleşmesi ile yine kapalı yuvarlak alanlar da oluşmuştur. M.S. III. yy. sonlarında ortaya çıkan bu uygulama M.S. IV. Yy. içerisinde sıkça kullanılmıştır. Ayrılma noktaları, M.S. IV.

[311] Başaran (KKB), s. 20. Res. 36.
[312] Başaran (KKB), s. 21. Res. 37.
[313] Başaran (KKB), s. 21. Res. 38.
[314] Başaran (KKB), s. 21.
[315] Başaran (KKB), s. 21. Res. 39.

Yy. da yüzeysel dikenler, kıvrık akanthuslar ve yuvarlak hatlar oluşturmaktadır. M.S. II. yy. stilinde matkap kullanımı ile barok ifade amaçlanmıştır[316].

[316] Başaran (KKB), s. 21. Res. 40.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

3.1. AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI, DÖNEMLERİ VE GRUPLARI

Ayasuluk Tepesinde bulunan klasik tip korinth başlıklarının en erken örnekleri Geç Hellenistik-Augustus Dönemlerini, en geç örnekleri ise Geç Antik Çağ dönemini kapsamaktadır. Geniş bir zaman dilimini içerisinde bulunan başlıklar dönemlerine göre gruplandırılmışlardır.

3.1.1. I. Grup: Ayasuluk Tepesi Geç Helenistik – Augustus Dönemleri Korinth Başlıkları

Bu grup içinde yer alan başlıklar Ayasuluk Tepesinde bulunan başlıkların en erken örneklerini oluşturmaktadırlar. Kalathos yüzeyinde geniş alanlarda görülen boşluklar, derin dolgun kanallar, ters çan biçimli form, volütlerin abakus levhasının üstüne çıkması, akanthus dikenlerinin oluşturdukları gözlerin yuvarlak ve ters kalp formları dönem özelliğini göstermektedir[317].

AYS.KB.01 numaralı Korinth başlığı (**Şek.12.1**) bu grubun erken örneklerindendir, başlık yüzeyinde geniş alanlı kalathos yüzeyi akanthus dikenlerinin oluşturduğu damla formlu gözler, kaulislerin tabana yakın bir bölümden çıkması ile başlık; Geç Helenistik Dönem Erken Augustus Dönemi içine tarihlenmektedir. Başlık Ankara Augustus tapınağı başlıkları, Heilmeyer'in Milas başlığı [318] ve Alzinger'in CVc8 numaralı başlığı[319] ile benzerlikler göstermektedir.

AYS.KB.04 numaralı Korinth başlığı (**Şek.12.2**) AYS.KB.01 numaralı Korinth başlığı ile benzerlik gösterse de olasılıkla biraz daha geç bir döneme aittir. Başlık üzerinde geniş alanda görülen kalathos yüzeyi akanthus dikenlerinin oluşturduğu kalp biçimli gözler, derin kanallar ve kaulislerin zemine yakın bir noktadan çıkması ile başlık Augustus Dönemine tarihlenmektedir. Başlık

[317] İdil (RKB), s. 6.
[318] Heilmeyer, Lev.20.1.
[319] Alzinger, Res.114.

Vandeput'un Sagalasos Aşağı Agora başlığı[320], Heilmeyer'in Milas başlığı[321] ve Alzinger'in CVc9 numaralı başlığı ile benzerlikler göstermektedir.

AYS.KB.47 numaralı Korinth başlığı (**Şek.12.3**) yüzeyinde geniş alanda görülen kalathos yüzeyi akanthus dikenlerinin oluşturduğu damla formlu gözler, plastik işçiliği, kompozisyonu ile Geç Augustus Döneminin içine tarihlenebilir. Başlık Vandeput'un Sagalasos Aşağı Agora başlıkları[322] ile benzerlik göstermektedir.

3.1.2. II. Grup: Ayasuluk Tepesi Claudiuslar - Flaviuslar Dönemleri Korinth Başlıkları

Claudiuslar ve Flaviuslar Dönemi Korinth başlıkları, Korinth Başlıklarının genel dönemsel dağılımı içinde de az bir bölümü kapsamaktadır. Claudiuslar ve Flaviuslar Dönemi Korinth başlıkları, Ayasuluk Tepesi Korinth başlıkları içerisinde de en az sayıdaki grubu oluşturmaktadırlar. Akanthus uçlarının belirgin hale geldiği bu dönem başlıklarında kaulis, heliks ve völütlerin başlık üzerinde kapladıkları alanlar daralmaktadır. Bu daralma Geç Antik Çağ başlıklarına kadar devam edecek ve Geç Antik Çağda bazı başlıklarda bu öğeler kaybolacaktır. Bu dönem başlıklarında sivri dişler kapsayan alttaki akanthus yaprakları birbirinden ayrı durmaya başlamışlardır. İnce damarlarla hafifçe katlanmış biçimde yaprakların üst bölümleri kalathosun üzerinden dışarıya doğru biraz sarkmaya başlamıştır.[323]

AYS.KB.30 numaralı Korinth başlığının (**Şek.13.1**) öğe konumları, akanthus dikenlerinin oluşturdukları damla biçimli gözler, kaulis ve helikslerin kapladıkları alan ve kalathos yüzeyindeki boşluklar ile önceki ve sonraki dönemlerin arasında bir noktada oturmaktadır. Her iki dönem içerisinden dönem stillerini aldığı için Claudiuslar – Flaviuslar Dönemi özelliklerini göstermektedir. Başlık Heilmeyer'in Ephesos Oktogon Mezar Anıtı başlığı[324] ile benzerlikler göstermesine rağmen değişen stili ile daha geç bir tarihte yapılmış olmalıdır.

[320] Vandeput, Lev.22.1.
[321] Heilmeyer, Lev.20.1.
[322] Vandeput, Lev.22.1; Lev.22.2.
[323] Heilmeyer, s.85.
[324] Heilmeyer, Lev.21.1.

AYS.KB.43 numaralı Korinth başlığı (**Şek.13.2**) Augustus Dönemine benzer özellikler taşımaktadır. Ancak yoğun deformasyon gözlenen başlık sonraki dönemler için bir geçiş evresi niteliğindedir. Akanthus dikenlerinin oluşturdukları damla formlu gözler, abakus çiçeği sapının başlık devam niteliği ile Claudiuslar – Flaviuslar Dönemlerine tarihlenmektedir. Başlık Heilmeyer'in Ephesos Oktogon Mezar Anıtı başlığı [325] ile benzerlikler göstermesi ile birlikte yüzeyselleşen ve değişen stili ile daha ileri bir tarihi göstermektedir.

3.1.3. III. Grup: Ayasuluk Tepesi Hadrianus Dönemi Korinth Başlıkları

Hadrianus Dönemi Korinth başlıkları Ayasuluk Tepesinin önemli bir grubunu oluşturmaktadırlar. Bu dönemde akanthuslar aralıklı olarak dizilmişlerdir, ikinci sıra akanthuslar aralarda bulunan çıkıntılardan yükselmektedirler. Uzun ikinci sıra akanthus yaprakları kendi aralarında birleşerek birinci sıra akanthus yapraklarına çerçeve de oluşturmaktadırlar. İkinci sıra akanthus yaprakları kaideden başlayarak yükselirler, birinci sıra akanthus yaprakları ile birlikte sıkı bir biçimde yerleşmişlerdir. [326] Kalathos kütlesinin yanında zengin ve bol dekorasyon göstermektedir. [327] Geç Hadrianus ve Erken Antoninler Dönemi başlıkları keskin özelliklerle ayrılamadığından geçiş dönemi başlıkları olarak ayrı grup içinde değerlendirilmektedir. Bu dönem başlıkları Antoninler Dönemi ile bu özelliğiyle de benzerlikler taşımaktadır.

AYS.KB.16 numaralı Korinth başlığı (**Şek.14.1**) bu grubun en erken ve en tipik örneğini oluşturmaktadır. Zemine yakın bir çıkıntı alandan yükselen ikinci sıra akanthus yaprakları tipik Hadrianus Dönemi Korinth başlıklarının en belirgin özelliğini yansıtmaktadır. Başlığın derin kanalları ve plastik işçiliği dönemin stilini net bir şekilde göstermektedir. Başlık Radt'ın Pergamon Traianum Tapınağı başlıkları[328] ile benzerlikler göstermektedir.

AYS.KB.66 numaralı Korinth başlığı (**Şek.14.2**) üzerinde geniş alanda görülen kalathos yüzeyi akanthus dikenlerinin oluşturduğu damla formlu gözler,

[325] Heilmeyer, Lev.21.1.
[326] Heilmeyer, s. 44.
[327] İdil (RKB), s.16.
[328] Radt, Lev.3.3; Lev.4.4.

plastik işçiliği ve kompozisyonu Erken Dönem başlıkların üslubunu göstermektedir. Ancak dönemsel bazı özellikler başlığın Hadrianus Döneminde klasist akım etkisinde yapılmış olduğunu göstermektedir. AYS.KB.47 numaralı başlık ile benzer ölçü ve kompozisyon gösteren başlığın, yakın alanda bulunmuş oldukları da göz önüne alındığında aynı yapıya ait oldukları söylenebilir. Başlığın dönemsel farkı ikinci sıra akanthus yaprak saplarının zemine yakın bir noktaya kadar uzamasıdır. Bu da bu başlığın bir tadilat evresine ait olabileceğini düşündürmektedir. Bu başlık da yine Radt'ın Pergamon Traianum Tapınağı başlığı [329] ile yakın benzerlikler göstermektedir.

AYS.KB.70 numaralı Korinth başlığı (**Şek.14.3**) zemine yakın bir çıkıntı alandan yükselen ikinci sıra akanthus yaprakları tipik Hadrianus Dönemi Korinth başlıklarının en belirgin özelliğini yansıtmaktadır. Başlıkda görülen plastik işçilik kalathos alanındaki boşluklar dönem özelliklerini yansıtmaktadır. Başlık Hadrianus Dönemi sonlarına tarihlenebilir. Başlık Radt'ın Pergamon Traianum Tapınağı başlığı[330] ile benzer özellikler göstermektedir.

AYS.KB.46 numaralı Korinth başlığında (**Şek.14.4**) izlenen yüzeysel plastik işçilik geç dönem özelliği göstermektedir. Zemine yakın bir çıkıntı alandan çıkan ikinci sıra akanthus yaprağı Hadrianus Döneminin tipik özelliğini de yansıtmaktadır. Başlık Hadrianus Döneminin sonlarına tarihlenebilir. Başlık Fischer'in İsrail - Filistin Tip I başlıkları[331] ile benzerlikler göstermektedir.

AYS.KB.09 numaralı Korinth başlık öğelerinin kompozisyonu ve plastik işçilikleri geç dönem özelliği göstermektedir (**Şek.15.1**). Zemine yakın bir çıkıntı alandan çıkan ikinci sıra akanthus yaprağı Hadrianus Döneminin tipik özelliğini de yansıtmaktadır. Kalathosun formu yine Hadrianus Dönemi başlıklarını göstermektedir. AYS.KB.09 numaralı başlık AYS.KB.46 numaralı başlığı ve Fischer'in İsrail - Filistin Tip I başlıkları[332] ile benzer özellikler göstermektedir. Başlık Hadrianus Döneminin sonlarına tarihlenebilir.

[329] Radt, Lev.3.3; Lev.4.5.
[330] Radt, Lev.3.3; Lev.4.5.
[331] Fischer, Lev.12.67.
[332] Fischer, Lev.09.50.

AYS.KB.20 numaralı Korinth başlığı (**Şek.15.2**) Hadrianus Döneminin sonlarına tarihlenebilir. Sadece alt yarısı bulunan başlığın birinci sıra akanthus yapraklarının birbirleri ile birleşmeye başlaması ve plastik işçilikleri geç dönem özelliği göstermektedir. Ancak zemine yakın bir çıkıntı alandan çıkan ikinci sıra akanthus yaprağı Hadrianus Döneminin tipik özelliğini de yansıtmaktadır. AYS.KB.20 numaralı başlık AYS.KB.09 ve AYS.KB.46 numaralı başlıkları ve Fischer'in İsrail - Filistin Tip I başlıkları[333] ile benzer özellikler göstermektedir.

AYS.KB.05 numaralı Korinth başlık öğelerinin kompozisyonu ve plastik işçilikleri geç dönem özelliği göstermektedir (**Şek.15.3**). İkinci sıra akanthus yapraklarının çıkış alanları ve kalathos formu ise Hadrianus döneminin tipik özellikleri arasındadır. Başlık Hadrianus Döneminin sonlarına tarihlenebilir. Başlık Fischer'in İsrail - Filistin Tip I başlıkları[334] ile benzerlikler göstermektedir.

AYS.KB.12 numaralı Korinth başlık öğelerinin kompozisyonu, kalathos formu Hadrianus Dönemi özelliklerini göstermektedir (**Şek.15.4**). Birinci sıra akanthus yapraklarının birbirleri ile birleşmeye başlamaları ve ikinci sıra akanthus yaprağının çıkış noktasının yükselmesi Antoninler Dönemine geçişi göstermektedir. Başlıkta görülen yüzeysel plastik işçilik Geç Hadrianus Dönemi Basit Dekorasyon örnekleri içinde düşünülebilir. Başlık Hadrianus Döneminin sonlarına tarihlenebilir. Başlık İdil'in basit dekorasyon olarak adlandırdığı başlık tipi[335] ve Fischer'in Tip I olarak adlandırdığı İsrail-Filistin başlıkları ile benzer özellikler göstermektedir.

AYS.KB.29 numaralı Korinth başlığının (**Şek.16.1**) kalathos formu ve üst kısımda bulunan başlık öğelerinin dar bir alana sıkıştırılmaması Erken Dönem özelliklerini göstermektedir. Ancak başlığın derin kanallı akanthusları ve plastik işçiliği Antoninler Döneminin tipik özelliğini yansıtmaktadır. Başlığın özenli plastik işçiliği, başlığı diğer başlıklardan ayırmaktadır. Bu özenli işçilik başlığın görselliğin ön planda tutulmuş olan bir yapıda kullanılmış olabileceğini göstermektedir. Başlık

[333] Fischer, Lev.09.50.
[334] Fischer, Lev.10.54.
[335] İdil (RKB), Lev.14.4; Fischer, Lev.11.59.

Hadrianus Döneminin sonlarına tarihlenebilir. Başlık Radt'ın Pergamon Gymnasium Palestra'sında bulunan Korinth başlıkları[336] ile benzer özellikler göstermektedir.

3.1.4. IV. Grup: Ayasuluk Tepesi Antoninler Dönemi Korinth Başlıkları

Antoninler Dönemi Korinth başlıkları Ayasuluk Tepesi Korinth başlıklarının en büyük gruplarındandır. Bu grubun içinde yer alan başlıklar Hadrianus Dönemi başlıklarında olduğu gibi erken ve geç evreleri belirgin özellikleri ile ayrılabilir. Erken Antoninler Dönemi Geç Hadrian Döneminin özelliklerini içermektedir.[337] Geç Hadrianus başlıkları ile büyük benzerlikler gösteren Erken Antoninler başlıkları sadece başlıklar üzerinde ayrılabilen aynı dönemin ürünü başlıklar olarak da değerlendirilebilir. Bu ayrım sadece sistematik bir katalog oluşturmak için yapılmaktadır. Akanthus yaprak dikenlerinin kendi aralarında birleşmesinin ardından bu dönemde birbirleri ile de birleştikleri görülmektedir. Zemin seviyesinde yapılan bu birleşimler erken dönemlerde bir adet boşluk alan oluşturmaktadır bu alanlar geç dönemlere doğru çoğalmaktadır. Bu dönem bazı başlıklarda kaulislerin de kullanılmadığı görülmektedir. Helikslerin abakus çiçeği sapının üzerinden birleşmesi ve daralan üst bölüm elemanlarının kompozisyonu değiştirmesi dönem özelliklerini oluşturmaktadır.[338]

AYS.KB.06 numaralı Korinth başlığı (**Şek.17.1**) Hadrianus Dönemi başlıklarının kalathos formunu devam ettiren başlık öğelerinin kompozisyonu ve plastik işçiliği ile yeni özellikler taşımaktadır. Fischer'in İsrail - Filistin Tip II başlıkları[339] ile benzer özellikler göstermektedir. Başlık Erken Antoninler Dönemi başlıkları içine tarihlenebilir.

AYS.KB.13 numaralı Korinth başlığı (**Şek.17.2**) Başlık tip, üslup, kompozisyon ve plastik işçiliği ile AYS.KB.06 numaralı başlık ve Fischer'in İsrail - Filistin Tip II başlıkları[340] ile aynı özellikleri göstermektedir. Olasılıkla aynı atölye ya da ustanın ürünlerini oluşturmaktadırlar. Başlık Erken Antoninler Dönemi başlıkları içine tarihlenebilir.

---

[336] Radt, Lev.27.2; Lev.28.2.
[337] Başaran (KKB), s. 10.
[338] İdil (RKB), s. 12.
[339] Fischer, Lev.12.62.
[340] Fischer, Lev.18.102.

AYS.KB.71 numaralı Korinth başlığı (**Şek.17.3**) başlık tip, üslup, kompozisyon ve plastik işçiliği ile AYS.KB.06 ve AYS.KB.13 numaralı başlıklar ve Fischer'in İsrail - Filistin Tip II başlıkları[341] ile benzer özellikler göstermektedir. Olasılıkla aynı atölye ya da ustanın ürünlerini oluşturmaktadırlar. Başlık Erken Antoninler Dönemi başlıkları içine tarihlenebilir.

AYS.KB.10 numaralı Korinth başlığı (**Şek.17.4**) iri gövedeli başlık ikinci sıra akanthus yapraklarının çıkış noktası ile Hadrianus Dönemi özelliğini devam ettirmektedir. Ancak öğe kompozisyonu, plastik işçiliği ve en önemlisi alt sıra akanthus yapraklarının birbirleri ile birleşerek oluşturdukları boşluklar yeni dönem özelliklerini göstermektedir. Başlık Fischer'in İsrail - Filistin Tip II başlıkları[342] ile ve Kadıoğlunun SF166 numaralı başlığı[343] ile benzerlikler göstermektedir. Başlık Erken Antoninler Dönemi başlıkları içine tarihlenebilir.

AYS.KB.11 numaralı Korinth başlığı (**Şek.18.1**) Hadrianus Dönemi başlıklarının kalathos formunu devam ettiren başlık öğelerinin kompozsiyonu ve plastik işçiliği ile yeni özellikler taşımaktadır. Başlıkta görülen yeni bir özellik olan alt sıra akanthus yapraklarının birbirleri ile birleşerek oluşturdukları boşluklar Antoninler Döneminin getirdiği yeni bir özellik olarak karşımıza çıkmaktadır. Başlık Erken Antoninler Dönemi başlıkları içine tarihlenebilir.

AYS.KB.19 numaralı Korinth başlığı (**Şek.18.2**) yoğun bir şekilde tahrip olan başlık kalathos formu ile Hadrianus Dönemi özelliklerini devam ettirmektedir. Başlığın plastik işçiliği ve kompozisyonu ise yeni dönem özellikleri taşımaktadır. Başlık Fischer'in İsrail - Filistin Tip II başlıkları[344], Kadıoğlunun SF166 numaralı başlığı[345] ve AYS.KB.11 numaralı başlık ile yakın benzerlikler göstermektedir. Başlık Erken Antoninler Dönemi başlıkları içine tarihlenebilir.

AYS.KB.65 numaralı Korinth başlığının kaulis çanakları, "M" harfini oluşturan akanthus biçimli kaulisler ve heliksler göz önüne alındığında başlık Antoninler Döneminin içine tarihlenebilir (**Şek.18.3**). AYS.KB.66 numaralı başlık ile

[341] Fischer, Lev.15.80.
[342] Fischer, Lev.17.93; Lev.17.94.
[343] Kadıoğlu, Abb.98.
[344] Fischer, Lev.17.93; Lev.17.94.
[345] Kadıoğlu, Abb.98.

benzer ölçü ve kompozisyon gösteren başlığın yakın alanda bulunmuş oldukları da göz önüne alındığında aynı yapıya ait oldukları söylenebilir. Ancak Hadrianus Döneminde yapılmış olan bir yapının Antoninler Döneminde onarım görmüş olduğu başlıkların dönemsel bezeme farklılıklaından çıkarılabilir. Başlık ayrıca Fischer'in İsrail - Filistin Tip II başlıkları[346] ile benzer özellikler göstermektedir. Başlık Erken Antoninler Dönemi başlıkları içine tarihlenebilir.

AYS.KB.07 numaralı Korinth başlığın kalathos formu Erken Dönem özelliğini gösterse de tek sıra büyük boyutlu akanthus yapraklarının aralarında oluşturdukları boşluklar ve plastik işçiliği ile Antoninler Döneminin tipik özelliklerini göstermektedir **(Şek.18.4)**. Başlık ayrıca Fischer'in İsrail - Filistin Tip II başlıkları[347] ile benzer özellikler göstermektedir. Başlık Antoninler Dönemi başlıkları içine tarihlenebilir.

AYS.KB.64 numaralı Korinth başlığı (**Şek.19.1**) Hadrianus Dönemi başlıklarının kalathos formunu devam ettiren başlık öğelerinin kompozsiyonu ve plastik işçiliği ile yeni özellikler taşımaktadır. Başlık zemin seviyesinde alt sıra akanthus yapraklarının birbirleri ile birleşerek oluşturdukları boşluklar ile yeni bir stilin ilk örnekleri arasındadır. Başlık ayrıca Fischer'in İsrail - Filistin Tip II başlıkları [348] ile benzer özellikler göstermektedir ve Antoninler Dönemi içine tarihlenebilir.

AYS.KB.68 numaralı Korinth başlığı (**Şek.19.2**) kalathos formu diğer örneklerin devamı niteliğindedir. Ancak başlığın üst bölümünde bulunan öğelerin iyice dar bir alana sıkıştırılmaları, kanalların yüzeyselleşmesi bu yüzeyselliğin plastik işçiliğe de yansıması Geç dönem özellikleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu gibi yeni özellikler başlık işçiliklerinde dejenerasyonu da beraberinde getirmektedir. Fischer'in İsrail - Filistin Tip II başlıkları[349] ile benzer özellikler gösteren başlık Geç Antoninler Dönemi başlıkları içine tarihlenebilir.

[346] Fischer, Lev.10.52.
[347] Fischer, Lev.11.58.
[348] Fischer, Lev.27.156.
[349] Fischer, Lev.15.84.

AYS.KB.08 numaralı Korinth başlığı (**Şek.19.3**) üst bölümde bulunan başlık öğelerinin dar bir alana sıkışmaları yeni bir döneme geçiş belirtilerini vermektedir. Yüzeysel plastik işçilik ve yüzeyselleşen kanallar Antoninler Döneminin sonuna gelindiğini gösteren özelliklerdir. AYS.KB.08 numaralı Korinth başlığı tip, form , kompozisyon bakımından bir önceki başlık olan AYS.KB.68 numaralı Korinth başlığı ve Fischer'in İsrail - Filistin Tip II başlıkları[350] ile benzer özellikler göstermektedir. Başlık Geç Antoninler Dönemi başlıkları içine tarihlenebilir.

AYS.KB.31 numaralı Korinth başlığı (**Şek.19.4**) yeni bir formu oluşturan ve kısalıp daralan kalathos formu bu başlıkta kendini göstermektedir. Üst bölümde bulunan başlık öğelerinin oldukça dar bir alana sıkışmaları yeni bir döneme geçiş belirtilerini vermektedir. Yüzeysel plastik işçilik ve yüzeyselleşen kanallar Antoninler Döneminin sonuna gelindiğini gösteren özelliklerdir. Akanthusların aralarında oluşturdukları boşluklar birinci ve ikinci sıra yapraklarda izlenmektedir. Fischer'in İsrail - Filistin Tip II başlıkları[351] ile benzer özellikler gösteren başlık Geç Antoninler Dönemi başlıkları içine tarihlenebilir.

AYS.KB.17 numaralı Korinth başlığı (**Şek.20.1**) yeni bir formu oluşturan ve kısalıp daralan kalathos formu bu başlıkta kendini göstermektedir. Üst bölümde bulunan başlık öğelerinin oldukça dar bir alana sıkışmaları yeni bir döneme geçiş belirtilerini vermektedir. Yüzeysel plastik işçilik ve yüzeyselleşen kanallar Antoninler Döneminin sonuna gelindiğini gösteren özelliklerdir. Akanthusların aralarında oluşturdukları boşluklar birinci ve ikinci sıra yapraklarda izlenmektedir. AYS.KB.17 numaralı Korinth başlığı tip, form , kompozisyon bakımından bir önceki başlık olan AYS.KB.31 numaralı Korinth başlığı ve Fischer'in İsrail - Filistin Tip II başlıkları[352] ile benzer özellikler göstermektedir. Başlık Geç Antoninler Dönemi başlıkları içine tarihlenebilir.

AYS.KB.52 numaralı Korinth başlığının alt yarısının bir kısmından itibaren kesilmiş olsa da var olan bölümleri başlığı tarihlememize yardımcı olmaktadır (**Şek.20.2**). Yeni bir formu oluşturan ve kısalıp daralan kalathos formu bu başlıkta kendini göstermektedir. Üst bölümde bulunan başlık öğelerinin oldukça dar bir alana

[350] Fischer, Lev.18.102.
[351] Fischer, Lev.35.196; Lev.35.194.
[352] Fischer, Lev.12.65.

sıkışmaları yeni bir döneme geçiş belirtilerini vermektedir. Yüzeysel plastik işçilik ve yüzeyselleşen kanallar Antoninler Döneminin sonuna gelindiğini gösteren özelliklerdir. AYS.KB.52 numaralı Korinth başlığı tip, form , kompozisyon bakımından bir önceki başlık olan AYS.KB.17 numaralı Korinth başlığı ve Fischer'in İsrail - Filistin Tip II başlıkları[353] ile benzer özellikler göstermektedir.

3.1.5. V. Grup: Ayasuluk Tepesi Severuslar Dönemi Korinth Başlıkları

Severuslar Dönemi Korinth başlıkları Ayasuluk Tepesi Korinth başlıklarının en büyük grubunu oluşturmaktadır. Bu dönemde imar faaliyetleri önceki dönemlere nazaran yoğunluğunu arttırarak devam etmiştir. Erken Severus Dönemi Korinth başlıkları ile Geç Antoninler Dönemi Korinth başlıkları keskin hatlarla ayrılamamaktadırlar. Erken severuslar dönemi başlıklarının Antoninler Dönemi özelliği olan alt yaprak uçlarının birbirleri ile temas etmesi özelliğini devam ettirmişlerdir.[354] Severuslar Dönemi Korinth başlıklarının karakteristik özellikleri genel olarak sıkışıp kendi aralarında ve birbirleri ile birleşen akanthus yaprak dikenleri başlığı saran dantel görünümünü oluşturmuştur. Üst yarıda oldukça sıkışan kaulis, heliks ve volütler dönem özelliklerini göstermektedir.

AYS.KB.60 numaralı Korinth başlığı (**Şek.21.1**) kalathos formu Erken Dönem özelliği göstermektedir ancak birinci ve ikinci sıra akanthusların aralarında oluşturdukları boşluklar, başlık öğelerinin kompozisyonu ve plastik işçilikleri Severuslar Dönemi tipik özelliklerini göstermektedir. Başlık Fischer'in İsrail - Filistin Tip II ve III başlıkları[355] ile de benzer özellikler göstermektedir.

AYS.KB.37 numaralı Korinth başlığı (**Şek.21.2**) kalathos formu Erken Dönem özelliği göstermektedir ancak birinci ve ikinci sıra akanthusların aralarında oluşturdukları boşluklar, başlık öğelerinin kompozisyonu ve plastik işçilikleri Severuslar Dönemi tipik özelliklerini göstermektedir. Başlık bir önceki başlık olan AYS.KB.60 numaralı başlık ile benzerlikleri yakın dönemler içerisinde ve aynı atölyenin ürün olduklarını göstermektedir. Yine AYS.KB.37 numaralı başlığın

[353] Fischer, Lev.24.136; Lev.28.157.
[354] H. Fatih Kaya, **Soli Pompeiopolis Korinth Başlıkları**, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2016, s.126.
[355] Fischer, Lev.23.128.

plastik işçilik gelişimi AYS.KB.60 numaralı başlığın doruk noktasına ulaşmış detaylar ve yumuşak hatlar gelişmiştir. Başlık Fischer'in İsrail - Filistin Tip II ve III başlıkları[356] ile benzer özellikler göstermektedir.

AYS.KB.51 numaralı Korinth başlığı (**Şek.21.3**) kalathos formu Erken Dönem özelliği göstermektedir ancak birinci ve ikinci sıra akanthusların aralarında oluşturdukları boşluklar, başlık öğelerinin kompozisyonu ve plastik işçilikleri Severuslar Dönemi tipik özelliklerini göstermektedir. Başlık bir önceki başlık olan AYS.KB.37 numaralı başlık ve Fischer'in İsrail - Filistin Tip III başlıkları[357] ile benzerlikler göstermektedir.

AYS.KB.15 numaralı Korinth başlığı (**Şek.21.4**) kalathos formu Erken Dönem özelliği göstermektedir ancak birinci ve ikinci sıra akanthusların aralarında oluşturdukları boşluklar, başlık öğelerinin kompozisyonu ve plastik işçilikleri Severuslar Dönemi tipik özelliklerini göstermektedir. Bu başlığı diğer başlıklardan ayıran en önemli özelliği boyutudur. Özenli bir plastik işçilik gösteren başlığın boyutu da göz önüne alındığında, AYS.KB.15 numaralı Korinth başlığı görselliği ön planda olan bir kamu yapısına ait olabilir. Başlık Fischer'in İsrail - Filistin Tip III ve IV başlıkları[358] ile benzerlikler göstermektedir.

AYS.KB.58 numaralı Korinth başlığı (**Şek.22.1**) Severuslar Dönemi başlıkları içine tarihlenebilir. Kalathos formu diğer örneklerin devamı niteliğindedir. Ancak başlığın üst bölümünde bulunan öğelerin iyice dar bir alana sıkıştırılmaları, kanalların yüzeyselleşmesi bu yüzeyselliğin plastik işçiliğe de yansıması Geç dönem özellikleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu gibi yeni özellikler kötü işçilikleri de beraberinde getirmektedir. Başlık Fischer'in İsrail - Filistin Tip III başlıkları[359] ile benzerlikler göstermektedir.

AYS.KB.14 numaralı Korinth başlığı (**Şek.22.2**) Erken Severuslar Dönemi başlıkları içine tarihlenebilir. Başlığın daha tam yüzeyselleşmemiş kanalları ve plastik işçiliği Antoninler Döneminin sonlarını göstermektedir. Ancak akanthusların

[356] Fischer, Lev.23.132, Lev.20.114.
[357] Fischer, Lev.24.133.
[358] Fischer, Lev.34.188.
[359] Fischer, Lev.24.135.

aralarında oluşan boşlukların büyüyüp sayılarının çoğalması ve bodur formlu kalathos formu yeni özellikler olarak karşımıza çıkmaktadır. Yine bu yeni özellik başlığı Severeuslar Dönemine tarihlememizi sağlamaktadır. Başlık Fischer'in İsrail - Filistin Tip III ve IV başlıkları[360] ile benzerlikler göstermektedir.

AYS.KB.02 numaralı Korinth başlığı (**Şek.22.3**) Erken Severuslar Dönemi başlıkları içine tarihlenebilir. Başlığın daha tam yüzeyselleşmemiş kanalları ve plastik işçiliği Antoninler Döneminin sonlarını göstermektedir. Ancak akanthusların aralarında oluşan boşlukların büyüyüp sayılarının çoğalması ve bodur formlu kalathos formu yeni özellikler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu yeni özellik Severuslar Dönemi Korinth başlıklarının en tipik özelliğini oluşturmaktadır. Başlık Fischer'in İsrail - Filistin Tip II ve III başlıkları[361] ile benzerlikler göstermektedir.

AYS.KB.24 numaralı Korinth başlığı (**Şek.22.4**) Erken Severuslar Dönemi başlıkları içine tarihlenebilir. Başlığın kanalları ve plastik işçiliği iyice yüzeyselleşmiştir. Bununla beraber bodur formlu kalathos ve akanthusların aralarındaki boşlukların boyutlarının büyüyüp sayılarının çoğalması gibi yeni özellikler Severuslar Döneminin karakteristik özelliklerini göstermektedir. AYS.KB.24 numaralı Korinth Başlığı tip, form, kompozisyon bakımından bir önceki başlık olan AYS.KB.02 numaralı Korinth başlığı ve Fischer'in İsrail - Filistin Tip III ve IV başlıkları[362] ile benzerlikler göstermektedir.

AYS.KB.33 numaralı Korinth başlığı (**Şek.23.1**) Severuslar Dönemi başlıkları içine tarihlenebilir. Başlık diğer başlıklardan daha farklı bir tipe girmektedir bu tip S kıvrımlı Korinth başlıkları olarak da adlandırılmaktadır.[363] Köşelerde büyük boyutlu Akanthusların bulunduğu bu başlık tiplerinin orta kısımlarında lotus, palmet, akanthus, rozet ya da farklı tiplerde bitkilerden oluşan tek bir öğe bulunmaktadır. S tipli Korinth başlıkları adını volütün aşağıya doğru oluşturduğu bantın kıvrılarak volütün tersi yöndeki kıvrımı ile aldığı şeklin S'ye benzemesinden kaynaklıdır. AYS.KB.33 numaralı başlığının orta kısmında ise

[360] Fischer, Lev.38.211a.
[361] Fischer, Lev.14.74.
[362] Fischer, Lev.35.196.
[363] Ahmet Yaraş ve Zehra Şimşek, "Allianoi 'S' Kıvrımlı Sarmallı Sütun Başlıkları", **MJH**, Cilt: I, Sayı:2, 2011,ss. 225-236.

açılmış bir lotusa benzeyen bir bitki bulunmaktadır. Başlığın akanthus işçiliği incelendiğinde Geç Antoninler Erken Severuslar Dönemi içinde yapılmış olabileceğini göstermektedir. Başlık Yaraş ve Şimşek'in Allianoi "S" Kıvrımlı Sarmallı Sütun başlıkları[364] ve Heilmeyer'in Pergamon başlığı[365] ile benzelikler göstermektedir.

AYS.KB.34 numaralı Korinth diğer başlıklardan daha farklı bir tipe girmektedir bu tip S kıvrımlı Korinth başlıkları olarak da adlandırılmaktadır (**Şek.23.2**). Köşelerde büyük boyutlu akanthusların bulunduğu bu başlıkta akanthusların arasındaki bölümde farklı biçimde bir bitki bulunmaktadır. Başlığın akanthus işçiliği incelendiğinde Geç Antoninler Erken Severuslar Dönemi içinde yapılmış olabileceğini göstermektedir. AYS.KB.34 numaralı Korinth başlığı tip, form, kompozisyon bakımından bir önceki başlık olan AYS.KB.33 numaralı Korinth başlığı ve Yaraş ve Şimşek'in Allianoi "S" Kıvrımlı Sarmallı Sütun başlıkları[366] ile benzerlikler göstermektedir.

AYS.KB.28 numaralı Korinth başlığı (**Şek.23.3**) diğer başlıklardan farklı bir tipe girmektedir bu S kıvrımlı Korinth başlıkları olarak da adlandırılmaktadır. Köşelerde büyük boyutlu Akanthusların bulunduğu başlıkta akanthusların arasındaki bölümde farklı biçimde bir bitki bulunmaktadır. Başlığın akanthus işçiliği incelendiğinde Severuslar Dönemi içinde yapılmış olabileceğini göstermektedir. AYS.KB.28 numaralı Korinth başlığı tip, form, kompozisyon bakımından, bir önceki S tipli başlık olan AYS.KB.34 numaralı Korinth başlığı ve Başaran'ın Kyzikos Korinth Başlığı[367] ile benzerlikler göstermektedir. Başlığın akanthus işçiliğindeki yüzeysellik ve başlık öğelerinde gelişen dejenerasyon Severuslar Döneminin özelliklerini göstermektedir.

AYS.KB.67 numaralı Korinth başlığı (**Şek.23.4**) kanalları ve plastik işçiliği iyice yüzeyselleşmiştir. Bununla beraber bodur formlu kalathos ve akanthusların aralarındaki boşlukların boyutlarının büyüyüp sayılarının çoğalması gibi yeni özellikler Severuslar Döneminin karakteristik özelliklerini göstermektedir.

[364] Yaraş-Şimşek, Fig. 3, Fig. 4.
[365] Heilmeyer Lev.37.1.
[366] Yaraş-Şimşek, Fig. 3, Fig. 4.
[367] Başaran (KKB), Res. 23.

AYS.KB.67 numaralı Korinth başlığı tip, form, kompozisyon bakımından AYS.KB.14 numaralı Korinth başlığı ve Fischer'in İsrail - Filistin Tip III başlıkları[368] ile benzerlikler göstermektedir.

AYS.KB.62 numaralı Korinth başlığı (**Şek.24.1**) kanalları ve plastik işçiliği yüzeyselleşmiştir. Bununla beraber bodur formlu kalathos ve akanthus aralarındaki boşlukların boyutlarının büyüyüp sayılarının çoğalması gibi yeni özellikler Severuslar Döneminin karakteristik özelliklerini göstermektedir. AYS.KB.62 numaralı Korinth başlığı tip, form, kompozisyon bakımından bir önceki başlık olan AYS.KB.67 numaralı Korinth başlığı ve Fischer'in İsrail - Filistin Tip II ve III başlıkları[369] ile benzerlikler göstermektedir.

AYS.KB.18 kalathos formu dönem özelliği göstemektedir ancak birinci ve ikinci sıra akanthusların aralarında oluşturdukları boşluklar, başlık öğelerinin kompozisyonu ve plastik işçilikleri Geç Severuslar Dönemi tipik özelliklerini göstermektedir (**Şek.24.2**). Başlık Fischer'in İsrail - Filistin Tip II ve III başlıkları[370] ile benzerlikler göstermektedir.

AYS.KB.42 numaralı Korinth başlığı (**Şek.24.3**) kalathos formu dönem özelliği göstemektedir. Birinci ve ikinci sıra akanthusların aralarında oluşturdukları boşluklar, başlık öğelerinin kompozisyonu ve plastik işçilikleri Geç Severuslar Dönemi tipik özelliklerini göstermektedir. AYS.KB.42 numaralı başlığın plastik işçiliği AYS.KB.18 numaralı başlığa göre yüzeysellik göstermektedir. Başlık Fischer'in İsrail - Filistin Tip III ve IV başlıkları[371] ile benzerlikler göstermektedir.

AYS.KB.23 numaralı Korinth başlığı (**Şek.24.4**) kalathos formu dönem özelliği göstermektedir. Birinci ve ikinci sıra akanthusların aralarında oluşturdukları boşluklar, başlık öğelerinin kompozisyonu ve plastik işçilikleri Geç Severuslar Dönemi tipik özelliklerini göstermektedir. Başlık bir önceki başlık olan AYS.KB.42

[368] Fischer, Lev.25.143; Lev.28.162.
[369] Fischer, Lev.19.108.
[370] Fischer, Lev.14.77, Lev.16.86
[371] Fischer, Lev.29.165

numaralı başlık ve Fischer'in İsrail - Filistin Tip III ve IV başlıkları [372] ile benzerlikler göstermektedir ile tip olarak benzerlikler göstermektedir.

AYS.KB.63 numaralı Korinth başlığı **(Şek.25.1)** kalathos formu dönem özelliği göstermektedir, birinci ve ikinci sıra akanthusların aralarında oluşturdukları boşluklar genişleyerek büyümüştür, başlık öğelerinin kompozisyonu ve plastik işçilikleri Geç Severuslar Dönemi tipik özelliklerini göstermektedir. Başlık bir önceki başlık olan AYS.KB.27 numaralı başlık ile benzerlikleri yakın dönemler içerisinde ve aynı atölyenin ürün olduklarını göstermektedir. Başlık ayrıca Fischer'in İsrail - Filistin Tip III ve IV başlıkları[373] ile benzerlikler göstermektedir ile tip olarak benzerlikler göstermektedir.

AYS.KB.38 numaralı Korinth başlığı **(Şek.25.2)** kalathos formu dönem özelliği göstermektedir. Birinci ve ikinci sıra akanthusların aralarında oluşturdukları boşluklar daha keskin hatlı geniş boşluklar oluşturmuştur. Başlık öğelerinin kompozisyonu ve plastik işçilikleri Severuslar Dönemi tipik özelliklerini göstermektedir. Başlık bir önceki başlık olan AYS.KB.63 numaralı başlık ile benzerlikleri yakın dönemler içerisinde ve aynı atölyenin ürün olduklarını göstermektedir. Ayrıca başlık Fischer'in İsrail - Filistin Tip III başlıkları[374] ile de benzerlikler göstermektedir.

AYS.KB.35 numaralı Korinth başlığı **(Şek.25.3)** kalathos formu dönem özelliği göstermektedir. Birinci sıra akanthusların aralarında oluşturdukları boşluklar genişleyerek büyümektedirler, başlık öğelerinin kompozisyonu, üst bölüm elemanlarının sitilize olmaları ve plastik işçilikleri Severuslar Dönemi tipik özelliklerini göstermektedir. Başlık bir önceki başlık olan AYS.KB.38 numaralı başlık ile benzerlikleri yakın dönemler içerisinde ve aynı atölyenin ürün olduklarını göstermektedir. Başlık Fischer'in İsrail - Filistin Tip III başlıkları [375] ile de benzerlikler göstermektedir.

[372] Fischer, Lev.28.159, Lev.28.162, Lev.29.163.
[373] Fischer, Lev.42.235, Lev.29.163.
[374] Fischer, Lev.20.114, Lev.23.132.
[375] Fischer, Lev.24.136.

AYS.KB.26 numaralı Korinth başlığı (**Şek.25.4**) kalathos formu dönem özelliği göstermektedir. Başlık önceki başlıklar ile benzerlikler göstermektedir ancak başlığı tek sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. Akanthuslar aralarında birleşerek bu başlıkta da sitilize boşluklar oluşturmuştur. Başlık öğelerinin genel kompozisyonu ve plastik işçilikleri Geç Severuslar Dönemi tipik özelliklerini göstermektedir. Başlık Fischer'in İsrail - Filistin Tip III başlıkları[376] ile de benzerlikler göstermektedir.

AYS.KB.36 numaralı Korinth başlığı (**Şek.26.1**) kalathos formu dönem özelliği göstermektedir. Başlığı tek sıra akanthus kuşağı sarmaktadır ve akanthus biçimli kaulisler ikinci sıra akanthus görünümü vermektedir. Akanthus aralarındaki boşluklar dönem özelliğini devam ettirmektedir. Başlık öğelerinin kompozisyonu ve plastik işçilikleri Geç Severuslar Dönemi tipik özelliklerini göstermektedir. Başlık bir önceki başlık olan AYS.KB.26 numaralı başlık ve Fischer'in İsrail - Filistin Tip III ve IV başlıkları[377] ile tip olarak benzerlikler göstermektedir.

AYS.KB.61 numaralı Korinth başlığı (**Şek.26.2**) genelinde gözlemlenen yüzeysellik dejenerasyonu göstermektedir. Akanthus aralarındaki boşlukların boyutlarının büyüyüp sayılarının çoğalması Geç Severuslar Dönemi özelliği olarak karşımıza çıkmaktadır. Ters çan biçimli başlığın formu erken dönem anımsatmaktadır. Dönemin diğer plastik eserlerinde de izlenen yüzeyselleşme yeni bir döneme geçiş evresini göstermektedir. Başlık Fischer'in İsrail - Filistin Tip IV başlıkları[378] ile olarak benzerlikler göstermektedir.

AYS.KB.48 numaralı Korinth başlığı (**Şek.26.3**) genelinde gözlemlenen yüzeysellik dejenerasyonu göstermektedir. Akanthus aralarındaki boşlukların boyutlarının büyüyüp sayılarının çoğalması yine Geç Severuslar Dönemi özelliği olarak bu başlıkta da karşımıza çıkmaktadır. Dönemin diğer plastik eserlerinde de izlenen yüzeyselleşme yeni bir döneme geçiş evresini göstermektedir. AYS.KB.48 numaralı Korinth başlığı tip, form, kompozisyon bakımından bir önceki başlık olan AYS.KB.61 numaralı Korinth başlığı ile benzerlikler göstermektedir. Başlık ayrıca

[376] Fischer, Lev.24.136.
[377] Fischer , Lev.28.158, Lev.28.160, Lev.28.162, Lev.29.165.
[378] Fischer, Lev.25.139.

Fischer'in İsrail - Filistin Tip III ve IV başlıkları [379] ile olarak benzerlikler göstermektedir.

AYS.KB.45 numaralı Korinth başlığı (**Şek.26.4**) genelinde gözlemlenen yüzeysellik dejenerasyonu göstermektedir. Akanthus yaprak dikenlerinin aralarında birleşerek oluşturduğu boşlukların boyutlarının büyüyüp sayılarının çoğalması yine Geç Severuslar Dönemi özelliği olarak bu başlıkta da karşımıza çıkmaktadır. Dönemin diğer plastik eserlerinde de izlenen yüzeyselleşme yeni bir döneme geçiş evresini göstermektedir. Başlık üzerinde yoğun tahribat görülmesine rağmen, AYS.KB.45 numaralı Korinth başlığı tip, form, kompozisyon bakımından bir önceki başlık olan AYS.KB.48 numaralı Korinth başlığı ve Fischer'in İsrail - Filistin Tip III ve IV başlıkları[380] ile benzerlikleri görülmektedir.

AYS.KB.27 numaralı Korinth başlığı (**Şek.27.1**) kalathos formu dönem özelliği göstermektedir ancak birinci ve ikinci sıra akanthusların aralarında oluşturdukları boşluklar, başlık öğelerinin kompozisyonu ve plastik işçilikleri Geç Severuslar Dönemi tipik özelliklerini göstermektedir. Başlık AYS.KB.23 numaralı başlık ile benzerlikleri yakın dönemler içerisinde ve aynı atölyenin ürün olduğunu göstermektedir. Başlık Fischer'in İsrail - Filistin Tip III ve IV başlıkları[381] ile de benzerlikler göstermektedir.

AYS.KB.40 numaralı Korinth başlığı (**Şek.27.2**) Geç Severuslar Dönemi başlıkları içine tarihlenebilir. Bu dönemde görülen yüzeysellik bu başlık ile doruk noktasına ulaşmaktadır. Akanthus kanalları geniş iç bükey bantlar şeklinde dejenerasyona uğramışlardır. Akanthus aralarındaki boşlukların boyutlarının büyüyüp sayılarının çoğalması yine dönem özelliği olarak AYS.KB.40 numaralı Korinth başlığında görülmektedir. AYS.KB.40 numaralı Korinth başlığı olasılıkla Geç Antik Çağ Korinth başlıkları ile geçiş evresine ait bir örnek olarak karşımıza çıkar. Başlık Fischer'in İsrail - Filistin Tip III ve IV başlıkları[382] ile de benzerlikler göstermektedir.

[379] Fischer, Lev.24.136
[380] Fischer, Lev.24.136.
[381] Fischer, Lev.24.136.
[382] Fischer, Lev.24.136, Lev.24.138, Lev.25.143, Lev.27.151.

3.1.6. VI. Grup: Ayasuluk Tepesi Geç Antik Çağ Dönemi Korinth Başlıkları

Ayasuluk Tepesi Korinth başlıkları arasında büyük gruplardan biri olan Geç Antik Çağ başlıkları Korinth başlıklarının klasik tip özelliklerinin ve Klasik Çağdan itibaren dejenere olarak devam eden plastik işçiliklerinin doruk noktasını oluşturmaktadırlar. Bu örneklerden sonra Klasik tip Korinth başlıkları farklı üsluplar içerisinde etkilerini göstererek yaşamını devam ettirecektir. Geç Antik Çağ Dönemi Korinth Başlıkları yüzeyselliği ve sert plastiği ile karakteristiğini net bir şekilde göstermektedir. Bu Dönem başlıklarını daha Geç Dönem başlıklarından ayırmak için kullanılan tipoloji oldukça önem kazanmaktadır.

AYS.KB.49 numaralı Korinth başlığının akanthus yapraklarının yok olmaya başlayan kanalları ve sert plastiği ile başlık dönem özelliklerini göstermektedir (**Şek.28.1**). Klasik Korinth başlığı tipini devam ettiren başlık, bu özelliği ile de Döneminin Erken örnekleri arasına girmektedir. Akanthus yapraklarının aralarında oluşturdukları boşluk alanlar oldukça büyümüşlerdir. Başlık Geç Antik Çağ Dönemi başlıkları içine tarihlenebilir. Ayrıca başlık Fischer'in İsrail - Filistin Tip VII başlıkları[383] ile de benzerlikler göstermektedir.

AYS.KB.55 numaralı Korinth başlığının akanthus yapraklarının yok olmaya başlayan kanalları ve sert plastiği ile başlık dönem özelliklerini göstermektedir (**Şek.28.2**). Klasik Korinth başlığı tipini devam ettiren başlık, oldukça aşınmış durumda küçük boyutlu bir başlıktır. Başlık Geç Antik Çağ Dönemi başlıkları içine tarihlenebilir. Başlık Fischer'in İsrail - Filistin Tip VII başlıkları[384] ile de benzerlikler göstermektedir.

AYS.KB.44 numaralı Korinth başlığın S kıvrımlı başlıkların geliştirdiği volütün bir ucunun bant şeklinde kalathosun ortasında inmesi özelliği bu başlıkta dejenere olmuş bir şekilde devam etmektedir (**Şek.28.3**). Köşelerde bulunan akanthus yapraklarının yok olmaya başlayan kanalları ve sertleşmeye başlayan plastiği ile başlık dönem özelliklerini göstermektedir. Geç Antik Çağ içine tarihlenen ve Ayasuluk Tepesi başlıkları içinde bulunan; "Küçük Boyutlu S Tipli Korinth

[383] Fischer, Lev.46.258; Lev.47.260.
[384] Fischer, Lev. 42.235.

Başlıkları" Radt'ın Pergamon Müzesi'ndeki başlığı [385] ile de benzerlikler göstermektedir.

AYS.KB.56 numaralı Korinth başlığı S kıvrımlı başlıkların geliştirdiği volütün bir ucunun bant şeklinde kalathosun ortasında inmesi özelliği bu başlıkta dejenere olmuş bir şekilde devam etmektedir (**Şek.28.4**). Köşelerde bulunan akanthus yapraklarının yok olmaya başlayan kanalları ve sertleşmeye başlayan plastiği ile başlık dönem özelliklerini göstermektedir. AYS.KB.58 numaralı Korinth başlığı tip, form, kompozisyon ve boyut bakımından bir önceki başlık olan AYS.KB.44 numaralı Korinth başlığı ve Radt'ın Pergamon Müzesi'ndeki başlığı[386] ile benzerlikler göstermektedir. Başlık Geç Antik Çağ Dönemi başlıkları içine tarihlenebilir.

AYS.KB.41 numaralı Korinth S kıvrımlı başlıkların geliştirdiği volütün bir ucunun bant şeklinde kalathosun ortasında inmesi özelliği bu başlıkta dejenere olmuş bir şekilde devam etmektedir (**Şek.29.1**). Köşelerde bulunan akanthus yapraklarının yok olmaya başlayan kanalları ve sertleşmeye başlayan plastiği ile başlık dönem özelliklerini göstermektedir. AYS.KB.41 numaralı Korinth başlığı tip, form, kompozisyon ve boyut bakımından bir önceki başlık olan AYS.KB.58 numaralı Korinth başlığı, Radt'ın Pergamon Müzesi'ndeki başlığı[387] ve Yener'in Laodikeia başlıkları[388] ile benzerlikler göstermektedir. Başlık Geç Antik Çağ Dönemi başlıkları içine tarihlenebilir.

AYS.KB.32 numaralı Korinth başlığı S kıvrımlı başlıkların geliştirdiği volütün bir ucunun bant şeklinde kalathosun ortasında inmesi özelliği bu başlıkta dejenere olmuş bir şekilde devam etmektedir (**Şek.29.2**). Köşelerde bulunan akanthus yapraklarının yok olmaya başlayan kanalları ve sertleşmeye başlayan plastiği ile başlık dönem özelliklerini göstermektedir. AYS.KB.32 numaralı Korinth başlığı tip, form, kompozisyon ve boyut bakımından bir önceki başlık olan

[385]Radt, Lev.58.1
[386]Radt, Lev.58.1
[387]Radt, Lev.58.1
[388] Barış Yener. "The Corinthian Capitals Of Laodikeia", **Fra Il Meandro E Il Lıco; Archeologia E Storia In Un Paessaggio Anatolico**, Sapienza Universita Di 30.03. Roma, 2012, pp. 125-141, Fig. 07.

AYS.KB.41 numaralı Korinth başlığı ve Radt'ın Pergamon Müzesi'ndeki başlığı[389] ile benzerlikler göstermektedir. Başlık Geç Antik Çağ Dönemi başlıkları içine tarihlenebilir.

AYS.KB.21 numaralı Korinth başlığı S kıvrımlı başlıkların geliştirdiği volütün bir ucunun bant şeklinde kalathosun ortasında inmesi özelliği bu başlıkta farklı bir tarz ile devam ettirilmiştir (**Şek.29.3**). Köşelerdeki akanthusların yapraklarına derinlik kazandırmak için gölgelendirme yumuşak uçlu kabartmalar ile verilmiştir. Köşelerde bulunan akanthus yapraklarının yok olmaya başlayan kanalları ve sertleşmeye başlayan plastiği ile başlık dönem özelliklerini göstermektedir. AYS.KB.21 numaralı Korinth başlığı form, kompozisyon ve boyut bakımından bir önceki başlık olan AYS.KB.32 numaralı Korinth başlığı ve Fischer'in İsrail – Filistin Korinth başlıkları[390] ile benzerlikler göstermektedir. Başlık Geç Antik Çağ Dönemi başlıkları içine tarihlenebilir.

AYS.KB.57 numaralı Korinth başlığı S kıvrımlı başlıkların geliştirdiği volütün bir ucunun bant şeklinde kalathosun ortasında inmesi özelliği bu başlıkta farklı bir tarz ile devam ettirilmiştir (**Şek.29.4**). Köşelerdeki akanthusların yaprakları bu başlıkta kalathosun büyük bölümünü kaplamaktadırlar ve bant kısımları oldukça yüzeysel olarak görülmektedirler. Yine köşelerde bulunan akanthus yapraklarının yok olmaya başlayan kanalları ve sertleşmeye başlayan plastiği ile başlık dönem özelliklerini göstermektedir. AYS.KB.57 numaralı Korinth başlığı form, kompozisyon ve boyut bakımından bir önceki başlık olan AYS.KB.21 numaralı Korinth başlığı ve Radt'ın Pergamon Müzesi'ndeki başlığı [391] ile benzerlikler göstermektedir. Başlık Geç Antik Çağ Dönemi başlıkları içine tarihlenebilir.

AYS.KB.39 numaralı Korinth başlığı S kıvrımlı başlıkların geliştirdiği volütün bir ucunun bant şeklinde kalathosun ortasında inmesi özelliği bu başlıkta dejenere olmuş bir şekilde devam etmektedir (**Şek.30.1**). Köşelerde bulunan akanthus yapraklarının yok olmaya başlayan kanalları ve sertleşmeye başlayan plastiği ile başlık dönem özelliklerini göstermektedir. AYS.KB.39 numaralı Korinth başlığı tip, form , kompozisyon bakımından bir önceki başlık olan AYS.KB.32

[389]Radt, Lev.58.1.
[390] Fischer, Lev.48.267.
[391]Radt, Lev.58.1.

numaralı Korinth başlığı ve Radt'ın Pergamon Müzesi'ndeki başlığı [392] ile benzerlikler göstermektedir. Ancak AYS.KB.39 numaralı başlık bu grup içindeki başlıklardan biraz daha büyük boyutludur. Başlık Geç Antik Çağ Dönemi başlıkları içine tarihlenebilir.

AYS.KB.53 numaralı Korinth başlığı (**Şek.30.2**) S kıvrımlı başlıkların geliştirdiği volütün bir ucunun bant şeklinde kalathosun ortasında inmesi özelliği bu başlıkta dejenere olmuş bir şekilde devam etmektedir. Köşelerde bulunan akanthus yapraklarının yok olmaya başlayan kanalları ve sertleşmeye başlayan plastiği ile başlık dönem özelliklerini göstermektedir. AYS.KB.53 numaralı Korinth başlığı tip, form , kompozisyon bakımından bir önceki başlık olan AYS.KB.39 numaralı Korinth başlığı ve Radt'ın Pergamon Müzesi'ndeki başlığı[393] ile benzerlikler göstermektedir. Yine AYS.KB.53 numaralı başlık AYS.KB.39 numaralı başlık gibi bu grup içindeki başlıklardan biraz daha büyük boyutludur. Başlık Geç Antik Çağ Dönemi başlıkları içine tarihlenebilir.

AYS.KB.54 numaralı Korinth başlığı (**Şek.30.3**) S kıvrımlı başlıkların geliştirdiği volütün bir ucunun bant şeklinde kalathosun ortasında inmesi özelliği bu başlıkta dejenere olmuş bir şekilde devam etmektedir. Köşelerde bulunan akanthus yapraklarının yok olmaya başlayan kanalları ve sertleşmeye başlayan plastiği ile başlık dönem özelliklerini göstermektedir. AYS.KB.54 numaralı Korinth başlığı tip, form , kompozisyon bakımından bir önceki başlık olan AYS.KB.53 numaralı Korinth başlığı ve Radt'ın Pergamon Müzesi'ndeki başlığı[394] ile benzerlikler göstermektedir. Yine AYS.KB.54 numaralı başlık AYS.KB.39 ve AYS.KB.53 numaralı başlıklar gibi bu grup içindeki başlıklardan biraz daha büyük boyutludur. Başlık Geç Antik Çağ Dönemi başlıkları içine tarihlenebilir.

AYS.KB.22 numaralı Korinth başlığı (**Şek.30.4**) S kıvrımlı başlıkların geliştirdiği volütün bir ucunun bant şeklinde kalathosun ortasında inmesi özelliği bu başlıkta net bir şekilde görülmektedir. Köşelerde bulunan akanthus yapraklarının arasında bulunan akanthus yaprağı kuşağı devam ettirir niteliktedir. Akanthusların yok olmaya başlayan kanalları ve oldukça sert plastiği ile başlık dönem özelliklerini

[392]Radt, Lev.58.1.
[393]Radt, Lev.58.1.
[394]Radt, Lev.58.1.

net bir şekilde göstermektedir. Başlıklık göstermiş olduğu işçilik ile Geç Antik Çağ Dönemi'nin geç evreleri içine tarihlenebilir. Başlık Fischer'in İsrail – Filistin başlıkları[395] ile plastik yönünden, Yaraş ve Şimşek'in Allionai başlıkları[396] ile ise tip yönünden benzerlikler göstermektedir.

AYS.KB.69 numaralı Korinth başlığı (**Şek.31.1**) S kıvrımlı başlıkların geliştirdiği volütün bir ucunun bant şeklinde kalathosun ortasında inmesi özelliği bu başlıkta net bir şekilde görülmektedir. Köşelerde bulunan akanthus yapraklarının arasında bulunan akanthus yaprağı kuşağı devam ettirir niteliktedir. Akanthusların yok olmaya başlayan kanalları ve oldukça sert plastiği ile başlık dönem özelliklerini net bir şekilde göstermektedir. AYS.KB.69 numaralı Korinth başlığı tip, form, kompozisyon bakımından bir önceki başlık olan AYS.KB.22 numaralı Korinth başlığı ile, plastik yönünden Fischer'in İsrail – Filistin başlıkları[397] ve tip yönünden ise Yaraş ve Şimşek'in Allionai başlıkları [398] ile benzerlikler göstermektedir. benzerlikler göstermektedir. Başlık Geç Antik Çağ Dönemi başlıkları içine tarihlenebilir.

AYS.KB.59 numaralı Korinth başlığı (**Şek.31.2**) S kıvrımlı başlıkların geliştirdiği volütün bir ucunun bant şeklinde kalathosun ortasında inmesi özelliği bu başlıkta dejenere olmuş bir şekilde devam etmektedir. Köşelerde bulunan akanthus yapraklarının arasında bulunan tam açılmış lotus çiçeği büyük bir alanı kaplamaktadır. Başlığın Akanthus yaprakları tahrip olmuş durumdadır. Başlık Geç Antik Çağ Dönemi başlıkları içine tarihlenebilir. Başlık Yaraş ve Şimşek'in Allionai başlıkları[399] ile benzerlikler göstermektedir.

AYS.KB.25 numaralı Korinth başlığı (**Şek.31.3**) S kıvrımlı başlıkların geliştirdiği volütün bir ucunun bant şeklinde kalathosun ortasında inmesi özelliği bu başlıkta dejenere olmuş bir şekilde devam etmektedir. Köşelerde bulunan akanthus yapraklarının arasında bulunan tam açılmış lotus çiçeği büyük bir alanı kaplamaktadır. Başlığın Akanthus yaprakları tahrip olmuş durumdadır. AYS.KB.25

[395] Fischer, Lev.48.267; Lev.48.268.
[396] Yaraş-Şimşek, Fig. 04.
[397] Fischer, Lev.48.268
[398] Yaraş-Şimşek, Fig. 14.
[399] Yaraş-Şimşek, Fig. 04.

numaralı Korinth başlığı tip, form, boyut, kompozisyon bakımından önceki başlık olan AYS.KB.69 numaralı Korinth başlığı ve Radt'ın Pergamon başlıkları[400] ile benzerlikler göstermektedir. Başlık Geç Antik Çağ Dönemi başlıkları içine tarihlenebilir.

AYS.KB.50 numaralı Korinth başlığı (**Şek.31.4**) S kıvrımlı başlıkların geliştirdiği volütün bir ucunun bant şeklinde kalathosun ortasında inmesi özelliği bu başlıkta dejenere olmuş bir şekilde devam etmektedir. Köşelerde bulunan akanthus yapraklarının arasında bulunan akanthus yaprağı kuşağı devam ettirir niteliktedir. Akanthusların yok olmaya başlayan kanalları ve oldukça sert plastiği ile başlık dönem özelliklerini net bir şekilde göstermektedir. Başlık Geç Antik Çağ Dönemi başlıkları içine tarihlenebilir. Başlık Radt'ın Pergamon başlıkları[401] ile benzerlikler göstermektedir.

AYS.KB.03 numaralı Korinth başlığı (**Şek.32.1**) Klasik Korinth başlığı tipini devam ettiren başlık Bizans Korinth başlıklarına öncülük eder niteliktedir. Akanthus yapraklarında neredeyse kaybolmuş kanallar ince bir çizgi şeklinde görülmektedir. Tek sıra akanthus kuşağı aralarında oluşturdukları boşluklar ise önce dönemlerin üslubunu dönemine taşımaktadır. Başlık kompozisyonu, tipi ve plastiği ile geçiş özellikleri taşımaktadır. Başlık Geç Antik Çağ Dönemi başlıkları içine tarihlenebilir. Başlık Fischer'ın İsrail – Filistin Tip VII başlıkları[402] ile de benzerlikler

[400]Radt, Lev.57.5.
[401]Radt, Lev.57.4; Lev.57.5.
[402] Fischer, Lev.48.268

Şekil 12: Ayasuluk Tepesi Geç Hellenistik – Augustus Dönemi Korinth başlıkları

Şek.12.1: AYS.KB.01

Şek.12.2: AYS.KB.04

Şek.12.3: AYS.KB.47

Şekil 13: Ayasuluk Tepesi Claudiuslar - Flaviuslar Dönemleri Korinth başlıkları

Şek.13.1: AYS.KB.30

Şek.13.2: AYS.KB.43

Şekil 14: Ayasuluk Tepesi Hadrianus Dönemi Korinth başlıkları

Şek.14.1: AYS.KB.**16**

Şek.14.2: AYS.KB.66

Şek.14.3: AYS.KB.70

Şek.14.4: AYS.KB.46

Şekil 15: Ayasuluk Tepesi Hadrianus Dönemi Korinth başlıkları

Şek.15.1: AYS.KB.09

Şek.15.2: AYS.KB.20

Şek.15.3: AYS.KB.05

Şek.15.4: AYS.KB.12

Şekil 16: Ayasuluk Tepesi Hadrianus Dönemi Korinth başlıkları

Şek.16.1: AYS.KB.29

Şekil 17: Ayasuluk Tepesi Antoninler Dönemi Korinth başlıkları

Şek.17.1: AYS.KB.06

Şek.17.2: AYS.KB.13

Şek.17.3: AYS.KB.71

Şek.17.4: AYS.KB.10

Şekil 18: Ayasuluk Tepesi Antoninler Dönemi Korinth başlıkları

Şek.18.1: AYS.KB.11

Şek.18.2: AYS.KB.19

Şek.18.3: AYS.KB.65

Şek.18.4: AYS.KB.07

Şekil 19: Ayasuluk Tepesi Antoninler Dönemi Korinth başlıkları

Şek.19.1: AYS.KB.64

Şek.19.2: AYS.KB.68

Şek.19.3: AYS.KB.08

Şek.19.4: AYS.KB.31

Şekil 20: Ayasuluk Tepesi Antoninler Dönemi Korinth başlıkları

Şek.20.1: AYS.KB.17

Şek.20.2: AYS.KB.52

Şekil 21: Ayasuluk Tepesi Severuslar Dönemi Korinth başlıkları

Şek.21.1: AYS.KB.60

Şek.21.2: AYS.KB.37

Şek.21.3: AYS.KB.51

Şek.21.4: AYS.KB.15

Şekil 22: Ayasuluk Tepesi Severuslar Dönemi Korinth başlıkları

Şek.22.1: AYS.KB.58

Şek.22.2: AYS.KB.14

Şek.22.3: AYS.KB.02

Şek.22.4: AYS.KB.24

Şekil 23: Ayasuluk Tepesi Severuslar Dönemi Korinth başlıkları

Şek.23.1: AYS.KB.33

Şek.23.2: AYS.KB.34

Şek.23.3: AYS.KB.28

Şek.23.4: AYS.KB.67

Şekil 24: Ayasuluk Tepesi Severuslar Dönemi Korinth başlıkları

Şek.24.1: AYS.KB.62

Şek.24.2: AYS.KB.18

Şek.24.3: AYS.KB.42

Şek.24.4: AYS.KB.23

Şekil 25: Ayasuluk Tepesi Severuslar Dönemi Korinth başlıkları

Şek.25.1: AYS.KB.63

Şek.25.2: AYS.KB.38

Şek.25.3: AYS.KB.35

Şek.25.4: AYS.KB.26

Şekil 26: Ayasuluk Tepesi Severuslar Dönemi Korinth başlıkları

Şek.26.1: AYS.KB.36

Şek.26.2: AYS.KB.61

Şek.26.3: AYS.KB.48

Şek.26.4: AYS.KB.45

Şekil 27: Ayasuluk Tepesi Severuslar Dönemi Korinth başlıkları

Şek.27.1: AYS.KB.27

Şek.27.2: AYS.KB.40

Şekil 28: Ayasuluk Tepesi Geç Antik Çağ Dönemi Korinth başlıkları

Şek.28.1: AYS.KB.49

Şek .28.2: AYS.KB.55

Şek .28.3: AYS.KB.44

Şek .28.4: AYS.KB.56

Şekil 29: Ayasuluk Tepesi Geç Antik Çağ Dönemi Korinth başlıkları

Şek.29.1: AYS.KB.41

Şek.29.2: AYS.KB.32

Şek.29.3: AYS.KB.21

Şek.29.4: AYS.KB.57

Şekil 30: Ayasuluk Tepesi Geç Antik Çağ Dönemi Korinth başlıkları

Şek.30.1: AYS.KB.39

Şek.30.2: AYS.KB.53

Şek.30.3: AYS.KB.54

Şek.30.4: AYS.KB.22

Şekil 31: Ayasuluk Tepesi Geç Antik Çağ Dönemi Korinth başlıkları

Şek.31.1: AYS.KB.69

Şek.31.2: AYS.KB.59

Şek.31.3: AYS.KB.25

Şek.31.4: AYS.KB.50

Şekil 32: Ayasuluk Tepesi Geç Antik Çağ Dönemi Korinth başlıkları

Şek.32.1: AYS.KB.03

SONUÇ

Klasik tipteki Korinth başlığının oluşumu ve gelişimi geniş bir tarih aralığını kapsamaktadır. Klasik tipteki Korinth başlıklarının erken evrelerine ait örnekler az sayıdadır. Helenistik Dönemde kullanımı artan Korinth başlıkları Augustus Dönemi'nde önemini arttırmıştır. Roma İmparatorluk Dönemi içinde neredeyse kullanılan tek düzen haline gelen Korinth başlıkları Geç Antik Çağ içine kadar bu kullanımını sürdürmüştür. Ephesos için Korinth başlıklarının izlemiş olduğu bu süreç aynı doğrultuda olmuştur.

Ayasuluk Tepesi imar faaliyetleri içerisinde yapılan St. Jean Kilisesi, Güneydoğu yapı grubu, İç Kale gibi yapılarda kullanılan temel malzemeler tuğla ve taşdan oluşmaktadır. Tuğlalar yapılar için özel olarak dökülmüştür ancak taş malzemeler sadece sütün ve sütun başlıkları için yeni yaptırılmıştır. Geri kalan taş malzemeler için Artemision, Ephesos ve çevresinde bulunan yapı kalıntılarının malzemeleri devşirme olarak kullanılmıştır. Hangi yapıdan ne kadar devşirme malzeme getirildiğinin tespiti zor olsa da mesafe ve yapının yıkılmış olması gibi özellikler taş getiren kişilerin tercihini etkilemiş olmalıdır. Başlıklar çevrelerindeki ya da içerisinde bulunduğu yapılar ile bağlantı kurarak, stil ve üslup değerlendirilerek temellendirilmektedir. Ancak Ayasuluk Tepesi gibi devşirme malzeme olarak kullanıldıkları alanlardan ilişiği kesilmiş malzemeler kendi içerisinde değerlendirilmektedirler.

Şekil 33: Ayasuluk Tepesi Korinth Başlıklarının Ayasuluk Tepesinde bulundukları alanlar

Korinth başlıkları belirli gruplar ve evreler içinde incelenmektedir. Araştırmamızda bu ayrımlar için W. Dieter Heilmeyer'in tipolojisi başvuru olarak değerlendirilmiştir. Amaç olarak belirlenen Ephesos'tan Ayasuluk Tepesine getirilen Korinth başlıklarının orijinal yerlerinin tespiti devşirme olarak kullanım gördükleri için gerçekleştirilememiştir. Ancak Antoninler Dönemine kadar olan başlıklarda izlenen stil ve üslup Ephesos Atölyesi örneklerine uymaktadır. Bu dönemler arasında bu özellikleri taşıyan başlıklar Ephesos ve Ayasuluk Tepesi Korinth başlıkları arasında paralelliği de oluşturmaktadırlar. Ephesos'tan Ayasuluk Tepesine devşirme malzeme olarak getirilen Korinth başlıkları da belirtilmiş olan bu evreler içinde değerlendirilmiştir. Kendi aralarında farklı gruplara ayrılabilen 71 adet başlık öncelikle yapıldıkları dönemler içerisinde değerlendirilmişlerdir. Başlıkların neredeyse tamamı Roma İmparatorluk Çağına aittir. Ancak başlıklar göstermiş oldukları stil, üslup ve plastik açısından İmparatorluk Çağının içinde yine Dönemlere ayrılmışlardır. Bu Dönemler; I. Grup: Geç Helenistik – Augustus Dönemleri 3 adet, II. Grup: Claudiuslar - Flaviuslar Dönemleri 2 adet, III. Grup: Hadrianus Dönemi 9

adet, IV. Grup: Antoninler Dönemi 14 adet, V. Grup: Severuslar Dönemi 26 adet ve VI. Grup: Geç Antik Çağ Dönemi 17 adet olarak birbirlerinden ayrılmaktadırlar.

Şekil 34: Ayasuluk Tepesi Korinth Başlıkları Dönem Dağılımları

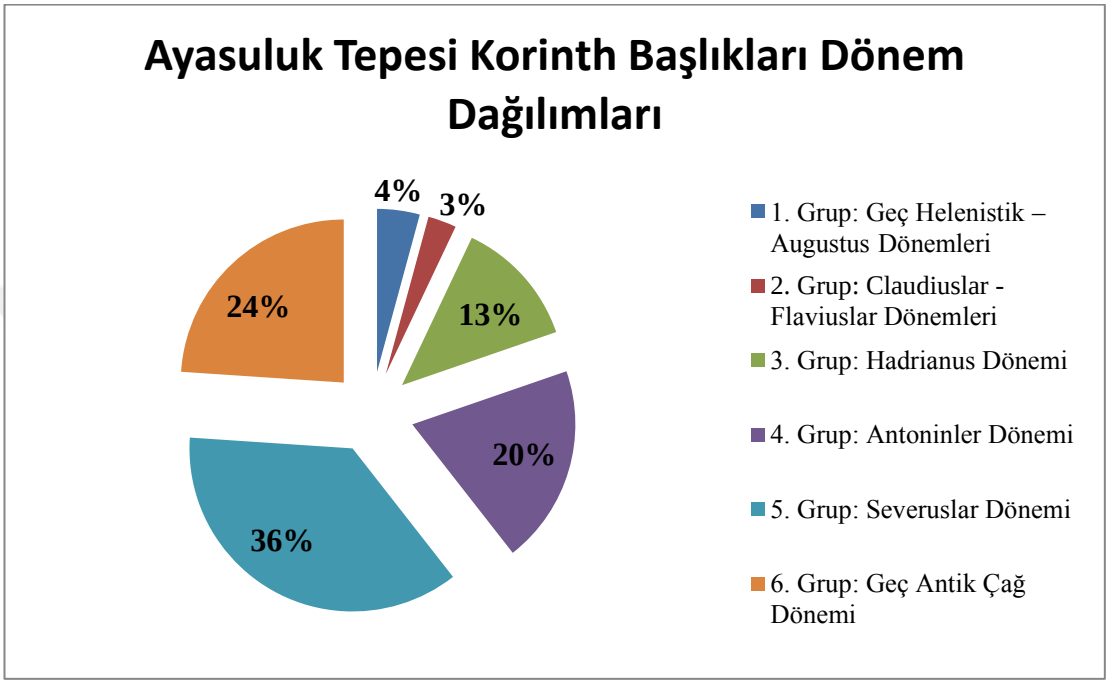

Gruplandırmalar sonucunda başlıklar dönemlerine göre ve kendi aralarında tiplerine göre gruplar oluşturmuştur. Bu gruplar aynı dönem içerisinde yapılan başlıkların plastik ve kompozisyon benzerlikleri üzerinden oluşturulmuş, aynı dönem içerisinde dönem özelliklerini gösteren başlıklar ise benzerlikleri ile kendi aralarında ayrı gruplar oluşturmuşlardır. Ayasuluk Tepesi Korinth başlıkları Klasik tip Korinth başlıklarını konu alan bir çalışma olsa da, klasik tip olarak değerlendirilebilecek ancak nadir özelliklere sahip farklı başlıklarda çalışmanın konusuna girmektedir. Küçük boyutlu "S" motifli kıvrımlı başlıklar olarak da adlandırılan[403] Korinth başlıkları çalışmanın konusu içerisinde nadir örnekler arasındadır. Roma Döneminde Asia'nın başkenti konumuna gelen kent üretim açısından da üst düzey noktalara ulaşmıştır. Heykel, seramik, taş atölyeleri tüm Anadolu'ya hatta Avrupaya bile siparişler göndermektedir. Ephesos Dekorasyon Atölyeleri de bu dönem içerisinde

[403] Yaraş ve Şimşek, ss. 225-236.

kentin diğer atölyeleri gibi alanlarında dönemin önemli merkezi haline gelmişlerdir. Ephesos Dekorasyon Atölyeleri Pergamon ve Aphrodisias Atölyeleri gibi kendine özgü stil oluşturmuş ve bu stili geliştirerek birikimlerini aktaran Dekorasyon Okulu haline gelmişlerdir. Bu okullardan yetişen ustalar kentin uslubunu ve stilini yaratmışlardır. Bunu kentte ve çevresinde bulunan yapılardaki benzer üslup ve işçilik desteklemektedir. Ayasuluk Korinth başlıklarında kullanılan kompozisyon ve işçilik bu düşünceyi destekler niteliktedirler. Bu atölyeler arasında bulunan etkileşim, Pergamon ve Aphrodisias atölyelerinde denenen yeni uygulamalar moda haline gelip dönem içerisinde kullanılmış olması ile yine Ephesos'da yapılan yeni uygulamalar diğer atölyeleri etkilemiş olması ile de görülmektedir. Ayasuluk Tepesi Korinth Başlıkları Ephesos Dekorasyon Atölyelerinin ürünü olup bu etkinin bir yansıması aynı zamanda Pergamon ve Aphrodisias Atölyelerinin getirdikleri dönemsel yeniliklerin görülebildiği örneklerdir. Ayasuluk Tepesinde yapılan imar faaliyetleri için Ephesosdan getirilen devşirme malzemeler arasında bulunan Korinth başlıkları farklı dönemlerden ve farklı yapılardan getirilmiştir. Bu çalışmalar sırasında oluşan bu grup Ayasuluk Tepesi Korinth başlıkları olarak adlandırılmıştır.

Ayasuluk Tepesi Korinth başlıklarının en büyük grubunu oluşturan başlık grubu 26 adet başlıktan oluşan Severuslar Dönemi başlıklarıdır **(Şekil 35).** Bu dönem başlıklarının karakteristik özellikleri; sıkı dizilmiş akanthus kuşakları, güçlü kaulislerin yavaş yavaş kaybolması, akanthusların 5 yaprak diliminden oluşması ve akanthus dikenlerinin aralarında oluşturdukları boşlukların büyüyüp genişleyerek sitilize olması olarak Ayasuluk Tepesi Severus Dönemi Korinth başlıklarında da karşımıza çıkmaktadır.

Şekil 35: Ayasuluk Tepesi Severuslar Dönemi Korinth Başlıkları Dağılımı

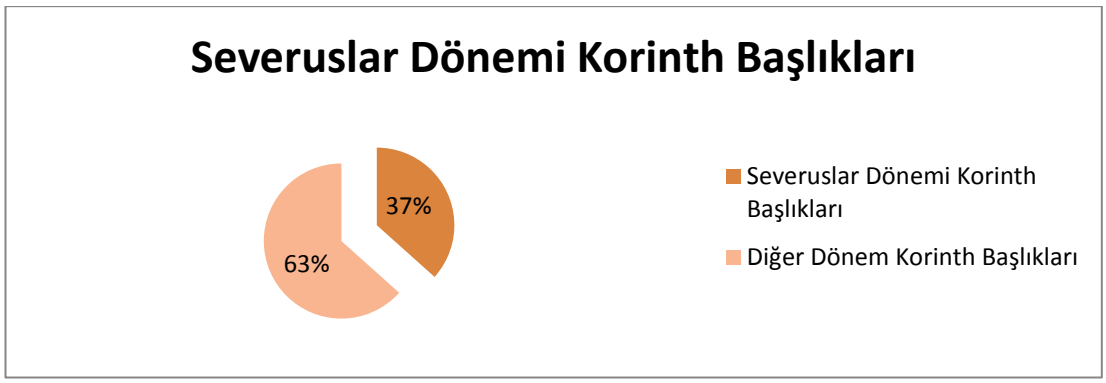

Severuslar Dönemi Korinth başlıkları dönem yapılarının çoğunluğunun minimalize olmasından kaynaklı daha küçük boyutlu başlıklardır. Severuslar Dönemi Korinth başlıkları yine Antoninler Dönemi gibi Erken, Orta ve Geç olarak 3 ayrı dönemde incelenmiştir. Yine Erken ve Geç dönemler keskin bir şekilde ayrılamadığından önceki ve sonraki dönemler ile iç içe girmektedir.

Ayasuluk Tepesi Korinth başlıklarının ikinci büyük grubunu oluşturan başlık grubu 17 adet başlık ile Geç Antik Çağ Dönemi Korinth başlıklarıdır (**Şekil 36**). Geç Antik Çağ başlıklarının karakteristik özellikleri; yüzeysel işçilik, küçülen başlık boyutları, heliks, kaulis ve volütlerin bazı başlıklarda kullanılmaması, sitilize yüzeysel akanthus yaprakları Ayasuluk Tepesi Geç Antik Çağ Korinth başlıklarında da görülmektedir.

Şekil 36: Ayasuluk Tepesi Geç Antik Çağ Dönemi Korinth Başlıkları Dağılımı

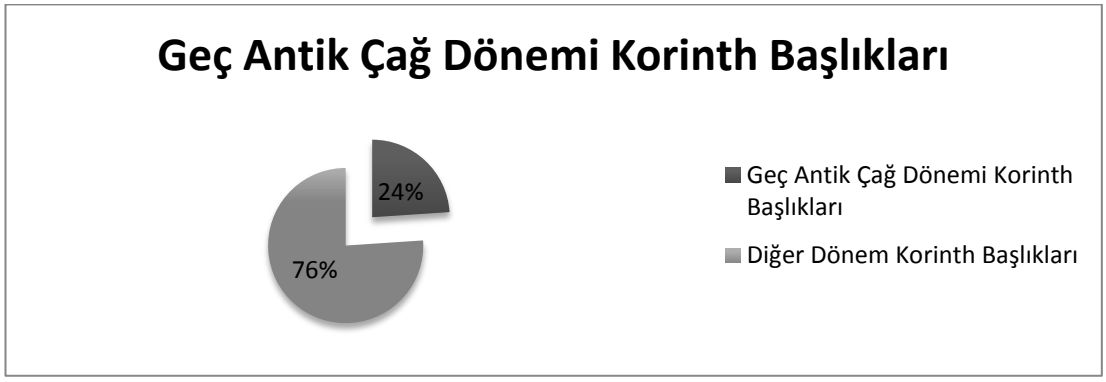

Geç Antik Çağ Dönemi başlıkları Erken evrelerinde Severuslar Dönemi başlıkları ile iç içe geçmektedir. Geç Döneminden itibaren dejenerasyona uğrayan

Klasik Tip Korinth başlıkları yeni bir düzen olarak adlandırılabilecek Bizans başlıklarına dönüşmeye başlamıştır.

Ayasuluk Tepesi Korinth başlıklarının üçüncü büyük grubunu oluşturan 14 adet başlıktan oluşan Antoninler Dönemi Korinth başlıkları (**Şekil 37**), yine imar faaliyetleri ve daha küçük boyutlu yapılara uygun olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayasuluk Tepesi Korinth başlıklıkları içerisinde Antoninler Dönemi yoğunluğu Severuslar ve Geç Antik Çağ Dönemlerini izlemektedir. Antoninler Dönemi Korinth başlıklarında Aphrodisias atölyesinin etkinliği tüm İmparatorluk topraklarında olduğu gibi Ephesos içinde geçerlidir.[404] Antoninler Dönemi Korinth başlıklarının karakteristik özellikleri; Derin kanallı akanthus yaprakları, orta yaprak damarları aralarındaki boşlukların zemine inmesi, akanthus dikenlerinin birleşerek oluşturdukları boşlukların damla formunu kaybetmesi, akanthus yaprak dikenlerinin birbirleri ile birleşerek aralarında boşluk alanlar oluşturmaya başlaması, Kaulislerin küçük prizma biçiminde işlenmesi, akanthus biçimli kaulislerin yapraklarının abakus çiçeği sapında birleşerek "M" harfini yapması Ayasuluk Tepesi Antoninler Dönemi Korinth başlıklarında da görülmektedirler.

Şekil 37: Ayasuluk Tepesi Antoninler Dönemi Korinth Başlıkları Dağılımı.

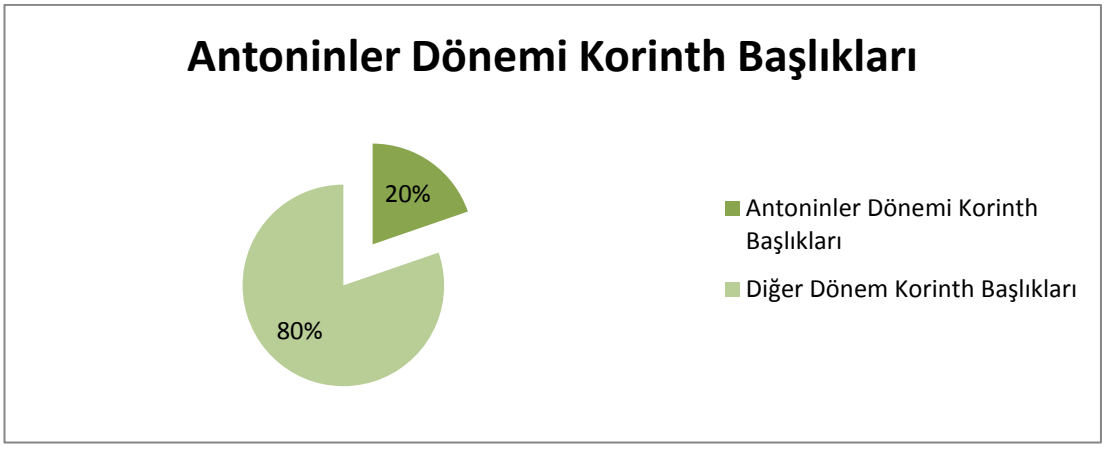

[404] Fischer, s.41.

Ayasuluk Tepesi Korinth başlıkları yoğun olarak dağılımı üç büyük grupta toplanmışlardır. Bunların haricinde az sayıda farklı dönem başlıkları da görülmektedir. Hadrianus Dönemi Korinth başlıkları 9 adet başlık ile bu küçük grupların içerisinde en büyük olanıdır (**Şekil 38**). Hadrianus Döneminde özellikle Batı Anadoluda yoğunlaşan İmar faaliyetleri Ayasuluk Tepesi Korinth başlıkları ile paralellik göstermemektedir.[405] Pergamon Atölyesinin baskın olduğu bu dönem başlıkları Pergamon Traianus Tapınağı başlıkları ile köklenerek ortaya çıkmışlardır.[406] Hadrianus Dönemi Korinth başlıklarının karakteristik özellikleri; Akanthus yapraklarının aralıklı yapılması, İkinci sıra akanthus yapraklarının uzun ve zemine yakın bir çıkıntı alandan çıkması, derin yüzey basamaklandırılması Ayasuluk Tepesi Hadrianus Dönemi Korinth başlıklarında da görülmektedir.

Şekil 38: Ayasuluk Tepesi Hadrianus Dönemi Korinth Başlıkları Dağılımı

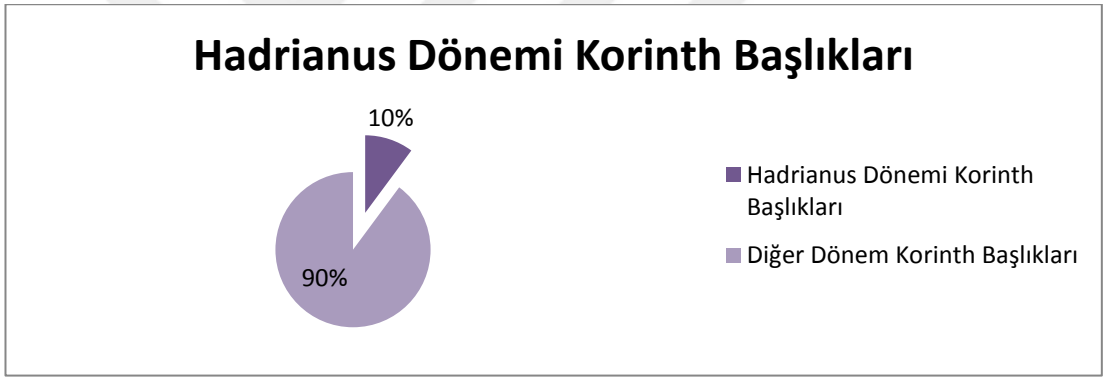

Bu başlıkların getirildikleri yerlerin Ayasuluk Tepesine yakınlığı, başlıkların sonraki dönemlerde kullanıldığı gibi birçok nedene bağlanabilir. Ancak Devşirme olarak kullanılan malzemeler üzerinden kesin yargılara varmak oldukca güçtür.

Ayasuluk Tepesi Korinth başlıkları içerisinde bulunan az sayıda farklı dönem başlık gruplarından biri de 3 adet başlık ile Geç Helenistik – Augustus Dönemi başlıklarıdır (**Şekil 39**). Bu grup başlıklar az sayıda bulunmaları ile de önemli bir grubu oluşturmaktadırlar. Geç Helenistik – Augustus Dönemi Korinth başlıklarının karakteristik özellikleri; Kalathos yüzeyinde bulunan geniş boşluklar, akanthus dikenlerinin kendi aralarında oluşturduğu ters kalp ve damla formlu gözler, uzun

[405] Boatwright, ss. 108 – 132.
[406] Fischer, s.40.

kaulis sapları ve üst yarıda büyük alan kaplayan kaulis, heliks ve volütler Ayasuluk Tepesi Geç Helenistik – Augustus Dönemi Korinth başlıklarında da görülmektedir.

Şekil 39: Ayasuluk Tepesi Geç Hellenisik - Augustus Dönemi Korinth Başlıkları Dağılımı.

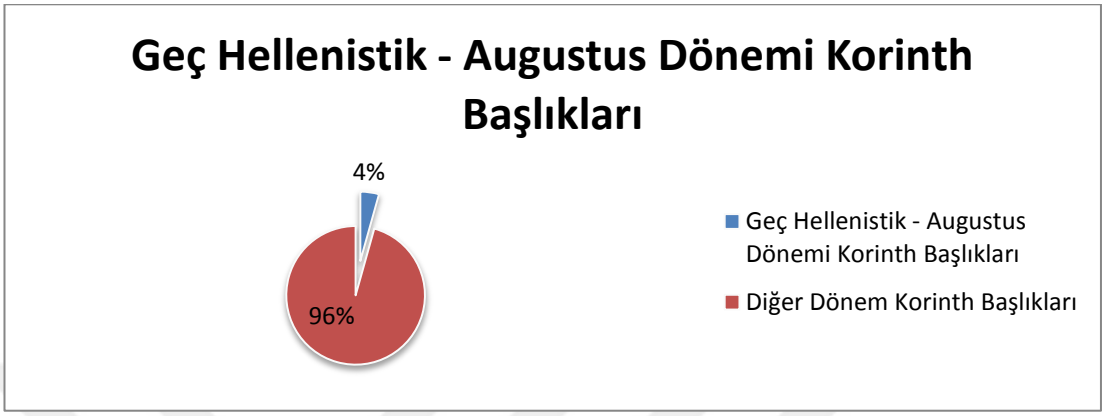

Bu dönem Korinth başlıkları Korinth başlıklarının tarihlenmesi açısından oluşturdukları basamakla ilk Korinth başlıkları ve Klasik tip Korinth başlıkları arasında köprü niteliğindedirler. Ayasuluk Tepesinde bulunan az sayıda iyi durumdaki başlıktan önemli veriler elde edilmektedir.

Ayasuluk Tepesi Korinth başlıkları içerisinde en küçük grubu oluşturan Augustus Dönemi başlıkları ile Hadrianus Dönemi başlıkları arasında bulunan 2 adet başlıktan oluşan Iulius Claudisular ve Flaviuslar Dönemlerinin başlıklarıdır (**Şekil 40**). Ancak keskin bir şekilde belirlenemeyen bu dönem başlıkları önceki ve sonraki dönemlerin tarihlendirme kriterlerini de bünyelerinde barındırmaktadırlar. Iulius Cladisular ve Flaviuslar Dönemi Korinth başlıklarının karakteristik özellikleri; Geniş ve yüzeysel işlenen akanthus yaprakları, kaulis, heliks ve volütlerin üst bölümde daha dar alanda yapılmaları, akanthus yapraklarının sıkışmaya başlaması, kalathos yüzeyinde görülen boşlukların azalması gibi özellikler Ayasuluk Tepesi Iulius Claudisular ve Flaviuslar Dönemi Korinth başlıklarında da görülmektedir.

Şekil 40: Ayasuluk Tepesi Claudiuslar ve Flaviuslar Dönemleri Dönemi Korinth Başlıkları Dağılımı.

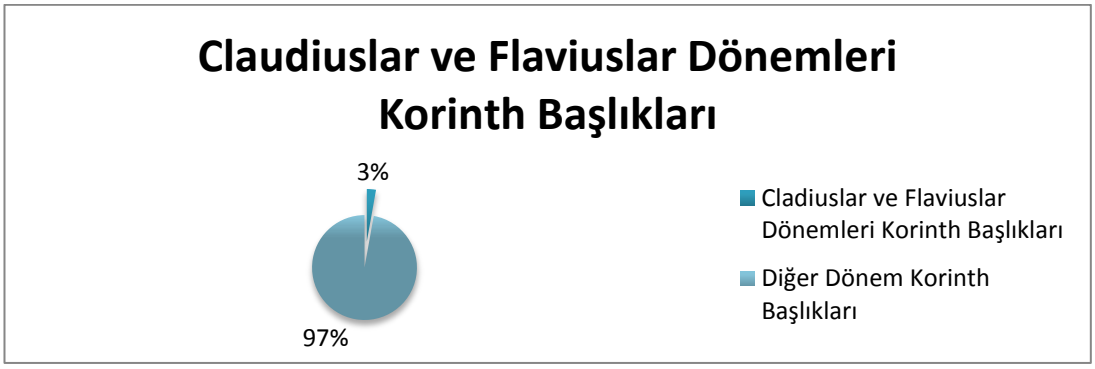

KAYNAKÇA

Akurgal, Ekrem. **Anadolu Uygarlıkları**, Net Turistik Yayınlar, İstanbul, 2007.

Alzinger, Wilhelm. "Augusteische Architectur in Ephesos", Sonderschriften Herausgeben vom Osterreichischen Archaologischen Institut in Wien 16, Architektur unter Trajanus und Hadrianus, **IstMitt,** Vol: 38, 1974, pp. 291 – 307.

Başaran, Cevat. "Kyzikos Korinth Başlıkları", **T.A.D.**, Cilt:1, Sayı:31, 1997, ss. 1-52.

Başaran, Cevat. **Anadolu Kompozit Başlıkları**, Arkeoloji Sanat Yayınları. İstanbul, 1999.

Boatwrıght, Mary. T. **Hadrian and the Cities of the Roman Empire**, Princeton University Press, New Jersey, 2000.

Boysal, Yusuf. "1984 Yılı Stratonikeia Kazısı" **VII Kazı Sonuçları Toplantısı**, Ankara, 20-24.05.1985, ss. 519 – 522.

Boysal, Yusuf, "Korinth Düzeninin En Eski Dini Yapısı Olan Silifke Civarindaki Olba Zeus Tapınağı Hakkında" , **T.T.K.,** Cilt: 9, Sayı: 4, 1948, ss. 234 -240.

Büyükkolancı, Mustafa. – Söğüt Bilal. "Ephesos – Ayasuluk Kompozit Başlığı", **Stratonikeia'dan Laginaya – Ahmet Adil Tırpan Armağanı**, Ed. Bilal Söğüt, Ege Yayınları, İstanbul, 2012, ss. 115-126.

Büyükkolancı, Mustafa. **St. Jean Hayatı ve Anıtı**, Efes 2000 Vakfı Yayınları, İzmir, 2001.

Büyükkolancı, Mustafa. Eski Efes Ayasuluk Tepesi**. Ramazan Özdoğan'a Armağan**, Ed. Mustafa Şahin ve İ. Hakan Mert, Ege Yayınları, İstanbul, 2005, ss. 65-77.

Büyükkolancı, Mustafa. "Selçuk Ayasuluk Tepesi (Eski Efes) "Appasas" mı?", **Batı Anadolu ve Doğu Akdeniz Geç Tunç Çağı Kültürleri Üzerine Yeni Araştırmalar**. Ed. Erkanal – Ötkü Armağan, Sevinç Günel ve Ulaş Deniz, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara, 2008, ss. 41-55.

Büyükkolancı, Mustafa. **Aziz Yuhanna St. Jean (Aziz Yuhanna) Hac Kilisesi ve Ayasuluk Kalesi**, Hitit Color, İzmir, 2014.

Cavelier, Laurence. "Chapiteux de la Basilique Civile de Smyrne; une "ecole" Smyrniote?", **Basilique et Agora De Grece et d'Asie Mineure**, Bordeaux, 2012.

Coulton, J. James. **Greek Architects at Work**: **Problems of Structure and Design**, Elek Archeology and Antropolology, London, 1977.

Deubner, Otfried. **Das Asklepieion von Pergamon**, Verlag für Kunstwissenschaft, Berlin, 1938.

Dinsmoor, W. Bell. **The Architecture of Ancient Greece An Account Of Its Historic Development,** Biblo And Tannen, New York, 1928.

Durum, Josef. **Die Baukunst der Griechen Handbuch der Architektur**, von Darm Verlag Arnold Bergsträsser, Darmstadt,1892.

Ebeling, H. Louis. "The Origin of the Corinthian Capital", **The Art Bulletin**, Vol. 6, No. 3, 1924, ss. 75 – 81.

Fischer, Moshe. L. **Das korinthische Kapitell im Alten Israel in der hellenistischen und römischen Periode**, Studien zur Geschichte der Baudekoration im Nahen Osten, Mainz, 1990.

Heilmeyer, W. Dieter. **Korinthische Normalkapitelle**, Studien zur Geschicte Architektur dekoration, Heidelberg, 1970.

Hoepfner, V. Wolfram. "Zum Mausoleum von Belevi", **AA**. Vol. 108, 1993, pp. 111-123.

İdil, Vedat. "Stratonikeia'da, Kentin Kuzey Kapısının İç Kesimindeki Korinth Başlığı", **VIII.Türk Tarih Kongresi**, Ankara, 10-15.10.1976, ss.477-485, TTK Basım Evi 1979

İdil, Vedat. "Anadolu'da Roma İmparatorluk Çağı Korinth Başlıkları", **Anatolia**, Sayı: 20, 1984, ss. 1-49.

Kadıoğlu, Musa. **Die scaenae frons des Theaters von Nysa am Mäander**. (Yayınlanmamış Doktora Tezi) Philosophischen Fakultäten der Albert-Ludwigs-Universität zu Freiburg i. Br. Samsun, 2002.

Kahler, Heinz. **Die Römischen Kapitelle des Rheingebietes**, Walter de Gruyter GmbH, Berlin, 1939.

Kaya, H. Fatih. **Soli Pompeiopolis Korinth Başlıkları**, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2016.

Külzer, Andreas. "Bizans Dönemi Ephesos'u: Tarihine Bir Genel Bakış", **Bizans Döneminde Ephesos**, Ed. Falko Daim ve Sabine Ladstatter, Ege Yayınları, İstanbul, 2011, ss. 29-46.

Mansel, A. Müfit. **Side 1947 Yılı Ön Raporu**, T.T.K. Basımevi, Ankara, 1951.

Mansel, A. Müfit. **Side Agorası 1948 Yılı Raporu**, T.T.K. Basımevi, Ankara 1956.

Miller, Stephen. G. "Sosicles and the Fourth-Century Building Program in the Sanctuary of Zeus at Nemea" **Hesperia Supplements 27. Proceedings of the International Conference Greek Architectural Terracottas of the Classical and Hellenistic Periods**, 12-15.12.1991, pp. 85-269.

Miltner, Franz. "XXIV. Vorlaufiger Bericht über die Ausgrabungen in Ephesos", **Öjh**, Vol. 44, 1959, pp. 243-380.

Miltner, Franz. "XXII. Vorlaufiger Bericht über die Ausgrabungen in Ephesos" **Öjh,** Vol.45, 1960, pp. 1-76.

Noack, Ferdinand. **Die Baukunst des Altertums**, Verlag Fischer & Franke, Berlin, 1910.

Norman, Naomi. J. "The Temple of Athena Alea at Tegea", **AJA**, Vol. 88 Part 2, 1984, pp. 169-194.

Poulsen, Frederik, Richards G. Chatterton, Percy Gardner. **Delphi**, Gyldendal, London, 1920.

Radt, Wolfgang. **Pergamon: Geschichte und Bauten Funde und Erforskung einer Antiken Metropole**, DuMont, Köln, 1988.

Rumscheid, Frank. **Untersuchungen zur Kleinasiatischen Bauornamentik des Hellenismus**, Verlag Philipp von Zabern, Mainz, 1994.

Scherrer, Peter." Das Sogenannte Serapeion in Ephesos ein Mouseion?", **Byzas in Agyptische Kulte und ihre Heiligtümer im Osten des Römischen Reiches**, Ed. Adolf Hoffmann, Ege Yayınları, İstanbul, 2005, pp. 109 – 138.

Scherrer Peter. ve Diğerleri. **Efes Rehberi**. Ege Yayınları. İstanbul, 2000.

Serdaroğlu Ümit. **Karia ve Lykia'da Roma Tapınak Mimarlığında Alt yapı ve Plan,** (Yayınlanmış Doçentlik Tezi), Ankara Üniversitesi D.T.C.F. Ankara, 1969.

Sevgen Nazmi. **Anadolu Kaleleri,** Doğuş Matbaası, Ankara, 1959.

Sevin Veli. **Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası I**. Türk Tarih Kurumu. Ankara, 2007.

Söğüt, Bilal. Taşkıran, Murat. "Stratonikeia'dan Augustus Dönemi Mısır Etkili Korinth Başlıkları", **Olba**, Sayı: XXII, 2014, ss. 189-211.

Söğüt, Bilal. "Hierapolis Arkeoloji Müzesi'ndeki M.Ö. 1. – M.S. 1. Yüzyıla Ait Bezemeli Mimari Elemanlar", **Ramazan Özdoğan'a Armağan,** Ed. Mustafa Şahin ve İ. Hakan Mert, Ege Yayınları, İstanbul, 2005, ss. 350 -371.

Söğüt, Bilal. **Hellenistik Dönem Mimarisi I**, (Yayınlanmamış Ders Notları), Pamukkale Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü, Denizli, 2010.

Strabon, **Geographika Kitap: XII-XIII-XIV**, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul 2000.

Strocka V. Michael. ”Zur Datierung der Celsus Bibliothek”, **Proceedings of the Xth International Congress of Classical Archaeology**, Ankara, 23-30.09.1973, pp. 893-900

Strocka V. Michael. “Das Markttor von Milet”, **BWPr,** Vol. 128, Berlin, 1981.

Strocka V. Michael. “Wechselwirkungen der Stadtrömischen und Kleinasiatischen”, **IstMitt**, Vol: 38, 1988, pp. 291-307.

Vandeput, Lutgarde. **The Architectural Decoration in Roman Asia Minor: Sagalassos: A Case Study**, Brepols Publlshers, Leuven, 1997.

Vitruvius. **Mimarlık Üzerine 10 Kitap**, Şevki Vanlı Mimarlık Vakfı Yayınları, Ankara, 2000.

Weber, Berthold F. “Zum Laodikebau in Milet”, **IstMitt** Vol.39, 1989, ss. 585-592.

Weigand, Edmund. **Vorgeschichte des Korinthischen Kapitells**, C.J. Becker, Würzburg, 1920.

Weinberg, Saul. S. ”The Southeast Building, The Twin Basilicas. The Mosaic House”, **Corinth**, Vol. I, Part. V, 1960, pp.128.

Westholm, Alfred. ”The Architecture of The Hieron”, **Labraunda**, Vol I, Part 2, 1963, pp. 133.

Yaraş, Ahmet. – Şimşek, Zehra. “Allianoi ‘S’ Kıvrımlı Sarmallı Sütun Başlıkları”, **MJH**, Cilt: I Sayı: 2, 2011, ss. 225-236.

Yener, Barış. “The Corınthıan Capıtals Of Laodıkeıa”, **Fra Il Meandro E Il Lıco; Archeologia E Storia In Un Paessaggio Anatolico**, Sapienza Universita Di 30.03. Roma, 2012, pp. 125-141.

EKLER

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.01 **KATALOG NO: 01**

CİNSİ: Mermer (Beyaz)

BULUNTU YERİ: St. Jean Kilisesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 43 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 49 cm. **BOY:** 49

YÜKSEKLİK: 7.5 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 32 cm.

ÜST ÇAPI: 39 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 37 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 14 x 14 cm.

SECUNDA FOLLIA: 6 x 10 cm. (Korunan)

TARİH: Hellenistik Dönem Sonu - Erken Augustus Dönemi

TANIMI

KB.01 numaralı Korinth başlığının ikinci sıra akanthus kuşağı, heliksleri, abakus çiçeği ve sapı tahrip olmuş durumdadır. İki sıra akanthus kuşağının sardığı uzun bir kalathosu vardır. Akanthus bitkilerinin tabana yakın olması ve diğer öğelerin kompozisyonu genel olarak incelendiğinde Erken Dönem Korinth başlıklarına benzemektedir. Başlığın kalathosunun ters çan formu erken dönem özelliğidir. Kaulis sapları oldukca at seviyeden çıkmaktadır buda akanthus kuşağının kapladığı alanı daraltmaktadır bu özellikler yine erken dönem özellikleridir. Akanthus diken uçlarının oluşturukları gözler damla biçimindedir, damarlarını oluşturan kanallar yumuşak kıvrımlı derşn kanllıdırlar. Tüm bu özellikler göz önüne alındığında başlık Geç Hellenistik Erken Augustus Dönemine oturtulabilir. Başlığın üst kısmında iki adet dübel deliği bulunmaktadır.

BENZERLERİ : Ankara Augustus Tapınağı KB (ek s.72); Heilmeyer, Lev.20.1 (ek s.72); Alzinger, Res.114 (ek s.72).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.02 **KATALOG NO:** **02**

CİNSİ: Mermer (Beyaz)

BULUNTU YERİ: St. Jean Kilisesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 33 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 39 cm. **BOY:** 36 cm.(Korunan)

YÜKSEKLİK: 6.5 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 30 cm.

ÜST ÇAPI: 36 cm. (Korunan)

YÜKSEKLİĞİ: 26 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 12 x 12 cm.

SECUNDA FOLLIA: 15 x 13 cm.

TARİH: Severuslar Dönemi

TANIMI

KB.02 numaralı Korinth başlığının, ikinci sıra akanthus kuşağının bir bölümü, kalathos dudağı ve abakusu tahrip olmuş durumdadır. Basık ve küçük boyutlu bir kalathosu iki sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. Birinci sıra akanthus yaprak dikenlerinin birbirlerine bağlanması ile aralarında boşluk alanlar oluşmuştur. Üst sıra akanthus yaprakları ise birinci sıra akanthus yapraklarının üst yaprak uçlarının bitiminde birleşmektedirler. Akanthusların sarmış olduğu gövde aralarında ve birbirleri ile yapmış oldukları birleşimlerden oluşan boşluklar ile dantel görünümünü oluşturmuştur. Başlığın bezemelerinde görülen yüzeysellik, birinci sıra akanthus kuşağının aralarında oluşturduğu boşluklar göz önüne alındığında başlık Severuslar Dönemi özelliklerini yansıtmaktadır. Başlık boyutları ile küçük bir yapıya ait olmalıdır.

BENZERLERİ : Fischer, Lev.14.74 (ek s.72).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.03 **KATALOG NO:** **03**

CİNSİ: Mermer (Beyaz)

BULUNTU YERİ: St. Jean Kilisesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 36 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 50 cm. **BOY:** 50

YÜKSEKLİK: 10 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 27.5 cm.

ÜST ÇAPI: 35 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 26 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 20 x 8.5 cm.

SECUNDA FOLLIA: ---

TARİH: Geç Antik Çağ Dönemi

TANIMI

KB.03 numaralı Korinth başlığını tek sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. başlığın volütleri, abakus levhası ve abakus çiçeği oldukca güçlü yapılmıştır. Başlık öğeleri kalathos yüzeyini tamamı ile sarmaktadır. Bezemeler oldukca yüzeysel yapılmışlardır. Abakus çiçeği abakus levhasının ortasında bulunmaktadır. Akanthus yaprakları kendi içlerinde ve birbirleri ile birleşerek küçük boşluklar oluşturmuştur. Başlık boyutları göz önüne alındığında küçük bir yapıda kullanılmış olmalıdır. Akanthus bitkilerinin aralarında oluşturmuş olduğu bu boşluklar Severuslar döneminde yoğunlaşmaktadır. Ancak kanalların ince bir yüzeysel çizgi ve keskin sert hatlı plastik işçiliği başlığın Geç Antik Çağ Döneminde yapılmış olduğunu göstermektedir.

BENZERLERİ : Fischer, Lev.48.268 (ek s.73).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.04 **KATALOG NO: 04**

CİNSİ: Mermer (Beyaz)

BULUNTU YERİ: St. Jean Kilisesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 48 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 48 cm.(Korunan) **BOY:** 46 cm.(Korunan)

YÜKSEKLİK: 10 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 37.5 cm.

ÜST ÇAPI: 38 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 48 cm. (Korunan)

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 10 x 15 cm.

SECUNDA FOLLIA: 17 x 14 (Korunan)

TARİH: Augustus Dönemi

TANIMI

KB.04 numaralı Korinth başlığının ikinci sıra akanthus yapraklarının bir bölümü heliksleri ve abakus levhası yer yer tahrip olmuş durumdadır. Güçlü uzun kalathosu iki sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. ikinci sıra akanthus yaprakları tabandan itibaren birinci sıra akanthus yapraklarının aralarından yükselmektedir. Akanthus dikenlerinin gözleri "Kalp" biçimli olarak yapılmışlardır. Akanthus yapraklarının damarları ise derindir ve yumuşak kıvrımlıdır. Kaulis çanağı yivli olarak yapılmıştır. Başlığın genel kompozisyonu ise akanthus kuşakları zemine yakın kaulis çanağından çıkan uzun heliksleri vardır. Başlığın boyutlarına bakıldığında orta ölçekli yada büyük ölçekli bir yapının ikinci katında kullanılmış olmalıdır. Tüm bu özellikler göz önüne alındığında başlık Augustus dönemi özellikleri göstermektedir

BENZERLERİ : Vandeput, Lev.22.1 (ek s.73), Lev.22.2 (ek s.73); Heilmeyer, Lev.20.1 (ek s.72); Alzinger, Res.115 (ek s.73).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.05 **KATALOG NO: 05**

CİNSİ: Mermer (Beyaz)

BULUNTU YERİ: St. Jean Kilisesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 50 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 52 cm. **BOY:** 49 cm.

YÜKSEKLİK: 7 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 40 cm.

ÜST ÇAPI: 44 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 41.5 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 16 x 16 cm.

SECUNDA FOLLIA: 17 x 11.5 cm.(Korunan)

TARİH: Geç Hadrianus Dönemi

TANIMI

KB.05 numaralı Korinth başlığı oldukca sağlam örnekler arasındadır. Başlığın abakus levhasının bir bölümü ve volütleri haricinde diğer bölümleri sağlam kalabilmiştir. Yüksek gövdeli kalathosun üzerine sarılan iki sıra akanthus kuşağı vardır. Birinci sıra akanthus kuşağının araları boş olarak bırakılmıştır. Akanthus yapraklarının damarları oldukca derin yapılmıştır. Akanthus gözlerinin kenarlarından uzayan dikenler gözleri kapatmıştır. Başlık öğeleri derin yüzey basamakları oluşturmuşlardır. Kaulis çanakları yine akanthus yaprakları gibi yapılmışlardır, içlerinden ise heliksler çıkıp sprial yapmaktadır. Başlığın boyutları göz önüne alındığında orta büyüklükte bir yapı yada büyük bir yapının üst yapısına ait olmalıdır. İkinci sıra akanthus kuşağının çıktığı alan, helikslerin kvrımları Hadrianus Dönemi özelliklerini göstermektedir ancak akanthus biçiminde yapılan kaulis'in uzayan uçlarının birleşimi Antoninler Döneminde görülmektedir. Tüm bu özellikler değerlendirildiğinde başlık Geç Hadrianus dönemine tarihlenebilir.

BENZERLERİ : Fischer , Lev.10.54 (ek s.74).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.06 **KATALOG NO:** **06**

CİNSİ: Mermer (Beyaz)

BULUNTU YERİ: St. Jean Kilisesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 52 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 63 cm. **BOY:** 60 cm.

YÜKSEKLİK: 8 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 40 cm.

ÜST ÇAPI: 46 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 43 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 16.5 x 16.5 cm.

SECUNDA FOLLIA: 18 x 11 cm. (Korunan)

TARİH: Erken Antoninler Dönemi

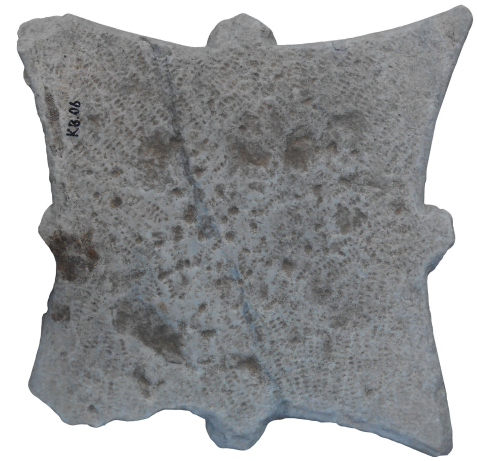

TANIMI

KB.06 numaralı Korint başlığının kalathosunu iki sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. Kalathos tabanı abakusun bir köşesi ve akanthus yapraklarının uçları tahrip olmuştur. Akanthus yaprakları abakusa kadar büyük bir alan kaplamaktadır. Heliksler ve akanthus yaprağı biçimindeki kaulisler daha küçük bir alanda abakus levhası ile ikinci sıra akanthus kuşağı arasına sıkışmış gibidir. Birinci sıra akanthus bitkilerinin aralarından çıkan ikinci sıra akanthus yaprakları yüzeysel işçiliklidir. Abakus çiçeği abakus levhasının ortasında bulunmaktadır. Abakus çiçeğinin sapı ise bulunmamaktadır. Başlığın boyutlarına göre orta büyüklükte bir yapı yada büyük bir yapının üst yapısına ait olmalıdır.

BENZERLERİ : Fischer, Lev.12.62 (ek s.74).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.07 **KATALOG NO: 07**

CİNSİ: Mermer (Beyaz)

BULUNTU YERİ: St. Jean Kilisesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 40 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 41 cm. **BOY:** 43 cm.

YÜKSEKLİK: 5 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 30 cm.

ÜST ÇAPI: 42 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 34.5 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 21 x 14 cm.

SECUNDA FOLLIA: ---

TARİH: Antoninler Dönemi

TANIMI

KB.07 numaralı Korinth başlığının iri kalathosunu tek sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. Akanthus yaprakları ve üst kısmının köşeleri tahrip olan başlık genel olarak sağlam durumdadır. Alt sıra akanthus yapraklarının dikenleri kendi içinde ve birbirleri ile birleşmektedir. Kaulis çanakları akanthus bitkisi biçiminde yapılmışlardır. Kaulisler yüksek yapılmasına karşın heliksler oldukca dar bir alana sıkıştırılmışlardır. Akanthus üzerindeki damarlar ince ve yüzeyseldir. Başlığın genel kompozisyonu incelendiğinde yüksek olan akanthuslar bir sıra olmasına karşın kaulisler ile beraber başlığı kaplar nitelikte görünmektedir. Heliksler ise abakus levhası ile kaulisler arasına sıkışmış durumdadır. Akanthus yapraklarının aralarında oluşturdukları boşluklar ve akanthus biçimli kaulislerin birleşimlerinin "M" harfini oluşturmaya başlaması başlığı Antoninler Dönemine tarihlememize yardım etmektedir. Başlığın alt kısmında iki adet dübel deliği mevcuttur. Başlığın boyutları göz önüne alındığında orta büyüklükte bir yapı yada büyük bir yapının üst yapısına ait olmalıdır.

BENZERLERİ : Fischer, Lev.11.58 (ek s.74).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.08 **KATALOG NO: 08**

CİNSİ: Mermer (Beyaz)

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 38 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 38 cm. **BOY:** 39 cm.(Korunan)

YÜKSEKLİK: 5 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 29 cm.

ÜST ÇAPI: 39 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 30 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 13 x 13 cm.

SECUNDA FOLLIA: 10 x 9 cm. (Korunan)

TARİH: Geç Antoninler Dönemi

TANIMI

KB.08 numaralı Korinth başlığının kalathosunu iki sıra akanthus sarmaktadır. Başlıkta heliksler, ikinci sıra akanthus kuşağının bir bölümü ve üst köşeler tahrip olmuş durumdadır. Birinci sıra akanthus yaprak dikenleri kendi içlerinde ve birbirleri ile bağlanmaktadır. Yaprakların birbiri ile bağlanmaları sonucu aralarında 3 adet boşluk oluşmuştur. İkinci sıra akanthus yaprakları birinci sıra yaprakların bitiminden itibaren çıkmaktadırlar. Akanthuslar yüzeysel işçilik ile yapılmışlardır. Kaulisler akanthus yaprağı biçimindedirler heliksler ise oldukça dar bir alana sıkıştırılmışlardır. Başlığın genel kompozisyonu akanthus yaprakları ile çevrili bir gövde ve sıkışmış heliksler görünümündedir. Başlığın altında bir adet dübel deliği bulunmaktadır. Tüm bu özellikler göz önünde bulundurulduğunda özellikle akanthusların aralarında yaptıkları boşlukların sayısı ile başlık Severuslar Dönemi içinde tarihlendirilebilir. Başlığın boyutları orta yada küçük büyüklükte bir yapıya ait olabileceğini gösterir.

BENZERLERİ : Fischer, Lev.15.84 (ek s.74).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.09 **KATALOG NO: 09**

CİNSİ: Mermer (Beyaz)

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 58 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 53 cm.(Korunan) **BOY:** 60 cm.

YÜKSEKLİK: 12 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 44 cm.

ÜST ÇAPI: 54 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 43 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 20 x 20 cm.

SECUNDA FOLLIA: 24 x 20 cm. (Korunan)

TARİH: Geç Hadrianus Dönemi

TANIMI

KB.09 numaralı Korinth başlığının iri ve büyük boyutlu bir kalathosunu iki sıra akanthus yaprakları sarmaktadır. Başlık üst köşeleri, abakus çiçeğinin bir bölümü haricinde oldukça sağlamdır. İnce ve derin damarlı birinci sıra akanthusların aralarında ayrılan kısımdan ikinci sıra akanthus yaprakları çıkmaktadır. Kaulisler akanthus şeklinde yapılmışlardır. Heliksler ise oldukça dar bir alana sıkıştırılmışlardır. Üst sıra akanthus yaprak dikenleri birinci sıra akanthus yapraklarının üst kısmında birbirlerine bağlanmaktadır. Abakus çiçeği abakus levhasının ortasında bulunmaktadır. Abakus çiçeği sapı ise bulunmamaktadır. Başlığın genel kompozisyonu akanthuslar ile sarmalanmış durumda görülmektedir. Başlığın alt kısmında bir adet dübel deliği bulunmaktadır. Başlığın tüm bu özellikleri Hadrianus Dönemi özelliklerini göstermektedir.

BENZERLERİ : Fischer, Lev.09.50 (ek s.75).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.10 **KATALOG NO: 10**

CİNSİ: Mermer (Beyaz)

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 54 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 70 cm. **BOY:** 64 cm.

YÜKSEKLİK: 10 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 54 cm.

ÜST ÇAPI: 60 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 44 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 21 x 21 cm.

SECUNDA FOLLIA: 32 x 20 cm.

TARİH: Erken Antoninler Dönemi

TANIMI

KB.10 numaralı Korinth başlığının iri ve geniş kalathos yüzeyini saran iki sıra akanthus yaprağı vardır. Başlık ikinci sıra akanthus bitkilerinin bir kısmı ve üst köşelerindeki tahrip dışında oldukça sağlamdır. Aralıklı olarak yerleştirilen birinci sıra akanthus yapraklarının aralarında bırakılan yerden ikinci sıra akanthus yaprakları uzamaktadır. İkinci sıra akanthus yaprakları birinci sıra akanthus yapraklarının üst ucunun bitiminde birbirleri ile bağlanmaktadır. Akanthus yaprağı biçimindeki kaulislerden heliksler çıkmaktadır. Akanthusların damarları ince ve derin kanalları vardır. Başlığın genel kompozisyonu ikinci sıra akanthus yaprak dikenlerinin birleşme alanlarından itibaren ikiye bölünmüş gibidir. Üst kısımdaki kaulisler ve heliksler daha rahat bir alana oturtulmuşlardır. Başlık öğeleri sıkışık olarak yapılmamışlardır. Başlığın üst kısmında iki adet dübel deliği bulunmaktadır. Başlık boyutlarına göre orta yada büyük boyutlu bir yapıya ait olmalıdır. Başlık Antoninler Dönemi içine tarihlenebilir.

BENZERLERİ : Fischer, Lev.17.93 (ek s.75), Lev.17.94 (ek s.75); Kadıoğlu, SF166.Abb.98 (ek s.75).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.11 **KATALOG NO: 11**

CİNSİ: Mermer (Beyaz)

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 63 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 68 cm. **BOY:** 68 cm.

YÜKSEKLİK: 10 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 54 cm.

ÜST ÇAPI: 63 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 52 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 21 x 21 cm.

SECUNDA FOLLIA: 23 x 21 cm.

TARİH: Erken Antoninler Dönemi

TANIMI

KB.11 numaralı Korinth başlığının güçlü ve yüksek kalathosunu iki sıra akanthus yaprağı çevrelemektedir. Başlık üst köşeleri, akanthus uçları ve abakus çiçeğinde bulunan hafif tahribat haricinde oldukca sağlamdır. Geniş alt sıra akanthus yaprak dikenleri birbirlerine değmektedir. Aralıklı olarak yerleştirilen alt sıra akanthus yapraklarının aralarından ikinci sıra akanthus yaprakları çıkmaktadır. İkinci sıra akanthus yaprak dikenlerinin uçlarıda birbirlerine bağlanmaktadır. Kaulisler akanthus bitkisi biçiminde yapılmıştır. Heliksler ise kaulislerden çıkıp abakus levhasının alt kısmından sprial yapmaktadır. Abakus çiçeği ise abakus levhasının üzerindedir. Abakus çiçeği sapı ise bulunmamaktadır. Başlığın genel kompozisyonu ise ikinci sıra akanthus yaprak dikenlerinin bağlandıkları alandan ikiye bölünmüş ve akanthusların kapladığı kalathosun üst kısmında kısmi bir alanda heliksler bulunmaktadır. Başlık öğeleri yoğun sıkışık bir kompozisyon göstermemektedir. Başlığın üst kısmında iki adet dübel deliği bulunmaktadır. Antoninler Dönemi içinde tarihlenebilecek başlık, KB.10 numaralı Korinth başlığı ile çağdaştır. Başlık büyük olasılıkla orta yada büyük boyutlu bir yapıya ait olmalıdır.

BENZERLERİ : Fischer, Lev.17.93, Lev.17.94; Kadıoğlu, SF166.Abb.98 (ek s.75).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.12 **KATALOG NO:** **12**

CİNSİ: Mermer (Granit)

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 41 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 50 cm. **BOY:** 50 cm.

YÜKSEKLİK: 7.5 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 30 cm.

ÜST ÇAPI: 40 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 37 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 15 x 15 cm.

SECUNDA FOLLIA: 20 x 15 cm.

TARİH: Geç Hadrianus Dönemi

TANIMI

KB.12 numaralı Korinth başlığının geniş kalathosunu iki sıra akanthus yaprağı sarmaktadır. Başlık bir üst köşesinin haricinde oldukca sağlamdır. Alt sıra akanthus yaprakları aralıklı olarak yerleştirilmişlerdir bu aralıkların aralarından ise ikinci sıra akanthuslar çıkmaktadır. Akanthus yaprakları ve diğer öğeler oldukça yüzeysel yapılmışlardır. Özellikle kaulisler ve heliksler hafif bir kabartı şeklindedir. Abakus çiçeği ise abakus levhasının üzerindedir. Başlığın genel kompozisyonu ise aralıklı olarak akanthus levhalarının sardığı üst kısımda ise sıkışık heliks ve kaulisten oluşmaktadır. Başlık boyutlarına göre küçük yada orta boyutlu bir yapının başlığı olmalıdır. Başlığın tüm bu özellikleri göz önüne bulundurulduğunda Hadrianus Dönemi özelliklerine göstermesine rağmen yüzeysel ve basit işçiliği ile basit dekorasyon tipindedir.

BENZERLERİ : İdil (RKB), Lev.14.4 (ek s.76); Fischer, Lev.11.59 (ek s.76).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.13 **KATALOG NO: 13**

CİNSİ: Mermer (Beyaz)

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 42 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 53 cm. **BOY:** 53 cm.

YÜKSEKLİK: 7 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 36.5 cm.

ÜST ÇAPI: 44 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 35.5 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 17 x 17 cm.

SECUNDA FOLLIA: 17 x 17 cm.

TARİH: Erken Antoninler Dönemi

TANIMI

KB.13 numaralı Korinth başlığının geniş kalathosunu iki sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. Başlıkta üst köşeler, akanthus yapraklarının ve abakus levhasının bir bölümü tahrip olmuş durumdadır. Aralıklı olarak dizilmiş olan alt sıra akanthus yapraklarının aralarından ikinci sıra akanthus yaprakları çıkmaktadır. Kaulisler akanthus biçimindedirler heliksler ise abakus dudağından sprial yapıp dar bir alanda yapılmıştır. Başlığın genel kompozisyonu aralıklı akanthuslar tarafından sarılmış üst kısımda ise dar alanda heliksler bulunmaktadır. Derin kanallı akanthus yaprakları aralarında oluşturdukları (tahrip olmuş durumda olan) boşluklar ve genel kompozisyonu Erken Antoninler Dönemi başlıklarına benzemektedir. Başlığın üst kısımında dübel deliği bulunmamaktadır. Başlık boyutları bize başlığın orta boyutlu bir yapıda yada büyük boyutlu bir yapının ikinci katında kullanılmış olabileceğini göstermektedir.

BENZERLERİ : Fischer, Lev.18.102 (ek s.76).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.14 **KATALOG NO: 14**

CİNSİ: Mermer (Beyaz)

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 34 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 33 cm. **BOY:** 37 cm.

YÜKSEKLİK: 6.5 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 24 cm.

ÜST ÇAPI: 36 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 28 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 11 x 15 cm.

SECUNDA FOLLIA: 13 x 13 cm.

TARİH: Severuslar Dönemi

TANIMI

KB.14 numaralı Korinth başlığının küçük boyutlu kalathosunu iki sıra akanthus sırası sarmaktadır. Başlığın akanthus yaprakları, üst köşeleri, heliksleri ve abakus levhası aşınmış ve tahrip olmuş durumdadır. Başlığın alt sıra akanthus yaprak dikenleri birbirleri ile bağlanması sonucu üç adet göz oluşmuştur. Yine üst yapraklar da birbirleri ile birleşerek kendi aralarında gözler oluşturmaktadır. Başlığın genel kompozisyonunu uzun alt sıra akanthus yaprakları ve aralarında en üst kodlarından çıkan ikinci sıra akanthus yaprakları oluşturmaktadır. Başlığın üst kısmında bir adet dübel deliği bulunmaktadır. Diğer öğelere göre daha iyi durumdaki alt sıra akanthus yapraklarının yüzeysel işçiliği, aralarında oluşturdukları gözler ve boyutları bizi Severuslar Dönemi Korinth başlıklarına götürmektedir.

BENZERLERİ : Fischer, Lev.38.211a (ek s.76).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.15 **KATALOG NO: 15**

CİNSİ: Mermer (Beyaz)

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 60 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 70 cm. **BOY:** 24 cm.(Korunan)

YÜKSEKLİK: 10 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 47 cm.

ÜST ÇAPI: 58 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 50 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 20 x 20 cm.

SECUNDA FOLLIA: 25 x 21 cm.

TARİH: Severuslar Dönemi

TANIMI

KB.15 numaralı Korinth başlığının güçlü kalathosunu iki sıra akanthus yaprağı sarmaktadır. Başlığın birinci sıra akanthus yaprakları, ikinci sıra akanthus yapraklarının bir bölümü kaulis, heliks ve abakus levhasının küçük bir bölümü haricinde büyük bir bölümü tahrip olmuş durumdadır. Geniş ve birbirlerine bağlanan yaprak dikenleri olan birinci sıra akanthus yapraklarının damarları yüzeysel ve incedir. Birinci sıra akanthus yaprak dikenleri birbirlerine bağlanması ile üç adet göz oluşmuştur. İkinci sıra akanthus yaprakları birinci sıra akanthus yapraklarının aralarından çıkmaktadır ve birbirleri ile birinci sıra akanthus yapraklarının en üst kotunun üstünden birleşmektedir. Başlığın boyutları, büyük yada orta boyutlu bir yapıda kullanılmış olabileceğini düşündürmektedir. Başlığın geniş ve birbirleri ile birleşen alt yaprakların sitili ise Severuslar Dönemi özelliklerini göstermektedir.

BENZERLERİ : Fischer, Lev.34.188 (ek s.77).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.16 **KATALOG NO:** **16**

CİNSİ: Mermer (Beyaz)

BULUNTU YERİ: St. Jean Kilisesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 81.5 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 67 cm.(Korunan) **BOY:** 84 cm.

YÜKSEKLİK: 14 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 62 cm.

ÜST ÇAPI: 76 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 63 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 27 x 27 cm.

SECUNDA FOLLIA: 37 x 23 cm.

TARİH: Hadrianus Dönemi

TANIMI

KB.16 numaralı Korinth başlığının oldukça iri ve geniş kalathosun yüzeyini iki sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. Başlık abakus levhasının bir bölümü, birinci sıra akanthus yapraklarından bazıları ve bir yanında bulunan tahribat haricinde oldukça sağlamdır. Aralıklı olarak dizilen birinci sıra akanthus yapraklarının aralarındaki boşluktan zemin kotundan itibaren yükselen ikinci sıra akanthus yaprakları ince ve uzundur. Kaulisler akanthus yaprağı biçiminde yapılmışlardır heliksler ise tam bir tur sprial yapmaktadır, bu özellik Hadrianus döneminde sıkca görülmektedir. İkinci sıra akanthus yaprakları birbirlerine doğru uzamaktadır ancak birbirlerine bağlanmamaktadır, aralarında kaulis'in sitilize küçülmüş sapı bulunmaktadır. Abakus çiçeği abakus levhasının üzerinde açmış durumdadır. Başlığın boyutları anıtsal bir yapıya ait olabileceğini göstermektedir. Başlığın altında bir adet büyük boyutta bir dübel deliği bulunmaktadır. Başlığın tüm bu özellikleri başlığın Hadrianus Döneminde anıtsal bir yapı için yapılmış olabileceğini göstermektedir.

BENZERLERİ : Radth, Lev.3.3 (ek s.77), Lev.4.4 (ek s.77).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.17 **KATALOG NO: 17**

CİNSİ: Mermer (Beyaz)

BULUNTU YERİ: St. Jean Kilisesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 43 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 42 cm. **BOY:** 40 cm.

YÜKSEKLİK: 7 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 34 cm.

ÜST ÇAPI: 41 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 36 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 14 x 14 cm.

SECUNDA FOLLIA: 15 x 12 cm. (Korunan)

TARİH: Geç Antoninler Dönemi

TANIMI

KB.17 numaralı Korinth başlığının küçük boyutlu kalathosunu çevreleyen iki sıra akanthus kuşağı bulunmaktadır. Başlığın yüzeyi oldukça aşınmış ve tahrip olmuş durumdadır. Birinci sıra akanthus yapraklarının arasından çıkan ikinci sıra akanthus yaprakları oldukça yüzeysel yapılmışlardır. İkinci sıra akanthus yapraklarının birleştikleri noktalardan çıkan kaulislerden heliksler sprial yapmaktadır. Başlığın genel kompozisyonu akanthus yapraklarının kalathosun büyük bölümünü kapladığı, kaulisler ve helikslerin daha dar alanda kaldıklarını gösterir. Başlığın alt kısmında bir adet dübel deliği bulunmaktadır. Başlığın akanthuslarınnın derin kanalları, yüzeyselleşen işçiliği ve diğer özellikleri ile Geç Antoninler Dönemine tarihlenebilir.

BENZERLERİ : Fischer, Lev.12.65 (ek s.77).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.18 **KATALOG NO: 18**

CİNSİ: Mermer (Beyaz)

BULUNTU YERİ: St. Jean Kilisesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 63 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 45 cm.(Korunan) **BOY:** 70 cm.

YÜKSEKLİK: 7 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 52 cm.

ÜST ÇAPI: 45 cm. (Korunan)

YÜKSEKLİĞİ: 56 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 22 x 22 cm.

SECUNDA FOLLIA: 24 x 17 cm.

TARİH: Severuslar Dönemi

TANIMI

KB.18 numaralı Korinth başlığının yüksek kalathosunu iki sıra akanthus sarmaktadır. Başlık üst köşeleri kaulislerin bir bölümü ve heliksleri dışında oldukça sağlamdır. Birinci sıra geniş akanthus yaprak dikenlerinin birbirleri ile bağlanmaları sonucu aralarında kapalı alanlar oluşmuştur. İkinci sıra akanthuslar ise bu kapalı alanların üst kısmından birbirleri ile tek yaprak ile bağlanarak yükselmektedirler. Kaulisler ikinci sıra akanthusların birbirleri ile bağlanma noktalarından çıkmaktadır. Heliksler ise kalathos dudağının altından sprial yapmaktadırlar. Başlığın genel kompozisyonu, başlığı iki yarıya bölündüğünde alt yarıda akanthus yaprakları üst yarıda ise kaulis, heliks ve abakus levhası olarak görülmektedir. Başlığın üst kısmında iki adet dübel deliği bulunmaktadır. Akanthus yaprakları yüzeysel işçilik göstermektedir. Akanthus yapraklarının uçlarının birleşmelerinden doğan gözler ve boyutları Severuslar Dönemi özelliklerini göstermektedir.

BENZERLERİ : Fischer, Lev.14.77 (ek s.78), Lev.16.86 (ek s.78).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.19 **KATALOG NO:** **19**

CİNSİ: Mermer (Beyaz)

BULUNTU YERİ: St. Jean Kilisesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 42 cm. (Korunan)

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 51 cm. **BOY:** 50 cm.(Korunan)

YÜKSEKLİK: ---

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 42 cm.

ÜST ÇAPI: 52 cm. (Korunan)

YÜKSEKLİĞİ: 42 cm. (Korunan)

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 20 x 18 cm.

SECUNDA FOLLIA: 20 x 18 cm.

TARİH: Erken Antoninler Dönemi

TANIMI

KB.19 numaralı Korinth başlığının iri kalathosunu iki sıra akanthus yaprağı sarmaktadır. Başlığın alt sıra akanthus yapraklarının bir kısmı, aşınmış durumda ikinci sıra akanthus yaprakları, tahrip olmuş durumdaki kaulisleri ve aşınmış heliksleri dışındaki bölümleri tamamıyla tahrip olmuş durumdadır. Aralıklı olarak dizilen birinci sıra akanthus yapraklarının üst kotlarına yakın bir alandan ikinci sıra akanthus yaprakları çıkmaktadır. İkinci sıra akanthus yaprakları birbirlerine bağlanmaktadır. Bağlantı noktalarından çıkan kaulislerden çıkan helikslerin sprial yaptıkları görülmektedir. Yapraklar yüzeyden kabarık olarak yapılmışlardır. Akanthusların stil ve derin kanalları Antoninler Dönemi özelliklerini taşımaktadır. Başlığın derin dübel delikleri abakus levhasının kesilmesine rağmen görülmektedir. Başlığın orta kısmında da yine başlığı çevreleyen bir çatlak mevcuttur.

BENZERLERİ : Fischer, Lev.10.51b (ek s.78), Lev.11.61 (ek s.78).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.20 **KATALOG NO:** **20**

CİNSİ: Mermer (Beyaz)

BULUNTU YERİ: St. Jean Kilisesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 36 cm. KRN

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 44 cm. **BOY:** 30 cm.(Korunan)

YÜKSEKLİK: ---

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 42 cm.

ÜST ÇAPI: 43 cm. (Korunan)

YÜKSEKLİĞİ: 36 cm. (Korunan)

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 18 x 15 cm.

SECUNDA FOLLIA: 23 x 17 cm.

TARİH: Hadrianus Dönemi

TANIMI

KB.20 numaralı Korinth başlığının kalathosunu iki sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. Başlığın iki sıra akanthus kuşağı haricindeki bölümleri tahrip olmuş durumdadır. Birinci sıra akanthus kuşağının arasında bırakılan alandan zemin itibari ile uzuyan ince ve uzun ikinci sıra akanthus kuşağı yaprakları birbirlerine doğru birinci sıra akanthus yapraklarının uç noktalarının üstüne doğru uzamaktadır. Akanthus yapraklarının uçlarının tamamı kırılmış durumdadır. Akanthus yapraklarının belirli aralıklar ile dizilmesi, aralarından zemin itibari ile yükselen ince yüksek ikinci sıra yaprakların olması ve ikinci sıra akanthus yapraklarının çıktıkları alandaki çıkıtı bölüm Hadrianus Dönemi özelliği olarak karşımıza çıkmaktadır.

BENZERLERİ : Fischer, Lev.09.50 (ek s.75).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.21 **KATALOG NO: 21**

CİNSİ: Mermer (Beyaz)

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 26.5 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 35 cm. **BOY:** 33 cm.

YÜKSEKLİK: 5 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 27 cm.

ÜST ÇAPI: 33 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 21.5 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 17 x 17 cm.

SECUNDA FOLLIA: ---

TARİH: Geç Antik Çağ Dönemi

TANIMI

KB.21 numaralı Korinth başlığının küçük boyutlu kalathosunun köşelerinde abakusa kadar uzanan akanthuslar ve aralarında antetik stilize yarım yapraklar bulunmaktadır. Herbir akanthus yaprağı kendi içinde dikenlerin birleşmesi ile dört adet göz bulunmaktadır. Başlıkta kaulis, heliks abakus çiçeği ve sapı gibi diğer korinth başlık öğeleri bulunmamaktadır. Akanthuslar ve yarım yapraklar oldukça yüzeysel ve basit işçilik göstermektedir. Başlığın genel kompozisyonu büyük akanthus yaprakları ile kaplanmış görüntü göstemektedir. Akanthusların yüzeyselleşen işçiliği, çizgi haline gelmiş kannaları Geç Antik Çağ Dönemi özelliklerini göstermektedir. Başlığın alt kısmında bir adet dübel deliği bulunmaktadır.

BENZERLERİ : Fischer, Lev.48.267 (Plastik) (ek s.79).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.22 **KATALOG NO:** **22**

CİNSİ: Mermer (Beyaz)

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 32 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 42 cm. **BOY:** 37 cm.(Korunan)

YÜKSEKLİK: 8 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 26.5 cm.

ÜST ÇAPI: 37 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 24.5 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 17 x 11 cm.

SECUNDA FOLLIA: ---

TARİH: Geç Antik Çağ Dönemi

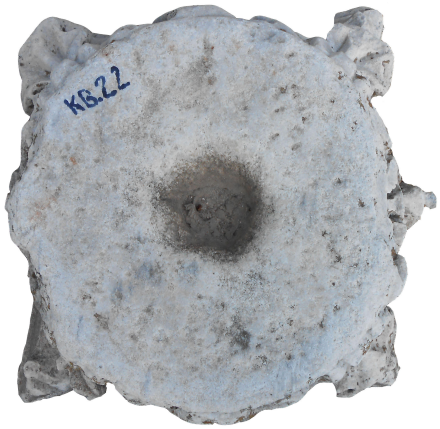

TANIMI

KB.22 numaralı Korinth başlığının kalathosunu tek sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. Başlık üst köşelerinin bir bölümü ve abakus çiçeğindeki tahribat haricinde oldukça sağlamdır. Başlığın kendine özgü bir özelliği ise kaulis çanağı olmadan heliks ve volütün çıktığı sap neredeyse akanthusların çıkış noktasına kadar aşağı bir noktadan yükselmektedir. Akanthusların arasından yükselen sap ortadaki akanthus'un üzerine sprial yaparak heliks yapmaktadır ve köşelerdeki akanthusların üzerine ise volüt yapmaktadır. Köşelerde bulunan ucu kıvrık akanthus yaprakları ortadakilere göre daha özenli ve ince işçilik göstermektedir. Orta kısımdaki akanthus yaprakları ise tamamıyla stilize ve basit bir işçilik göstermektedir. Köşelerde bulunan akanthus yapraklarının damarları yüzeysel ve incedir. Başlığın genel kompozisyonu, akanthusların aralarına giren volüt, heliks sapları ve akanthus yapraklarının yanyana gelmesi ile farklı bir örnek oluşturur. Başlığın alt kısmında ise bir adet dübel deliği bulunmaktadır. Başlık yüzeysel sitilize işçiliği ile Geç Antik Çağ özelliklerini taşımaktadır.

BENZERLERİ : Fischer, Lev.48.267 (ek s.79), Lev.48.268 (Plastik) (ek s.79); Yaraş-Şimşek, Fig. 4 (ek s.79).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.23 **KATALOG NO:** **23**

CİNSİ: Mermer (Beyaz)

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 33 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 34 cm. **BOY:** 30 cm.

YÜKSEKLİK: 6 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 25 cm.

ÜST ÇAPI: 30 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 6 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 10 x 14 cm.

SECUNDA FOLLIA: 14 x 14 cm.

TARİH: Severuslar Dönemi

TANIMI

KB.23 numaralı Korinth başlığının kalathosunu iki sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. Başlığın aşınmış yüzeyine karşın sadece üst köşelerinde tahribat bulunmaktadır. Birinci sıra akanthus kuşağı yaprakları oldukça uzundur. Yaprak dikenleri birbirleri ile birleşerek üç adet göz oluşturmuşlardır. Stilize aralıklı yerleştirilmiş ikinci yaprak sırası ise birinci sıra akanthus yapraklarının bitiminden sonra hemen çıkmamakta belirli bir boşluk alandan sonra çıkmaktadır. İkinci sıra akanthus kuşağının aralıklı yapraklarının arasından çıkan helikslerin ve volütlerin sapının kaulisi bu başlıkta görülmez. Başlığın alt kısmında bir adet dübel deliği bulunmaktadır. Abakus çiçeği abakus levhasında bulunmaktadır abakus çiçeği sapı ise görülmemektedir. Başlığın genel kompozisyonu kalathos dudağına kadar akanthuslarla kaplı bir görünüm çizmektedir. Akanthus yapraklarının aralarında oluşturdukları genişlemiş boşluklar yüzeyselleşen işçilik ve genel kompozisyon başlığı olasılıkla Severuslar Dönemi içine tarihlemektedir.

BENZERLERİ : Fischer, Lev.28.159 (ek s.79), Lev.28.162 (ek s.80), Lev.29.163 (ek s.80).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.24 **KATALOG NO:** **24**

CİNSİ: Mermer (Beyaz)

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 22 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 23.5 cm. **BOY:** 25 cm.

YÜKSEKLİK: 5 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 16 cm.

ÜST ÇAPI: 26 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 18 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 9 x 9 cm.

SECUNDA FOLLIA: ---

TARİH: Severuslar Dönemi

TANIMI

KB.24 numaralı Korinth başlığının küçük kalathosunu tek sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. Başlığın kaulisleri, heliksleri, volütlerinin bir bölümü, akanthuslarının bir bölümü tahrip olmuştur. Ayrıca abakus çiçeğide aşınmıştır. Tek sıra akanthus yaprakları kendi içlerinde ve birbirleri ile dikenleri ile bağlanarak aralarında gözler oluşturmuşlardır. Bu gözler başlığın alt kısmını nakış gibi sarmaktadır. Kaulisler yine akanthus yaprakları gibi yapılmışlardır. Heliksler abakus dudağının hemen altından sprial yapmaktadır. Volütler ise abakus levhasına girip oradan aşağıya doğru inmektedir. Başlığın altında bir adet dübel deliği vardır. Başlığın kompozisyonu, alt kısımda tek sıra akanthus yaprakları üstte ise sırayla kaulisler, heliksler, volütler, abakus levhası ve abakus çiçeğinden oluşmaktadır. Özellikler alt sıra akanthus yapraklarının biçimleri ve diğer öğeler göz önüne alındığında başlığın Severuslar Dönemi içinde yapılmış olduğu düşünülmektedir.

BENZERLERİ : Fischer, Lev.35.196 (ek s.80).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.25 **KATALOG NO:** **25**

CİNSİ: Mermer (Beyaz)

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 37 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 42.5 cm. **BOY:** 30 cm.

YÜKSEKLİK: 10 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 33 cm.

ÜST ÇAPI: 38 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 29 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 20 x 14 cm.

SECUNDA FOLLIA: ---

TARİH: Geç Antik Çağ Dönemi

TANIMI

KB.25 numaralı Korinth başlığının kalathosunu tek sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. Oldukça tahrip olmuş ve aşınmış olan başlığın sadece akanthus kuşağı ve aralarındaki heliksli sapları görülebilmektedir. Farklı bir örnek olarak karşımıza çıkan bu başlıkta uzun akanthus yaprakları ve aralarında saplar bulunmaktadır. Bir akanthus bir sap olarak dönen başlıkta sapların uçlarındaki heliksler akanthusların uçlarına bağlanmaktadır. Bu başlık etrafında içlerinde akanthus yaprakları bulunan çerçeveler oluşturulmuştur.

BENZERLERİ : Radth, Lev.57.5 (ek s.80).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.26 **KATALOG NO:** **26**

CİNSİ: Mermer (Beyaz)

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 30 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 32 cm. **BOY:** 32 cm.

YÜKSEKLİK: 6 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 25 cm.

ÜST ÇAPI: 32 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 27 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 14 x 14 cm.

SECUNDA FOLLIA: ---

TARİH: Geç Severuslar Dönemi

TANIMI

KB.26 numaralı Korinth başlığının kalathosunu tek sıra akanthus sarmaktadır. Başlıkta köşeleri, abakus levhasının ve kaulislerin bir kısmı tahrip olmuştur. Özellikle akanthus bitkilerinin alt kısmında yoğunlaşan aşınma başlığın genelinde de görülmektedir. Uzun geniş akanthus yaprakları kendi içlerinde ve birbirleri ile bağlanmaları sonucu gözler oluşturulmuştur. Akanthus yaprakları yüzeysel ve basit işçilik göstermektedir. Yine damarlar ince ve yüzeyseldir. Kaulisler akanthus biçiminde yapılmışlardır. Kalislerden çıkan heliksler ise kalathos dudağının altından içe doğru sprial yapmaktadır. Başlığın alt kısmında bir adet dübel deliği vardır. Başlığın genel kompozisyonu tek sıralı akanthus kuşağı başlığın yarısını kaplamaktadır akanthus benzeri kaulisler ile birlikte tüm başlığı kaplar gibi görünmektedir. Akanthus yapraklarının göstermiş olduğu stil özellikleri Severuslar Dönemine işaret etmektedir. Başlık KB.36 numaralı başlık ile tip olarak oldukca, boyut olarak da yakın benzerlikler göstermektedir. Olasılıkla aynı atölyenin malı olan bu başlıklar toplu sipariş ürünüde olabilirler.

BENZERLERİ : Fischer , Lev.28.158 (ek s.81), Lev.28.160 (ek s.81), Lev.28.162 (ek s.80), Lev.29.165 (ek s.81).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.27 **KATALOG NO:** **27**

CİNSİ: Mermer (Beyaz)

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 32 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 32 cm. **BOY:** 32 cm.

YÜKSEKLİK: 6 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 23 cm.

ÜST ÇAPI: 30 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 26 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 12 x 12 cm.

SECUNDA FOLLIA: 12 x 12 cm.

TARİH: Severuslar Dönemi

TANIMI

KB.27 numaralı Korinth başlığını iki sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. Başlık oldukça tahrip olmuş durumdadır. Başlığın yüzeyinin büyük bir bölümüde aşınmış durumdadır. Yüzeysel ve basit işçilik gösteren akanthus yaprakları birinci sırada birbirleri ile bağlanması ile gözler oluşturulmuştur. Bu gözlerin genişleyerek büyümeleri ve başlığın bütününde dantel görünümü vermesi Severuslar Dönemi özelliğidir. Başlığın alt kısmında bir adet dübel deliği bulunmaktadır. Gözlerin boyutları, akanthus işçiliği ve genel kompozisyon gözönüne alındığında başlık Severuslar Dönemi özellikleri göstermektedir.

BENZERLERİ : Fischer, Lev.35.196 (ek s.80).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.28 **KATALOG NO:** **28**

CİNSİ: Mermer (Beyaz)

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 33 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 37 cm. **BOY:** 37 cm.

YÜKSEKLİK: 8 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 25.5 cm.

ÜST ÇAPI: 30 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 25 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 18 x 14 cm.

SECUNDA FOLLIA: ---

TARİH: Severuslar Dönemi

TANIMI

KB.28 numaralı Korinth başlığını tek sıra akanthus yaprağı sarmaktadır. Başlık bazı köşeleri ve abakus levhasının bir kısmı haricinde oldukça sağlam durumdadır. Akanthus yaprakları köşelerde tabandan volüt altına kadar uzamaktadır. Yüzeysel ve basit işçilik gösteren yapraklar birbirleri ile bir kymation ile birleşmişlerdir. Akanthus yapraklarının aralarında bir adet beş yaprak dilimli bitki bulunmaktadır. Bitki kendi içinde iki yapraklı çelenk alt kısım üç yaprak çelenk üst kısımda olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Volütler akanthus çiçeğinin uç kısmından çıkmaktadır. Akanthus yaprakları ve ortalarındaki bitki haricinde kalathos yüzeyi dönem özelliğine ters olarak boş bırakılmıştır. Başlığın abakus çiçeği abakus levhasının ortasına oturtulmuştur. Abakus çiçeği sapı ise yoktur. Başlığın alt kısmında bir adet dübel deliği insitu durumdaki dübeli ile görülmektedir. Ayrıca bu kısımdaki "N" harfi dekorasyon okulunun yada taş ocağının sembolü olmalıdır. Başlığın genel kompozisyonu, ortada göze çarpan bitki, köşelerde güçlü görünümlü akanthuslar ve volütlerden oluşmaktadır. Başlığın akanthus stil özellikleri Severuslar Dönemini göstermektedir.

BENZERLERİ : Başaran (KKB), Res. 23 (ek s.81).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.29 **KATALOG NO:** **29**

CİNSİ: Mermer (Beyaz)

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 36 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 41 cm. **BOY:** 37 cm.

YÜKSEKLİK: 5 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 25 cm.

ÜST ÇAPI: 26 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 31 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 15 x 12 cm.

SECUNDA FOLLIA: 14 x 10 cm. (Korunan)

TARİH: Geç Hadrianus Dönemi

TANIMI

KB.29 numaralı Korinth başlığının uzun kalathosunu iki sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. Başlığın üst köşeleri, abakus levhasının bir kısmı ve akanthus yapraklarının uçları tahrip olmuştur. Başlığın uzun ve aralıklı olarak yerleştirilmiş olan akanthus yapraklarının aralarından en üst kotlarına yakın bir yerden ikinci sıra akanthus yaprakları yükselmektedir. Heliksler ikinci sıra akanthusların içinden çıkmaktadır. Abakus çiçeği sapı ikinci sıra akanthus kuşağının orta yaprağından çıkmaktadır. Abakus çiçeği sapı hafif kıvrılarak yükselmektedir. Abakus levhasında inci paye bezemesi ile doldurulmuştur. Başlığın genel kompozisyonu, iki sıra akanthus yaprağı ve üstünde rahat bir şekilde konumlanan heliksler oluşturmaktadır. Başlığın alt kısmında bir adet dübel deliği bulunmaktadır. Başlığın tüm bu özellikleri göz önüne alındığında başlık Hadrianus Dönemi sonları ile Antoninler Döneminin başlarına tarihlenebilir.

BENZERLERİ : Radth, Lev.27.2 (ek s.82), Lev.28.2 (ek s.82).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.30 **KATALOG NO:** **30**

CİNSİ: Mermer (Beyaz)

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 36.5 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 44 cm. **BOY:** 41 cm.

YÜKSEKLİK: 5 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 32 cm.

ÜST ÇAPI: 37 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 31.5 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 13 x 13 cm.

SECUNDA FOLLIA: 14 x 8 cm. (Korunan)

TARİH: Claudiuslar - Flaviuslar Dönemi

TANIMI

KB.30 numaralı Korinth başlığının geniş ve kuvvetli kalathosunu iki sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. Başlığın üst köşeleri, abakus levhaları, kaulisleri ve bazı akanthus yaprakları tahrip olmuş durumdadır. Çok fazla basamaklandırılmamış olan başlıkta yoğun matkap kullanımı göze çarpar. Yuvarlak gözlü üst dikenin alt dikeni geçtiği akanthus yaprakları alt sırada uzun ve aralıklıdır. Birinci sıra akanthus yapraklarının aralarında bırakılan alanlardan ikinci sıra akanthus yaprakları yükselmektedir. Kaulis çanaklarından akanthuslar ve onlardan çıkan heliksler sprial yapmaktadırlar. Abakus çiçeğinin sapı hafif bir şekilde kıvrılarak abakus levhasına kadar yükselmektedir. Başlığın genel kompozisyonu, alt yarıyı saran iki sıra akanthus yapraklarından oluşmaktadır. Üstünde ise yüksek kaulis, heliks, abakus çiçeği sapı ve boş kalan kalathos yüzeyinden oluşmaktadır. Başlığın alt kısmında bir adet dübel deliği bulunmaktadır. Başlığın öğelerinin yerleştirilmesi, akanthus stilleri ve diğer özellikleri Augustus Dönemi ile Hadrianus Dönemi arasında bir yeri işaret etmektedir. Başlık olasılıkla Claudiuslar Dönemi ve Flaviuslar Dönemi arasında yapılmış olmalıdır.

BENZERLERİ : Heilmeyer Lev.21.1 (ek s.82).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.31 **KATALOG NO: 31**

CİNSİ: Mermer (Beyaz)

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 34 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 35 cm. **BOY:** 33 cm.

YÜKSEKLİK: 6 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 27 cm.

ÜST ÇAPI: 30 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 28 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 12 x 12 cm.

SECUNDA FOLLIA: 14 x 10 cm. (Korunan)

TARİH: Geç Antoninler Dönemi

TANIMI

KB.31 numaralı Korinth başlığının kalathosunu iki sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. Başlığın köşeleri ve akanthus uçları tahrip olmuş durumdadır. Ayrıca başlığın tüm yüzeyi oldukça aşınmış durumdadır. Aralıklı olarak yerleştirilen birinci sıra akanthus yapraklarının aralarından ikinci sıra akanthus yaprakları çıkmaktadır. Yüzeysel ve basit işçilik gösteren akanthus yapraklarının kanallarıda yüzeyseldir. Kaulisler akanthus biçiminde yapılmışlardır ve içlerinden heliksler çıkmaktadır. Kırılmış olan abakus levhasının ortasında bulunan abakus çiçeğinin yeri belli olmaktadır. Başlığın alt kısmında bir adet dübel deliği bulunmaktadır. Başlığın genel kompozisyonu, oldukça sıkışık olarak konumlandırılan iki sıra akanthus kuşağı, neredeyse bir akanthus yayrağı boyutunda akanthus biçiminde kaulisler ve üstünde çok dar bir alana sıkışmış helikslerden oluşmaktadır. Başlık gösterdiği stil özellikleri ile Antoninler Dönemi Sonu ile Severuslar Dönemi başlarını göstermektedir.

BENZERLERİ : Fischer, Lev.35.196 (ek s.80), Lev.35.194 (ek s.82).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.32 **KATALOG NO:** **32**

CİNSİ: Mermer (Granit)

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 20 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 21 cm. **BOY:** 22 cm.

YÜKSEKLİK: 4 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 19 cm.

ÜST ÇAPI: 19 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 16 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 15 x 13 cm.

SECUNDA FOLLIA: ---

TARİH: Geç Antik Çağ Dönemi

TANIMI

KB.32 numaralı Korinth başlığı küçük boyutlu kalathosunu saran tek sıra akanthustan oluşmaktadır. Başlığın köşeleri ve abakus levhasının bir bölümü tahrip olmuştur. Ayrıca başlığın yüzeyi aşınmış durumdadır. Akanthus yaprakları başlığın köşelerine yerleştirilmiştir Yüzeysel ve basit işçilik göstermektedirler. Akanthus yapraklarının aralarından yaprağın üstüne doğru kıvrılma yapan saplar bulunmaktadır. Kalathos yüzeyi akanthus aralarındaki boşluk alanlarda görülmektedir. Başlığın altında bir adet dübel deliği bulunmaktadır. Başlık boyutlarına göre taşıyıcı özelliğinden çok bir sütunçe üzerinde kullanılmış olduğu düşünülebilinir. Başlığın göstermiş olduğu yüzeysel ve basit işçilik Geç Antik Çağ Döneminde yapılmış olabileceğini göstermektedir.

BENZERLERİ : Radth, Lev.58.1 (ek s.83).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.33 **KATALOG NO: 33**

CİNSİ: Mermer (Beyaz)

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 33 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 35 cm. **BOY:** 35 cm.

YÜKSEKLİK: 8 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 25 cm.

ÜST ÇAPI: 30 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 25 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 20 x 15 cm.

SECUNDA FOLLIA: ---

TARİH: Severuslar Dönemi

TANIMI

KB.33 numaralı Korinth başlığının kalathosunun köşelerde bulunan tek sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. Başlığın üst köşeleri, abakus levhasının ve akanthus yapraklarının bir bölümü tahrip olmuş durumdadır. Başlık KB.28 numaralı başlık ile benzerlik göstermektedir. Akanthus yaprakları kırılmış olan volütlerin alt kısmına kadar uzamış olmalıdır. Yüzeysel ve basit işçilik gösteren yapraklar birbirleri ile bir kymation ile birleşmişlerdir. Akanthus yaprakları arasında bulunan stilize açık palmet, volüt saplarının spriallerinden çıkmıştır ve volüt saplarının oluşturduğu çerçeve içindedir. Abakus çiçeği abakus levhasının üzerinde ve sapsız durumdadır. Başlıkta kalathos yüzeyi boşluklardan yoğun olarak görülmektedir. Başlığın genel kompozisyonu, ortada göze çarpan açık stilize palmet ve köşelerde güçlü görünümlü akanthuslardan oluşmaktadır. Tüm bu özellikler Severuslar Dönemi özellikleri olarak karşımıza çıkmaktadır.

BENZERLERİ : Yaraş-Şimşek, Fig. 3 (ek s.83), Fig. 4 (ek s.79); Heilmeyer Lev.37.1 (ek s.83).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.34 **KATALOG NO:** **34**

CİNSİ: Mermer (Beyaz)

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 33 cm. ?

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 33 cm. **BOY:** 31 cm.

YÜKSEKLİK: 7 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 24 cm.

ÜST ÇAPI:

YÜKSEKLİĞİ: 26 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 20 x 15 cm.

SECUNDA FOLLIA: ---

TARİH: Severuslar Dönemi

TANIMI

KB.34 numaralı Korinth başlığının kalathosunu köşelerde bulunan tek sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. Başlığın abakus levhasının bir bölümü, üst köşeleri, bazı akanthus yaprakları ve kymation ve ortadaki bitki tahrip olmuş durumdadır. Akanthus yaprakları uzun ve geniş olarak köşelerde kırılmış olan volütlerin alt kısmına kadar uzamış olmalıdırlar. Akanthus yaprakları taban kısmında bir kymation ile birleşmektedirler ve aralarında başlığın tam ortasında bir bitki motifi bulunmaktadır. Bitki volütlerin saplarının oluşturduğu çerçevenin içinde sapların birleşimindeki alandan uzamaktadır ve kendine özgü bir çanağı vardır. Başlığın üst kısmında bulunan boşluklardan kalathos görülmektedir. Başlığın genel kompozisyonu, ortada göze çarpan özgün bir bitki ve köşelerde güçlü görünümlü akanthuslardan oluşmaktadır. Başlığın genel özellikleri ve yaprak stili Severuslar Dönemi özelliklerini göstermektedir.

BENZERLERİ : Yaraş-Şimşek, Fig. 3 (ek s.83), Fig. 4 (ek s.79).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.35 **KATALOG NO: 35**

CİNSİ: Mermer (Beyaz)

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 32 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 35 cm. **BOY:** 35 cm.

YÜKSEKLİK: 6 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 23 cm.

ÜST ÇAPI:

YÜKSEKLİĞİ: 26 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 14 x 10 cm.

SECUNDA FOLLIA: 13 x 9 cm.

TARİH: Severuslar Dönemi

TANIMI

KB.35 numaralı Korinth başlığının kalathosunu iki sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. Başlığın üst köşeleri, abakus levhasının bir bölümü tahrip olmuş durumdadır. Başlığın tüm yüzeyinde aşınma mevcuttur. Uzun birinci sıra akanthus yapraklarının birbirleri ile bağlanmalarından gözler ortaya çıkmıştır. Birinci sıranın bitimindeki aralardan yükselen ikinci sıra akanthuslar daha yüzeysel işçilik göstermektedir ve köşelerdeki yaprakların uçlarından içeri volütler girmektedir. Ortada bulunan yaprak ile köşelerdekilerin aralarından kaulis çanaksız yüzeysel heliksler ve volütler çıkmaktadır. Başlığın alt kısmında bir adet dübel deliği bulunmaktadır. Başlığın genel kompozisyonu yüzeysel ve alçak akanthuslar tüm başlığı sarmış görümündedir. Tüm bu özellikleri, yüzeysel ve basit işçiliği ile birleşince Severuslar Dönemi içinde yapılmış olmalıdır.

BENZERLERİ : Fischer, Lev.24.136 (ek s.83).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.36 **KATALOG NO:** **36**

CİNSİ: Mermer (Beyaz)

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 27 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 25 cm. **BOY:** 27 cm.

YÜKSEKLİK: 6 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 18 cm.

ÜST ÇAPI:

YÜKSEKLİĞİ: 21 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 11 x 9 cm.

SECUNDA FOLLIA: ---

TARİH: Geç Severuslar Dönemi

TANIMI

KB.36 numaralı Korinth başlığının kalathosunun tek sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. Başlığın üst köşeleri ve bazı akanthus yaprakları tahrip olmuştur. Ayrıca başlığın yüzeyinde yoğun aşınma görülmektedir. Akanthus yaprakları yüzeysel ve basit işçilik göstermektedir. Yaprak dikenlerinin birbirlerine bağlanması sonucu aralarında gözler oluşmuştur. Birinci sıra akanthusların aralarından en üst kotları itibari ile akanthus gibi yapılan kaulisler çıkmaktadır. Kaulislerden de içe sprial yapan heliksler ve volütler çıkar. Başlığın bütün öğeleri yüzeysel ve basit işçilik göstermektedir. Başlığın altında bir adet dübel deliği bulunmaktadır. Başlığın genel kompozisyonu, yüzeysel başlık öğeleri ve aşınmadan dolayı kütle görünümü vermektedir. Başlığın stil özellikleri ve basit işçiliği birleştirildiğinde başlığın Severuslar Dönemine tarihliyebiliriz. Başlık KB.26 numaralı başlık ile tip olarak oldukca boyut olarak da yakın benzerlikler göstermektedir. Olasılıkla aynı atölyenin malı olan bu başlıklar toplu sipariş ürünü olmalıdırlar.

BENZERLERİ : Fischer, Lev.24.136 (ek s.83).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.37 **KATALOG NO: 37**

CİNSİ: Mermer (Beyaz)

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 32 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 37 cm.(Korunan) **BOY:** 34 cm.

YÜKSEKLİK: 8 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 24 cm.

ÜST ÇAPI: 27 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 25 cm. ?

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 12 x 11 cm.

SECUNDA FOLLIA: 14 x 12 cm.

TARİH: Erken Severuslar Dönemi

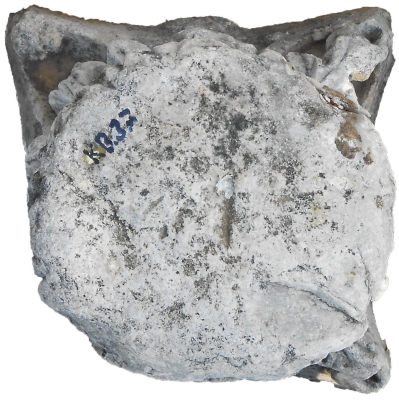

TANIMI

KB.37 numaralı Korinth başlığının ters çan formlu kalathosunu iki sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. Başlığın vlolütlerinin, akanthuslarının ve abakus levhasının bir kısmı tahrip olmuş durumdadır. Birinci sıra akanthus yapraklarının kanalları yüzeyselleşmişlerdir ve uçlarının birbirlerine bağlanması sonucu aralarında gözler oluşturmuşlardır. Birinci sıra akanthus yaprakların aralarında oluşturduğu gözlerin bitiminden ikinci sıra akanthus yapraklar çıkmaktadır. İkinci sıra akanthus yapraklarıda birinci sıra akanthus yapraklarının uçlarının üzerinde birbirleri ile birleşmesi sonucu bir adet göz oluşturmuşlardır. İkinci sıra akanthus yapraklarından köşelerde volütler ile birleşmektedir. Heliksler İkinci sıra yaprakların birleşim yerinden çıkmaktadır, yine volütlerde bu alandan ters yöne doğru uzamaktadır. Abakus çiçeği abakus levhasının üzerinde bulunmaktadır. Başlığın genel kompozisyonu neredeyse kalathos dudağına kadar uzayan ikinici sıra akanthuslar tarafından kaplanmış görünümündedir. Akanthusların sitili ve aralarında oluşturduğu gözler Erken Severuslar Döneminin içinde yapılmış olduğunu göstermektedir.

BENZERLERİ : Fischer, Lev.23.132 (ek s.84), Lev.20.114 (ek s.84).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.38 **KATALOG NO: 38**

CİNSİ: Mermer (Beyaz)

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 30 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 19 cm. **BOY:** 34 cm.

YÜKSEKLİK: 6 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 26 cm.

ÜST ÇAPI: 30 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 23.5 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 12 x 11 cm.

SECUNDA FOLLIA: 14 x 12 cm.

TARİH: Geç Severuslar Dönemi

TANIMI

KB.38 numaralı Korinth başlığının küçük boyutlu kalathosunu iki sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. Başlığın büyük bir bölümü tahrip olmuş durumdadır. Ayrıca yüzeyde aşınmalarda görülmektedir. Akanthus yaprakları oldukça yüzeysel ve basit işçilik göstermektedir. Birinci sıra akanthus yapraklarının birbirleri ile bağlanmaları sonucu aralarında gözler oluşmuştur. Bu gözlerin bitiminden ise ikinci sıra akanthus yaprakları çıkmaktadır. İkinci sıra akanthus yapraklarıda kendi aralarında geniş bantlar ile birleşmekte ve aralarında bir adet göz oluşturmaktadır. Başlığın alt kısmında bir adet dübel deliği bulunmaktadır. Başlığın genel kompozisyonu üzerindeki tahribatında etkisi ile akanthus odaklıdır. Başlığın gösterdiği yüzeysel ve basit işçilik ile stil özellikleri Severuslar Döneminin sonunu göstermektedir.

BENZERLERİ : Fischer, Lev.20.114 (ek s.84), Lev.23.132 (ek s.84).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.39 **KATALOG NO:** **39**

CİNSİ: Mermer (Beyaz)

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 27 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 25 cm. **BOY:** 25 cm.

YÜKSEKLİK: 6 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 18 cm.

ÜST ÇAPI: 23 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 21 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 16 x 13 cm.

SECUNDA FOLLIA: ---

TARİH: Geç Antik Çağ Dönemi

TANIMI

KB.39 numaralı Korinth başlığının küçük boyutlu kalathosunu tek sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. Başlığın üst köşeleri ve gövdesi tahrip olmuştur. Yüzeyinde ise yoğun aşınma vardır. Akanthus yaprakları köşelerde uzamaktadır. Aralarında ise heliks ve volütlerin bantları vardır. Akanthus yaprakları yüzeysel ve basit işçilik göstermektedir. Olasılıkla Akanthus yaprakları volütün alt kısmına kadar uzamaktaydılar. Başlığın genel kompozisyonu, köşelerdeki yüzeysel akanthus yaprakları ve aşınma ile kütle görünümündedir. Başlık tip olarak KB.32 numaralı başlık ile benzerlikler göstermektedir. Ancak boyut olarak farklılardır KB.39 numaralı başlık daha büyük boyutludur. Bu başlıklar aynı atölyenin ve aynı dönemin başlıklarıdırlar. Akanthus yapraklarının stili, öğelerin yerleştirilişi Severuslar Dönemi özelliklerini göstersede, yüzeysel ve basit işçilik Geç Antik Çağ Özelliklerini göstermektedir.

BENZERLERİ : Radth, Lev.58.1 (ek s.83).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.40 **KATALOG NO: 40**

CİNSİ: Mermer (Beyaz)

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 27 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 31.5 cm. **BOY:** 29 cm.

YÜKSEKLİK: 6 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 22 cm.

ÜST ÇAPI: 25 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 22 cm. ?

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 12 x 10 cm.

SECUNDA FOLLIA: 10 x 10 cm.

TARİH: Severuslar Dönemi

TANIMI

KB.40 numaralı Korinth başlığının iri kalathosunu iki sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. Başlığın üst köşeleri ve akanthuslarının bir bölümü tahrip olmuştur. Yine başlıkta aşınmalarda görülmektedir. Geniş kanallı uzun birinci sıra akanthus yaprakları aralarında birbirleri ile birleşmelerinden oluşan gözler oluşmuştur. İkinci sıra akanthus yaprakları bu gözlerin bitiminden çıkmaktadır ve birbirleri ile birleşmektedirler. Bu birleşimin içinden heliks ve volüt sapı çıkmaktadır. Abakus çiçeği abakus levhasının üzerine yapılmıştır. Başlığın alt kısmında bir adet dübel deliği bulunmaktadır. Başlığın genel kompozisyonu, akanthuslar ile kaplı iri bir kütle görünümündedir. Başlığın akanthus yapraklarının aralarındaki gözler ve yüzeysel öğeleri basit bir işçilik ile birleşince Severuslar Dönemi özellikleri göstermektedir.

BENZERLERİ : Fischer, Lev.24.136 (ek s.83), Lev.24.138 (ek s.84), Lev.25.143 (ek s.84), Lev.27.151 (ek s.85).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.41 **KATALOG NO: 41**

CİNSİ: Mermer

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 28 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 34 cm. **BOY:** 34 cm.

YÜKSEKLİK: 8 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 23 cm.

ÜST ÇAPI: 24 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 20 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 22x15 cm.

SECUNDA FOLLIA: -

TARİH: Geç Antik Çağ Dönemi

TANIMI

KB.41 numaralı Korinth başlığının küçük boyutlu kalathosunu köşelerde bulunan tek sıra akanthus kuşağı çevrelemektedir. Başlık abakus bölümünün bir kısmı haricinde oldukca iyi durumdadır. Akanthus kuşağı tek sıra ve sadece köşelerdedir. Geniş ve büyük boyutlu akanthus yaprakları abakusa kadar uzamaktadır. Akanthus yapraklarının aralarında bantlar akanthus uçlarına kadar uzayıp volüt yapmaktadır ve aralarında kymationa benzer bir bezeme vardır. Oldukca yüksek yapılan abakusun ortasında abakus çiçeği bulunmaktadır. Başlığın genel kompozisyonunu köşelerdeki akanthuslar, ortadaki bantlar ve abakustaki abakus çiçeği oluşturmaktadır. Başlık boyutu göz önüne alındığında küçük boyutlu bir yapıda kullanılmış olmalıdır. Başlık öğeleri, kompozisyonu ve yüzeyselliği göz önüne alındığında Geç Antik Çağ özellikleri göstermektedir. Başlık tip olarak KB.32 numaralı başlıkla benzerdir. Olasılıkla aynı yapı için kullanılmış yada aynı atölyeden çıkan toplu örnek olmalıdırlar.

BENZERLERİ : Radth, Lev.58.1 (ek s.83); Yener, Fig.7 (ek s.85).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.42 **KATALOG NO:** **42**

CİNSİ: Mermer

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 34 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 34 cm. **BOY:** 34 cm.

YÜKSEKLİK: 6 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 25 cm.

ÜST ÇAPI: 27 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 28 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 12x10 cm.

SECUNDA FOLLIA: 12x10 cm.

TARİH: Severuslar Dönemi

TANIMI

KB.42 numaralı Korinth başlığının yüksek kalathosunu iki sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. Başlık yüzey aşınmaları haricinde günümüze sağlam bir biçimde koruna gelmiştir. Birinci sıra akanthus yapraklarının uçları birbiri ile birleşmektedir ve aralarında üç göz oluşturmaktadırlar. İkinci sıra akanthuslar ise birinci sıra akanthusların bitim noktalarının aralarından yükselmektedirler ve yaprak arasında bir göz oluşturmaktadırlar. Kalulisler ikinci sıra yaprakların birleşim aralanrından volüt ve helix yapmaktadırlar. Başlığın genel kompozisyonu dikkate alındığında akanthuslarla kaplı bir kalathos görülmektedir. Başlığın birinci sıra akanthus yapraklarının aralarında yaptıkları gözler ve diğer özellikler göz önüne alındığında başlık tipik Severuslar Dönemi özelliklerini göstermektedir.

BENZERLERİ : Fischer, Lev.29.165 (ek s.85).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.43 **KATALOG NO: 43**

CİNSİ: Mermer

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 26.5 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 24 cm.(Korunan) **BOY:** 27 cm.(Korunan)

YÜKSEKLİK: 3.5 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 20 cm.

ÜST ÇAPI: 22 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 23 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 10x6 cm.

SECUNDA FOLLIA: 6x6 cm. (Korunan)

TARİH: Claudiuslar - Flaviuslar Dönemi

TANIMI

KB.43 numaralı Korinth başlığının yüksek kalathosunu iki sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. Başlığın ikinci sıra akanthus kuşağı ve abakus bölümü tahrip olmuştur. Başlık yüzeyinde de yoğun aşınma gözlemlenmektedir. Birinci sıra akanthus yaprakları uzun yüksektir. Akanthus dikenlerinin oluşturdukları gözler yuvarlak damla şeklindedirler. İkinci sıra akanthus yaprakları birinci sıranın bitiminde aralarda çıkmaktadırlar ve yükseklikleri daha azdır. İkinci sıra akanthus yapraklarının aralarından ise kaulis çanakları çıkmakta ve çanaktan oldukca kıvrımlı helixler, volütler çıkmaktadırlar. Orta kısımda ikinci sıra akanthus yapraklarının ortada olanının üstünden kıvrılarak yükselen abakus çiçeği sapı görülmektedir. Genel olarak başlığın kompozisyonunda yoğun olarak kalathos yüzeyindeki boşluklar göze çarpmaktadır. Akanthus kuşağının kapladığı alan ve kaulis çanağı, helixler, volütlerin kapladığı alanlar arasında çok büyük fark yoktur. Tüm bu özellikler göz önüne alındığında başlık Augustus dönemi sonrası Claudiuslar yada Flaviuslar Dönemlerine tarihlenebilir.

BENZERLERİ : Heilmeyer, Lev.21.1 (ek s.82).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.44 **KATALOG NO: 44**

CİNSİ: Mermer

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 19 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 22 cm. **BOY:** 22 cm.

YÜKSEKLİK: 5 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 15 cm.

ÜST ÇAPI: 18 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 14 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 12x14 cm.

SECUNDA FOLLIA: -

TARİH: Geç Antik Çağ Dönemi

TANIMI

KB.44 numaralı Korinth başlığının küçük boyutlu kalathosunu tek sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. Başlığın abakus levhasının bir ve bölümü abakus çiçeği tahrip olmuştur. Başlığın yüzeyinde yoğun aşınma görülmektedir. Büyük boyutlu akanthus yaprakları köşelerde volütlere kadar uzamaktadırlar. Yaprakların arasındada küçük boyutlu damarsız dikensiz küçük boyutlu akanthus yaprağı benzeri bir öğe vardır ve bu öğeden volütler çıkmaktadırlar. Başlık tip olarak KB.32 ve 41 numaralı başlıklarla benzedir. Akanthus yapraklarının stili, öğelerin yerleştirilişi Severuslar Dönemi özelliklerini göstersede, yüzeysel ve basit işçilik Geç Antik Çağ Özelliklerini göstermektedir.

BENZERLERİ : Radth, Lev.58.1 (ek s.83).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.45 **KATALOG NO: 45**

CİNSİ: Mermer

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 34 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 35 cm. **BOY:** 35 cm.

YÜKSEKLİK: 8 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 22 cm.

ÜST ÇAPI: 28 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 26 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 13x10 cm.

SECUNDA FOLLIA: -

TARİH: Severuslar Dönemi

TANIMI

KB.45 numaralı Korinth başlığının iri ve yüksek kalathosunu uzun tek sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. Başlığın alt kısmının bir bölümü, volüt bölümleri, helixleri, abakus çiçekleri ve abakusunun bir bölümü tahrip durumdadır. Ayrıca başlık yüzeyinde yoğun aşınma görülmektedir. Akanthus yaprakları dikenleri birbirleri ile birleşerek aralarında gözler oluşturmuşlardır. Akanthus yapraklarının aralarından ise akanthus görünümlü kaulis çanakları çıkmakta ve onlardan helixler ve volütler uzanmaktadırlar. Abakus çiçeği abakus levhasının orta kısmındadır. Başlığın genel kompozisyonu yüksek akanthus yaprakları ve akanthus görünümlü kaulis çanaklarından oluşmaktadır. Akanthus yapraklarının aralarında yaptukları gözler ve kanalları ve başlık öğelerinin yerleştirilişi gözlemlendiğinde başlık Severuslar Dönemi özelliklerini göstermektedir. Başlık KB.48, numaralı başlık ile tip olarak oldukca boyut olarak da yakın benzerlikler göstermektedir. Olasılıkla aynı atölyenin malı olan bu başlıklar toplu sipariş ürünü olmalıdırlar.

BENZERLERİ : Fischer, Lev.24.136 (ek s.83).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.46 **KATALOG NO:** **46**

CİNSİ: Mermer

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 34.5 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 35 cm. **BOY:** 38 cm.

YÜKSEKLİK: 6 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 26 cm.

ÜST ÇAPI: 33 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 28.5 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 13x8 cm.

SECUNDA FOLLIA: 19x12 cm.

TARİH: Hadrianus Dönemi

TANIMI

KB.46 numaralı Korinth başlığının kalathosunu iki sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. Başlığın alt kısımı oldukca tahrip durumdadır. Abakus çiçeği, helixlerin bir bölümü, akanthus yaprakları ve volütler de tahrip olmuş durumdadırlar. Başlığın alt kısmı devrişme olarak havana çevrildiği için oyulmuştur. Olasılıkla bu devşirme kullanım sonrasında başlıktaki tahribat artmıştır. Başlığın birinci sıra akanthus yaprakları derin kanallı ve aralarında boşluklar bırakılarak yerleştirilmişlerdir. İkinci sıra akanthus yaprağı ise birinci sıra akanthus yapraklarının aralarında zemine yakın boş bırakılan alanlardan uzamaktadırlar. İkinci sıra akanthus kuşağı uzundur ve dikenleri birbirine değmektedir. Akanthus görünümlü kaulis çanakları ikinci sıra akanthus yapraklarının aralarından çıkmaktadır. Kaulis çanağından helixler ve volütler çıkmaktadır. Kaulis, helix ve volütlere ayrılan alanın sıkışık olması gelişim özelliğidir. Başlığın genel kompozisyonu akanthus yaprakları ile sarılı görünüm çizmektedir. Başlığın tüm bu özellikleri ve özellikle ikinci sıra akanthus yapraklarının çıktığı alan göz önüne alındığında başlık Hadrianus Dönemi içine tarihlenebilir.

BENZERLERİ : Fischer, Lev.12.67 (ek s.85).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.47 **KATALOG NO: 47**

CİNSİ: Mermer

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 44 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 44 cm. **BOY:** 15 cm.(Korunan)

YÜKSEKLİK: 5 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 33 cm.

ÜST ÇAPI: 38 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 39 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 16x12 cm.

SECUNDA FOLLIA: 12x12 cm.

TARİH: Augustus Dönemi

TANIMI

KB.47 numaralı Korinth başlığının yüksek kalathosunu iki sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. Başlığın tek bir cephesi kesilerek devşirme kullanılmıştır. Bu kullanım başlığın yaklaşık 5/4 lük bir bölümünün tarhip edilmesi ile gerçekleşmiştir. Ayrıca cephede ikinci sıra akanthus kuşağının bir bölümü, kaulis, helix ve volütler tahrip olmuşlardır. Birbirlerinden bağımsız diken uçlarının birleşmesi ile damla formlu gözlerden oluşan birinci sıra akanthus kuşağının derin kanallarları vardır. İkinci sıra akanthus kuşağı birinci sıra akanthus yapraklarının aralarından ve bitimlerinden çıkmaktadırlar. Kaulis çanağı ikinci sıra akanthus yapraklarının aralarından uzun ve kalın bir gövde ile uzamaktadır. Çanağın içinde akanthus görünümlü dikenler çıkmakta onlardan da helix ve volütler çıkmaktadır. Başlığın genel kompozisyonu akanthus kuşağı ile üst kısmın eşit alanlara hakim olduğu görümündedir. Kalathosun göze yoğun görünmesi yine döneminin özelliğini yansıtmaktadır. Başlığın akanthus dikenlerinin oluşturdukları damla formlu gözler, kaulis çanağının tipi, üst kısma ayrılan alan ve kalathos yüzeyinin yoğun görülmesi Agustus Dönemi özelliklerini yansıtmaktadır.

BENZERLERİ : Vandeput, Lev.22.1 (ek s.73), Lev.22.2 (ek s.73).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.48 **KATALOG NO: 48**

CİNSİ: Mermer

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 33.5 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 33 cm. **BOY:** 33 cm.

YÜKSEKLİK: 6 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 30 cm.

ÜST ÇAPI: 33 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 27.5 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 17x13 cm.

SECUNDA FOLLIA: -

TARİH: Severuslar Dönemi

TANIMI

KB.48 numaralı Korinth başlığının iri gövdesini tek sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. Başlığın abakusunun bir bölümü, kaulis çanakları, kalathos tabanı ve volütleri tahrip olmuştur. Akanthus yaprakları dikenleri birbirleri ile birleşerek aralarında gözler oluşturmuşlardır. Akanthus yapraklarının aralarından ise akanthus görünümlü kaulis çanakları çıkmakta ve onlardan helixler ve volütler uzanmaktadırlar. Abakus çiçeği abakus levhasının orta kısmındadır. Başlığın genel kompozisyonu yüksek akanthus yaprakları ve akanthus görünümlü kaulis çanaklarından oluşmaktadır. Başlık KB.45 numaralı başlık ile tip olarak oldukca boyut olarak da yakın benzerlikler göstermektedir. Olasılıkla aynı atölyenin malı olan bu başlıklar toplu sipariş ürünü olmalıdırlar.

BENZERLERİ : Fischer, Lev.24.136 (ek s.83).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.49 **KATALOG NO: 49**

CİNSİ: Mermer

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 30 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 31 cm. **BOY:** 27 cm.

YÜKSEKLİK: 4 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 25 cm.

ÜST ÇAPI: 27 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 26 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 12x10 cm.

SECUNDA FOLLIA: 10x10 cm.

TARİH: Geç Antik Çağ Dönemi

TANIMI

KB.49 numaralı Korint başlığının küçük iri gövdesini iki sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. Başlığın abakus bölümü, heliksleri, volütleri ve akanthus yapraklarının bir bölümü tahrip olmuş durumdadır. Birinci sıra akanthus kuşağı iri görünümlüdür ve diken uçlarının birbirleri ile birleşmesi ile aralarında boşluklar oluşturulmuştur. İkinci sıra akanthus kuşağı ise birinci sıranın kendi aralarında oluşturdukları bölümlerin üzerinde yaprakların bütün noktalarından çıkmaktadırlar. Yine ikinci sıra akanthus yapraklarının aralarından kaulisler, onlardan da helixler ve volütler çıkmaktadır. Akanthus yapraklarının kanallarının derinlikleri kaybolmak üzeredirler. Başlığın genel kompozisyonu ise akanthuslarla örtülü görünümdedir. Tüm bu özellikler göz önüne alındığında birinci sıra akanthus yapraklarının aralarında oluşturdukları gözler ve kanalların yüzeyselleşmesi göz önüne alındığında başlık Severuslar Döneminin sonu ile Geç Antik Çağ Dönemi başlarına tarihlenebilir.

BENZERLERİ : Fischer, Lev.46.258 (ek s.86), Lev.47.260 (ek s.86).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.50 **KATALOG NO:** **50**

CİNSİ: Mermer

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 27 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 30 cm. **BOY:** 32 cm.

YÜKSEKLİK: 6 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 22 cm. (Korunan)

ÜST ÇAPI: 25 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 21 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 13x10 cm. (Korunan)

SECUNDA FOLLIA: -

TARİH: Geç Antik Çağ Dönemi

TANIMI

KB.50 numaralı Korinth başlığının küçük kalathosunu tek sıra ve aralıklı akanthus kuşağı sarmaktadır. Başlıkta abakus levhasının büyük bölümü ve akanthus yapraklarının bir bölümü tahrip olmuş durumdadır. Farklı bir stilde yapılmış olan başlıkta akanthus yaprakları aralıklı yerleştirilmiştir. Akanthus yapraklarının kanalları derin olarak yapılmışlardır. Küçük yada orta boyutlu bir yapıda kullanılmış olan başlığın kalathosunda bulunan akanthusların aralarından bantlar yükselmektedir. Akanthusların yüzeysel yapılması ve dejenere olmuş kompozisyon Geç Antik Çağ Dönemi özelliğini göstersede başlık stil olarak diğer Korinth başlıklarından ayrılmaktadır.

BENZERLERİ : Radth, Lev.57.4 (ek s.86), Lev.57.5 (ek s.80).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.51 **KATALOG NO: 51**

CİNSİ: Mermer

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 36 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 36 cm. **BOY:** 36 cm.

YÜKSEKLİK: 6 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 26 cm.

ÜST ÇAPI: 33 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 30 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 14 x 11 cm.

SECUNDA FOLLIA: 12 x 12 cm.

TARİH: Severuslar Dönemi

TANIMI

KB.51 numaralı Korinth başlığının uzun kalathosunun iki sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. Başlığın yüzeyi oldukca aşınmış durumdadır. Geniş yapraklı birinci sıra akanthus kuşağının dikenleri kendi aralarında birbirleri ile birleşmesi ile boşluklar oluşturulmuştur. İkinci sıra akanthus yaprakları ise birinci sıra yaprakların bitiminde aralarından yükselmektedirler. Başlığın üst yarısında İkinci sıra akanthus yapraklarının gövdeleri ve helixlerin bir bölümü sağlam kalmıştır. Abakus çiçeği abakus levhasının orta kısımındadır. Başlığın genel kompozisyonu akanthus kuşakları ile sarılı üst yarıdaki öğeler ise sıkışık durumdaır. Başlıktaki öğelerin dizilişi ve özellikle birinci sıra akanthus dikenlerinin kendi aralarındaki boşluklar dikkate alındığında başlık Severuslar Dönemine tarihlenebilir.

BENZERLERİ : Fischer, Lev.24.133 (ek s.86).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.52 **KATALOG NO:** **52**

CİNSİ: Mermer

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 23 cm. (Korunan)

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 35 cm. **BOY:** 28 cm.(Korunan)

YÜKSEKLİK: 5 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 26.5 (Korunan)

ÜST ÇAPI: 28 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 18 cm. (Korunan)

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 7 x 10 cm. (Korunan)

SECUNDA FOLLIA: 12 x 12 cm.

TARİH: Geç Antoninler Dönemi

TANIMI

KB.52 numaralı Korinth başlığını iki sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. Başlığın birinci sıra akanthus yaprağının üst kısmı itibari ile alt yarısı tahrip olmuş durumdadır. Birinci sıra akanthus kuşağının bitiminden yükselen ikinci sıra akanthus yaprakları yükselmektedir. Helixler ikinci sıra akanthus yapraklarının arasında yaprak dikenlerinin birleştikleri alandan yükselmektedir (yaprakların orta kısımlarına denk gelen alandan). Helixler kıvrım yapmadan ikinci sıra akanthus kuşağının orta kısmındakinin üzerine gelmektedir. Kaulisten çıkan diğer uçtan ise volüt uzamaktadır. Başlığın genel kompozisyonu akanthus yaprakları ile kaplı bir görüntü çizmektedir heliksler ve volütler oldukca dar bir alanda yapılmışlardır. Başlık Antoninler Dönemi sonu ile Severuslar Dönemi başlarının özelliklerini göstermektedir.

BENZERLERİ : Fischer, Lev.24.136 (ek s.83), Lev.28.157 (ek s.87).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.53 **KATALOG NO:** **53**

CİNSİ: Mermer

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 28 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 33 cm. **BOY:** 28 cm.

YÜKSEKLİK: 6 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 25 cm.

ÜST ÇAPI: 27 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 22 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 20 x 16 cm.

SECUNDA FOLLIA: -

TARİH: Geç Antik Çağ Dönemi

TANIMI

KB.53 numaralı Korinth başlığının küçük boyutlu akanthusunu tek sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. Başlığın abakus levhasının bazı bölümleri ve volüt kısmları tahrip olmuşlardır. Ayrıca başlığın alt kısmında yoğun aşınma görülmektedir. Köşelerde bulunan büyük boyutlu akanthus yapraklarının aralarında akanthus görünümlü bantlar yükselmektedir. Bu bantların üst kısmda oluşturduğu alandan bantlara paralel helixler normalin ters yönünde yüksek volüt yapmaktadırlar. ve bu alanın tam üstünde ise abakus levhasının üzerinde abakus başlığı tamamlamaktadır. Başlığın alt kısmında bir adet dübel deliği vardır. Farklı tipte yapılmış olan bu Korinth başlığı diken aralarındaki boşluklar, yüzeysel yaprak damarları ve kalathosu yoğun biçimde saran akanthus yaprakları ile Geç Antik Çağ Dönemi özelliklerini göstermektedir.

BENZERLERİ : Radth, Lev.58.1 (ek s.83).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.54 **KATALOG NO:** **54**

CİNSİ: Mermer

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 26 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 32 cm. **BOY:** 27 cm.(Korunan)

YÜKSEKLİK: 6 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 23 cm.

ÜST ÇAPI: 27 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 20 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 15 x 8 cm.

SECUNDA FOLLIA: -

TARİH: Geç Antik Çağ Dönemi

TANIMI

KB.54 numaralı Korinth başlığının küçük boyutlu kalathosunu tek sıra akantus kuşağı sarmaktadır. Başlığın akanthus yaprakları, abakus levhasını bazı bölümleri ve alt kısmı tahrip olmuş durumdadır. Başlığın yüzeyinde ise yoğun aşınma görülmektedir. Başlığın aralıklı olarak yerleştirilen akanthus yaprakları KB.50 numaralı başlık ile benzerlik göstersede diğer öğeler farklıdır. Akanthuslar köşelerde etrafı boş bir şekilde bağımsız yapılmışlardır ve yaprakların aralarında yaprakları çerçeveleyen akanthus görünümlü bantlar vardır bu bantların arasından abakus çiçeği sapı kıvrılarak yükselmektedir. Yükselen sap şu an tahrip durumda olan abakus çiçeğine bağlanıcaktır. Yine başlığın bu kompozisyonu KB.53 numaralı başlıklada benzerdir. Başlığın tüm bu özellikleri ve bozulan Korinth başlığı organizasyonu Geç Antik Çağ dejenerasyonu özelliğidir.

BENZERLERİ : Radth, Lev.58.1 (ek s.83).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.55 **KATALOG NO:** **55**

CİNSİ: Mermer

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 21 cm. (Korunan)

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 27 cm. **BOY:** 27 cm.

YÜKSEKLİK: 4 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 23 cm. (Korunan)

ÜST ÇAPI: 25 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 17 cm. (Korunan)

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 9 x 8 cm.

SECUNDA FOLLIA: -

TARİH: Geç Antik Çağ Dönemi

TANIMI

KB.55 numaralı Korinth başlığının geniş kalathosunu tek sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. Başlığın birinci sıra akanthus kuşağının bir bölümü, abakus levhasının bazı bölümleri ve volütleri tahrip olmuş durumdadır. Ayrıca başlığın yüzeyi oldukca aşınmış durumdadır. Aralıklı olarak yerleştirilen akanthus yapraklarının aralarından akanthus görünümlü uzun kaulis çanakları yükselmektedir. Adeta ikinci sıra akanthus kuşağı yerine geçen bu kaulis çanaklarından dar bir alanda heliksler çıkıp kıvrılmakta ve diğer taraftan volütler oluşmaktadır. Oldukca tahrip durumdaki başlığın kaulisi üzerindeki yüzeysel kanalları ve genel kompozisyonuna bakıldığında Geç Antik Çağ Dönemi özelliklerini göstermektedir.

BENZERLERİ : Fischer, Lev. 42.235 (ek s.87).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.56 **KATALOG NO:** **56**

CİNSİ: Mermer

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 20 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 25 cm. **BOY:** 25 cm.

YÜKSEKLİK: 4 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 18 cm.

ÜST ÇAPI: 21 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 16 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 16 x 16 cm.

SECUNDA FOLLIA: -

TARİH: Geç Antik Çağ Dönemi

TANIMI

KB.56 numaralı Korinth başlığının küçük boyutlu kalathosunu tek sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. Başlığın abakus levhası, akanthus yapraklarının bazıları ve volütleri tahrip olmuş durumdadır. Başlığın yüzeyinde aşınmalar mevcuttur. Akanthus yaprakları köşelerde volütlere kadar yükselmişlerdir. Akanthus yapraklarının aralarından çıkan bantlar volütleri oluşturmaktadır ve aralarındaki bölümden kymationa benzer bir öğe bulunmaktadır. Başlığın alt kısmında bir adet dübel deliği vardır. Başlığın genel kompozisyonunu köşelerdeki akanthuslar, ortadaki bantlar ve abakustaki abakus çiçeği oluşturmaktadır. Başlık boyutu göz önüne alındığında küçük boyutlu bir yapıda kullanılmış olmalıdır. Başlık öğeleri, kompozisyonu ve yüzeyselliği göz önüne alındığında Geç Antik Çağ özellikleri göstermektedir. Başlık tip olarak KB.41 numaralı başlıkla benzerdir. Olasılıkla aynı yapı için kullanılmış yada aynı atölyeden çıkan toplu örnek olmalıdırlar.

BENZERLERİ : Radth, 58.1 (ek s.83).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.57 **KATALOG NO: 57**

CİNSİ: Mermer

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 24 cm. (Korunan)

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : - **BOY:** -

YÜKSEKLİK: -

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 24 cm.

ÜST ÇAPI: 28 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 24 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 18 x 18 cm.

SECUNDA FOLLIA: -

TARİH: Geç Antik Çağ Dönemi

TANIMI

KB.57 numaralı Korinth başlığının küçük boyutlu kalathosunu tek sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. Başlığın abakus levhası ve kalathosunun bazı bölümleri tahrip olmuş durumdadır. Akanthus yaprakları köşelerde geniş ve uzun yapılmışlardır. Yaprak dikenleri alt kısımlarda birbirlerine değmektedirler ve aralarında oluşan boş alanda kymation yapılmıştır. Akanthus yapraklarının arasında abakus çiçeği sapı hafifce kıvrılarak yükselmektedir. Başlık tip olarak KB.32 - 41 - 44 - 56 numaralı başlıklara benzer bir örnektir. Başlığın alt kısmında bir adet dübel deliği vardır. Başlık olasılıkla küçük boyutlu bir yapıda kullanılmıştır. Başlığın genel kompozisyonu akanthuslarla kaplanmış şeklindedir. Başlıkta izlenen işçilik yüzeysel damarlar ve tip özelliği bize Severuslar Döneminin sonlarına Geç Antik Çağ Dönemi özelliklerini göstermektedir.

BENZERLERİ : Radth, 58.1 (ek s.83).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.58 **KATALOG NO:** **58**

CİNSİ: Mermer

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 33 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 30 cm. **BOY:** 33 cm.

YÜKSEKLİK: 6 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 25 cm.

ÜST ÇAPI: 27 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 27 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 10 x 12 cm.

SECUNDA FOLLIA: 20 x 12 cm.

TARİH: Severuslar Dönemi

TANIMI

KB.58 numaralı Korinth başlığının kalathosunu iki sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. Başlığın abakus levhasının bir bölümü, helix ve volütleri tahrip olmuş durumdadır. Başlığın yüzeyi ise oldukca aşınmış durumdadır. Birinci sıra akanthus yapraklarının dikenleri kendi aralarında birleşmekte ve boşluk alanlar yaratmaktadırlar. İkinci sıra akanthus yaprakları ise bu alanların en üstte bulunanın üstünden yükselmekte ve kendi aralarında dikenleri ile bağlanmaktadırlar. Kaulis çanakları ikinci sıra akanthus yapraklarının aralarından çıkmaktadırlar. Kaulis çanağından ise helix ve volütler yükselmektedirler. Başlığın alt kısmında bir adet dübel deliği vardır. Başlık boyutlarına göre küçük yada orta boyutlu bir yapıda kullanılmış olmalıdır. Başlığın genel kompozisyonu akanthus yaprakları ile sarılmış görünümündedir. Başlığın tüm bu özellikleri ve akanthus yapraklarının kendi aralarında oluşturdukları gözler göz önüne alındığında Severuslar Dönemi özelliklerini göstermektedir.

BENZERLERİ : Fischer, Lev.24.135.

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.59 **KATALOG NO:** **59**

CİNSİ: Mermer

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 28 cm. (Korunan)

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 34 cm. **BOY:** 34 cm.

YÜKSEKLİK: 9 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: -

ÜST ÇAPI: 29 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 19 cm. (Korunan)

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: -

SECUNDA FOLLIA: -

TARİH: Geç Antik Çağ Dönemi

TANIMI

KB.59 numaralı Korinth başlığının iri boyutlu kalathosunu tek sıra akanthus ve lotus kuşağı sarmaktadır. Başlığın abakus levhasının bir bölümü ve akanthus yaprakları tahrip olmuş durumdadır. Başlığın köşelerinde banttan çerçeveler içinde akanthus yaprakları bulunmaktadır. Akanthus yapraklarının arasında yine bant çerçeve içinde açık lotus çiçeği vardır. Başlığın genel kompozisyonu kalathos boşlukları ve merkezdeki lotus çiçeği görünümündedir. Köşelerde bulunan akanthus yaprakları tahrip olmuş durumdadır. Başlık gösterdiği işçilik ile Severuslar Dönemi sonu ile Geç Antik Çağ Dönemi başları arasına tarihlenebilir.

BENZERLERİ : Yaraş-Şimşek, Fig. 4 (ek s.79).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.60 **KATALOG NO:** **60**

CİNSİ: Mermer

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 33 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 32 cm. **BOY:** 34 cm.(Korunan)

YÜKSEKLİK: 7 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 25 cm.

ÜST ÇAPI: 30 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 26 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 16 x 12 cm.

SECUNDA FOLLIA: 12 x 12 cm.

TARİH: Severuslar Dönemi

TANIMI

KB.60 numaralı Korinth başlığının kalathosunu iki sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. Başlık abakus levhasının bir kısmı ve volütleri aricinde oldukca sağlam durumdadır. Uzun birinci sıra akanthus yapraklarının dikenleri kendi aralarında birleşerek 3 adet boşluk alan oluşturmuşlardır. İkinci sıra akanthus yaprakları ise kalın dikenleri ile birbirleri ile bağlanarak birinci sıra yaprakların bitiminden yükselmektedirler. İkinci sıra yaprakların arasından oldukca dar bir alanda heliks ve volütler yerleştirilmiştir. Başlığın genel kompozisyonu neredeyse tamamiyle akanthuslarla kaplı bir görüntü vermektedir. Başlığın tüm bu özellikleri ve özellikle fazla derin olmayan kanallı akanthus yapraklarının aralarında oluşturdukları boşluklar bizi Severuslar Dönemine götürmektedir.

BENZERLERİ : Fischer, Lev.23.128 (ek s.87).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.61 **KATALOG NO: 61**

CİNSİ: Mermer

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 45 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 45 cm. **BOY:** 40 cm.(Korunan)

YÜKSEKLİK: 8 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 34 cm.

ÜST ÇAPI: 40 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 37 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 17 x 14 cm.

SECUNDA FOLLIA: 14 x 14 cm. yarım

TARİH: Severuslar Dönemi

TANIMI

KB.61 numaralı Korinth başlığının uzun kalathosunu iki sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. Başlığın abakus levhasının bir kısmı, ikinci sıra akanthus kuşağı, helixler ve volütler tahrip olmuş durumdadır. Birinci sıra uzun akanthus yapraklarının dikenleri birbirine değmektedir ve aralarında boşluklar oluşturmaktadır. İkinci sıra akanthus yaprakları birinci sıranın bitimindeki aradan yükselmektedir. İkinci sıra akanthus kuşağı yapraklarının dikenleri kalın bant biçiminde birbirleri ile birleşmektedir. Kaulis çanağı ikinci sıra akanthus yapraklarının aralarından akanthus biçiminde yükselmektedirler. Kaulis çanağından ise dar alana sıkışmış heliksler ve volütler çıkmaktadır. Başlığın genel kompozisyonu akanthus yaprakları ve akanthus görünümlü kaulis çanağı ile sarılmış durumdadır. Başlığın abakus levhasının üstünde bir adet dübel deliği vardır. Tüm bu özellikler, başlık öğelerinin yerleşimi, derin kanallı akanthuslar ve akanthus yapraklarının aralarında oluşturdukları boşluklar Severuslar Dönemi özelliklerini göstermektedir.

BENZERLERİ : Fischer, Lev.25.139 (ek s.88).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.62/ AS.10.

KATALOG NO: 62

CİNSİ: Mermer

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 26 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 28 cm. **BOY:** 26 cm.

YÜKSEKLİK: 5 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 22 cm.

ÜST ÇAPI: 24 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 21 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 11 x 10 cm.

SECUNDA FOLLIA: -

TARİH: Severuslar Dönemi

TANIMI

KB.62 numaralı Korinth başlığının geniş gövdeli kalathosunu tek sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. Başlıkta helixler, volütler ve abakus levhasının bazı bölümleri haricinde tahribat bulunmamaktadır. Başlığın yüzeyinde aşınmada mevcuttur. Geniş Akanthus yapraklarının dikenleri kendi aralarında birleşmesi ile aralarında boşluk alanlar oluşturmuşlardır. Kaulis çanakları ise akanthus görünümlü ve birinci sıra akanthus yapraklarının arasından çıkmaktadır. Kaulis çanaklarından ise heliksler ve volütler çıkmaktadır. Başlığın genel kompozisyonu yoğun olmasada akanthus yapraklarından ibarettir. Başlığın abakus levhasının üstünde bir adet dübel deliği vardır. Başlığın tüm bu özellikleri ve birinci sıra akanthus yapraklarının kendi aralarında birleşmesi ile oluşan boşluklar göz önüne alındığında başlık Severuslar Dönemi özelliklerini östermektedir.

BENZERLERİ : Fischer, Lev.19.108 (ek s.88).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.63 **KATALOG NO:** **63**

CİNSİ: Mermer

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 35 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 35 cm. **BOY:** 28 cm.(Korunan)

YÜKSEKLİK: 8 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 25 cm.

ÜST ÇAPI: 27 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 27 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 13 x 12 cm.

SECUNDA FOLLIA: 12 x 12 cm.

TARİH: Severuslar Dönemi

TANIMI

KB. 63 numaralı Korinth başlığının kalathosunu iki sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. Başlığın abakus levhasının bazı bölümleri volüt ve helixleri tahrip olmuşlardır. Başlığın yüzeyinde yoğun aşınma görülmektedir. Birinci sıra akanthus yapraklarının dikenleri kendi aralarında birleşmesi ile boşluklar oluşmuştur. İkinci sıra akanthus yaprakları birinci sıra yaprakların bitiminden aralarda yükselmektedirler ve birbirleri ile dikenlerle birleşmektedirler. Heliksler ve volütler ise üst yarıda sıkışık olarak görülmektedirler. Başlığın genel kompozisyonu akanthus yaprakları ile çevrili bir görünüm östermektedir. Başlığın alt kısmında bir adet dübel deliği bulunmaktadır. Tüm bu özellikler ve birinci sıra yaprakların derin kanalları, aralarında oluşturdukları boşluklar Severuslar Dönemi özelliğidir.

BENZERLERİ : Fischer, Lev.42.235 (ek s.87), Lev.29.163 (ek s.80).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.64 **KATALOG NO:** **64**

CİNSİ: Mermer

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 45 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 57 cm. **BOY:** 55 cm.

YÜKSEKLİK: 7 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 32 cm.

ÜST ÇAPI: 38 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 38 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 19 x 11 cm. (Korunan)

SECUNDA FOLLIA: 13 x 16 cm. (Korunan)

TARİH: Antoninler Dönemi

TANIMI

KB.64 numaralı Korinth başlığının kalathosunu iki sıra akanthus yaprağı sarmaktadır. Başlığın abakus levhasının bazı bölümleri ve akanthus çiçeklerinin bazı bölümleri haricinde tahribatı bulunmamaktadır. Birinci sıra akanthus yapraklarının dikenleri birbirleri ile değmekte ve aralarından ikinci sra akanthus yaprakları çıkmaktadır. İkinci sıra akanthus yaprakları birbirleri ile birleşmektedirler. Akanthus görünümlü kaulisler ikinci sıra akanthus yapraklarının aralarından çıkmakta ve bağımsız görünmektedirler. Kaulislerden ise dar alana sıkıştırılmış heliksler ve volütler çıkmaktadır. Abakus çiçeğinin izi tam abakus levhasının ortasındadır. Başlığın tüm bu özelikleri öğelerin yerleştirilişi, ince işçiliği ve derin kanalları Antoninler Dönemi özelliklerini göstermektedir

BENZERLERİ : Fischer, Lev.27.156 (ek s.88).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.65 **KATALOG NO:** **65**

CİNSİ: Mermer

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 38 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 48 cm. **BOY:** 44 cm.(Korunan)

YÜKSEKLİK: 6 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 31 cm.

ÜST ÇAPI: 38 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 32 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 14 x 13 cm.

SECUNDA FOLLIA: 13 x 13 cm.

TARİH: Erken Antoninler Dönemi

TANIMI

KB.65 numaralı Korinth başlığının geniş kalathosunu iki sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. Başlığın abakus levhasının bir bölümü, volütleri ve ikinci sıra akanthus kuşağı tahrip olmuş durumdadır. Birinci sıra akanthus yaprakları aralıklı olarak zeminden yükselmektedirler. Derin kanallı yaprakların dikenlerinin oluşturdukları damla formlu alanlar dönem özelliğini taşımaktadır. İkinci sıra akanthus yaprakları birinci sıra akanthusların bitiminden aralarındaki boşluklardan çıkmaktadır. İkinci sıra akanthus yapraklarının aralarından akanthus görünümlü kaulis yükselmekte ve onlardanda heliksler ve volütler çıkmaktadır. Helixler abakus levhasının altında kıvrım yapmaktadır ve aralarından abakus çiçeği sapı kıvrılarak yükselmektedir. Başlığın abakus levhasının üstünde bir adet dübel deliği bulunmaktadır. Eşit yükseklikte olan alt yarıda akanthus kuşakları üst yarıda ise kaulis, helix ve volütler bulunmaktadır. Üst bölümde bulunan öğelerin alt yarı ile eşit alanda yapılmış olmaları, öğelerin dizilişi ve akanthus yaprak dikenlerinin oluşturduğu damla formlu alanlar göz önüne alındığında başlık Erken Dönem özelliklerini yansıtmaktadır. Ancak akanthus görünümlü kaulis çanakları ve plastik işçiliği Antoninler Dönemini göstermektedir. Başlık olasılıkla Erken tarihli bir yapıda onarım evresini oluşturmaktadır.

BENZERLERİ : Fischer, Lev.10.52 (ek s.88).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.66 **KATALOG NO:** **66**

CİNSİ: Mermer

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 38 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 45 cm. **BOY:** 37 cm.(Korunan)

YÜKSEKLİK: 6 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 30 cm.

ÜST ÇAPI: 38 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 32 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 13 x 8 cm. (Korunan)

SECUNDA FOLLIA: 20 x 10 cm. (Korunan)

TARİH: Hadrianus Dönemi

TANIMI

KB.66 numaalı Korinth başlığının iri kalathosunu iki sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. Başlığın abakus levhasının bazı bölümleri, birinci sıra ve ikinci sıra akanthus yapraklarının bazıları ve volütleri tahrip olmuş durumdadır. Derin kanallı birinci sıra akanthus yaprakları aralıklı olarak yerleştirilmişlerdir. İkinci sıra akanthus yaprakları birinci sıra yaprakların arasından tabana yakın bir yerden yükselmektedirler. İkinci sıra akanthus yaprakları uzun ve derin kanallıdır. İkinci sıra akanthus yapraklarının aralarından akanthus görünümlü kaulis çanakları yükselmektedir. Kaulis çanaklarından ise heliksler ve volütler çıkmaktadır. Helixler abakus levhasının altında kıvrılmaktadır aralarından ise abakus çiçeğinin sapı kıvrılarak yükselmektedir. Başlık KB.65 numaralı başlık ile boyutları ve tip açısından benzerlik göstermektedir. Bu iki başlık yakın alanlardan bulunmuşlardır. Olasılıkla aynı yapıya ait olmalıdırlar. Ancak KB.66 numaralı başlığın ikinci sıra akanthus yaprakları tabana yakın bir alandan yükselmektedir bu iki başlığı birbirinden ayıran önemli bir farkı oluşturmaktadır. Üst bölümde bulunan öğelerin alt yarı ile eşit alanda yapılmış olmaları, öğelerin dizilişi ve stil göz önüne alındığında başlık Hadrianus Dönemi özelliklerini vansıtmaktadır.

BENZERLERİ : Radth, Lev.4.5 (ek s.89).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.67 **KATALOG NO:** **67**

CİNSİ: Mermer

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 37 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 38 cm. **BOY:** 38 cm.

YÜKSEKLİK: 7 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 27 cm.

ÜST ÇAPI: 31 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 30 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 15 x 11 cm.

SECUNDA FOLLIA: 13 x 13 cm.

TARİH: Severuslar Dönemi

TANIMI

KB.67 numaralı Korinth başlığının kalathosunu iki sıra akanthus yaprağı sarmaktadır. Başlığın volütleri abakus levhasının bazı bölümleri ve abakusu havan olarak kullanıldığından levhanın üst kısmı tahrip olmuş durumdadır. Yüksek birinci sıra akanthus yapraklarının dikenleri kendi aralarında birleşerek 3 adet boşluk alan oluşturmuştur. İkinci sıra akanthus yaprakları ise birinci sıra akanthus yapraklarının bitiminden aralarda yükselerek yine birbirleri ile kalın bant biçimli diken ile birleşmektedir. İkinci sıra akanthus yapraklarının aralarından bant biçimli ince kaulis ve ondanda heliksler ve volütler çıkmaktadır. Başlığın genel kompozisyonu akanthuslarla çevrili bir görünüm çizmektedir, üst kısımdaki öğeler dar bir alana sıkışmışlardır. Başlığın tüm bu özellikleri ve birinci sıra akanthus yapraklarının aralarında yaptıkları boş alanlar Severuslar Dönemi özelliklerini göstermektedirler.

BENZERLERİ : Fischer, Lev.25.143 (ek s.84); Lev.28.162 (ek s.80).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.68 **KATALOG NO:** **68**

CİNSİ: Mermer

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 34 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 30 cm. **BOY:** 32 cm.

YÜKSEKLİK: 4 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 27 cm.

ÜST ÇAPI: 28 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 30 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 10 x 8 cm. (Korunan)

SECUNDA FOLLIA: 10 x 8 cm. (Korunan)

TARİH: Antoninler Dönemi

TANIMI

KB.68 numaralı Korinth başlığının uzun kalathosunu iki sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. Başlığın abakus levhasının bazı bölümleri volütleri ve akanthus yapraklarının bazıları tahrip olmuş durumdadır. Başlığın üzerinde çok yoğun aşınma görülmektedir. Birinci sıra akanthus yaprakları aralıklı oarak yerleştirilmişlerdir. İkinci sıra akanthus yaprakları ise birinci sıranın bitiminden bu aralıklardan yükselmektedirler. Yine ikinci sıra akanthus yapraklarının aralarından akanthus görünümlü kaulis çıkmaktadır onlardan ise heliksler ve volütler. Başlığın alt kısmında bir adet dübel deliği bulunmaktadır. Başlığın genel kompozisyonu akanthusların yoğunluğu altında olsada üst yarıdaki öğelerde geniş bir alanda yapılmışlardır. Ancak helixlerin dar alanda sıkışmaları ve abakus çiçeği sapının yok olması geç dönem özellikleri arasındadır.

BENZERLERİ : Fischer, Lev.18.102 (ek s.72).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.69 **KATALOG NO:** **69**

CİNSİ: Mermer

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 36 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 37 cm. **BOY:** 43 cm.

YÜKSEKLİK: 6 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 27 cm.

ÜST ÇAPI: 35 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 30 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 18 x 18 cm.

SECUNDA FOLLIA: -

TARİH: Geç Antik Çağ Dönemi

TANIMI

KB.69 numaralı Korint başlığının geniş kalathosunu tek sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. Başlığın abakus levhasının bir bölümü ve volütleri haricinde tahrip olmuş bölümü bulunmamaktadır. Birinci sıra akanthus yaprakları köşelerde geniş olarak yapılmışlardır aralarında ise ikiye bölünmüş ve ortasından gövdesi bağımsız çıkan farklı tipte bir akanthus yaprağı yapılmıştır. Bölünen yaprakların üst uçları uzayarak helixlere bağlanmaktadır. Oldukca yüzeysel yapılan akanthus yapraklarının aralarında ince olarak çıkan ve yükseldikce kalınlaşan kaulis bant şeklinde yaprakları ayırmaktadır. Heliksler ve volütler ise yaprakların bitiminde kaulisten ayrılarak kıvrılmaktadırlar. Abakus çiçeği oldukca kalın abakus levhasının ortasında bulunmaktadır. Başlığın genel kompozisyonunda akanthus yaprakları öne çıkmaktadır. Başlığın genel özellikleri ünik bir örnek olduğunu göstermektedir. Ustanın klasik üslüpları kendince yorumlaması ile ortaya çıkmış olabilir. Başlığın tüm bu özellikleri göz önüne alındığında Geç Antik Çağ Dönemi sonlarının dejenerasyonunu göstermektedir.

BENZERLERİ : Fischer, Lev.48.268 (Plastik) (ek s.79); Yaraş-Şimşek, Fig. 14 (Kompozisyon) (ek s.89).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.70 **KATALOG NO: 70**

CİNSİ: Mermer

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 50 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 47 cm. **BOY:** 52 cm.

YÜKSEKLİK: 7 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 40 cm.

ÜST ÇAPI: 46 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 43 cm.

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 19 x 12 cm. (Korunan)

SECUNDA FOLLIA: 26 x 16.5 cm.

TARİH: Hadrianus Dönemi

TANIMI

KB.70 numaralı Korint başlığının uzun kalathosunu çift sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. Başlığın abakus levhasının bir bölümü, helixlerinin bazı bölümleri, bazı akanthus yaprakları ve volütleri haricinde tahrip olmuş bölümü bulunmamaktadır. Birinci sıra akanthus yapraklarının aralarında bulunan çıkıntı kısımlardan ikinci uzun akanthus yaprakları yükselmektedir. İkinci sıra akanthus yaprakları aralarında kalathos yüzeyinin yarısına yerleştirilmiş ve kendi aralarında birleşmektedirler bu birleşim yerlerinden ise helixler ve volütler çıkmaktadır. Heliksler uzun ve oldukça geniş bir alanı kaplamışlardır. Kalathos yüzeyinin boşluklu kısımları, başlık öğelerinin plastik işçiliği, derin kanallı akanthuslar, ikinci sıra akanthus yaprağının çıktığı alan ve başlık kompozisyonu Hadrianus Dönemi tipik özelliklerini göstermektedir.

BENZERLERİ : Radth, Lev.4.5 (ek s.89).

AYASULUK TEPESİ KORİNTH BAŞLIKLARI

KAZI ENVANTER NO: AYS.KB.71 **KATALOG NO: 71**

CİNSİ: Mermer

BULUNTU YERİ: Ayasuluk Tepesi

ÖLÇÜLER;

YÜKSEKLİK: 45.5 cm.

ABAKUS ÖLÇÜLERİ

EN : 44 cm. **BOY:** 46 cm.

YÜKSEKLİK: 7 cm.

KALATHOS ÖLÇÜLERİ;

ALT ÇAPI: 29 cm.

ÜST ÇAPI: 40 cm.

YÜKSEKLİĞİ: 38.5 cm

AKANTHUS KUŞAĞI ÖLÇÜLERİ

IMA FOLLIA: 18 x 13 cm.

SECUNDA FOLLIA: 18 x 13 cm.

TARİH: Antoninler Dönemi

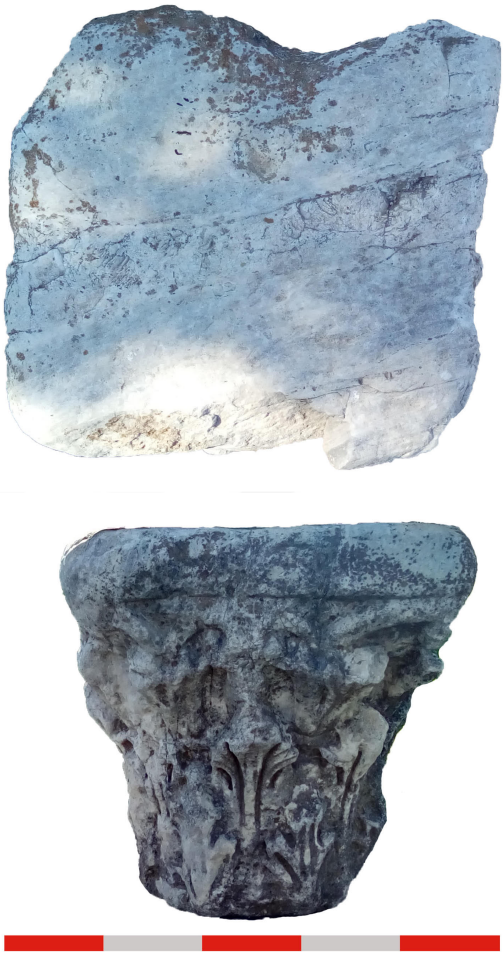

TANIMI

KB.71 numaralı Korint başlığının uzun kalathosunu çift sıra akanthus kuşağı sarmaktadır. Başlığın abakus levhasının bir bölümü, helixleri, akanthus yapraklarının bazıları, volütleri tahrip olmuş durumdadır. Yüzeyde kararma ve aşınma izlenmektedir. Aralarında birleşerek boşluk alanlar oluşturan birinci sıra akanthus yapraklarının bitimlerine yakın bir alandan çıkan aynı boyuttaki ikinci sıra akanthus yaprakları kendi aralarında birleşmetedirler. Akanthus yapraklarının aralarından tahrip olmuş ve aşınmış durumdaki helikslerin ve volütlerin çıktığı görülmektedir. Dar bir alana sığan başlık öğeleri sıkışık bir kompozisyon oluşturmaya başlamışlardır. Derin kanallı akanthuslar, aralarında oluşturdukları boşluklar, başlık öğelerinin dizilişleri ve genel kompozisyonu Antoninler Dönemini göstermektedir.

BENZERLERİ : Fischer, Lev.15.80 (ek s.89).

EK 2: Ayasuluk Tepesi Korinth Başlıkları Karşılaştırma Örnekleri

Ankara Augustus Tapınağı KB.

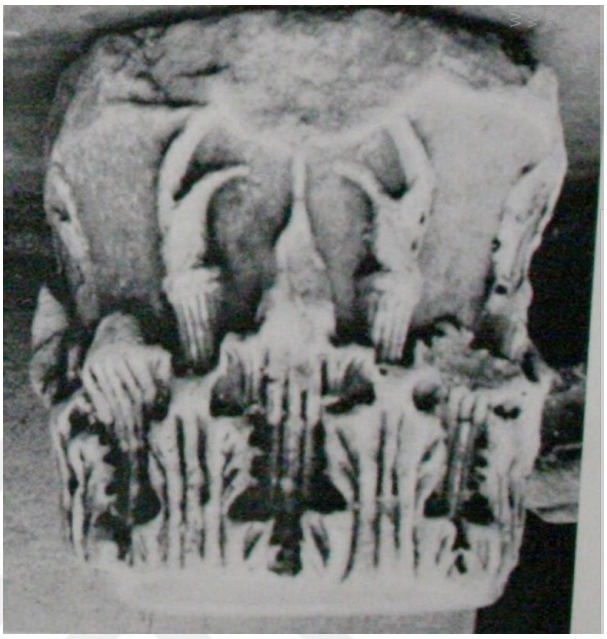

Heilmeyer, Lev.20.1.

Alzinger, Res.114.

Fischer, Lev.14.74.

Fischer, Lev.48.268.

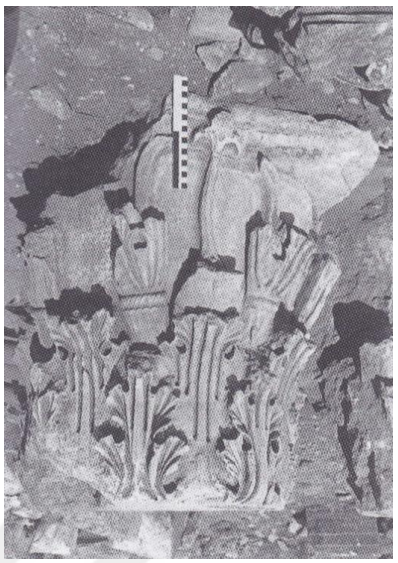

Vandeput, Lev.22.1.

Vandeput, Lev.22.2.

Alzinger, 115.CVc9.

Fischer, Lev.10.54.

Fischer, Lev.12.62.

Fischer, Lev.11.58.

Fischer, Lev.15.84.

Fischer, Lev.09.50.

Fischer, Lev.17.93.

Fischer, Lev.17.94.

Kadıoğlu, SF166.Abb.98.

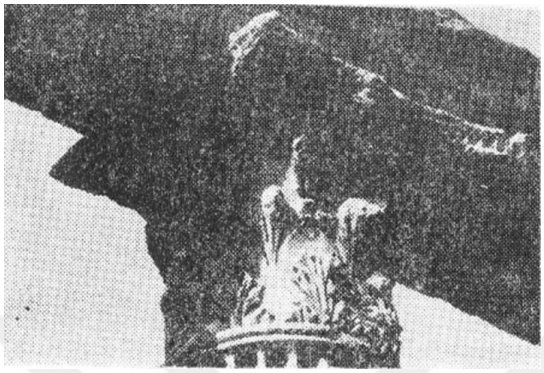

İdil (RKB), Lev.14.4.

Fischer, Lev.11.59.

Fischer, Lev.18.102.

Fischer, Lev.38.211a.

Fischer, Lev.34.188.

Radth , Lev.3.3.

Radth, Lev.4.4.

Fischer, Lev.12.65.

Fischer, Lev.14.77.

Fischer, Lev.16.86.

Fischer, Lev.10.51b.

Fischer, Lev.11.61.

Fischer, Lev.48.267.

Fischer, Lev.48.268.

Yaraş-Şimşek, Fig. 4.

Fischer, Lev.28.159.

Fischer, Lev.28.162.

Fischer, Lev.29.163.

Fischer, Lev.35.196.

Radth, Lev.57.5.

Fischer, Lev.28.158.

Fischer, Lev.28.160.

Fischer, Lev.29.165.

Başaran, Res. 23.

Radth, Lev.27.2.

Radth, Lev.28.2.

Heilmeyer, Lev.21.1.

Fischer, Lev.35.194.

Radth, Lev.58.1.

Yaraş-Şimşek, Fig. 3.

Heilmeyer, Lev.37.1.

Fischer, Lev.24.136.

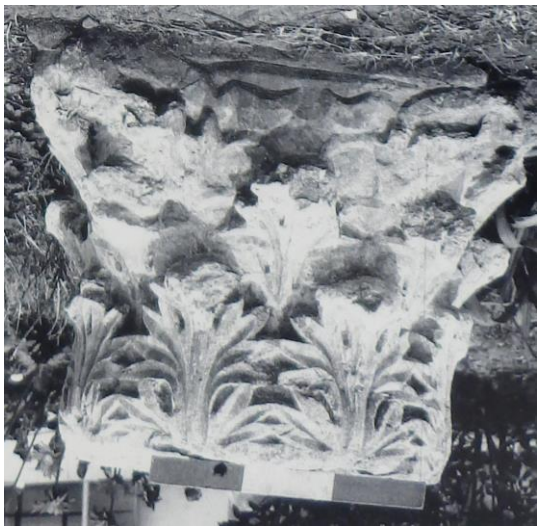

Fischer, Lev.23.132.

Fischer, Lev.20.114.

Fischer, Lev.24.138.

Fischer, Lev.25.143.

Fischer, Lev.27.151.

Yener, Fig.7.

Fischer, Lev.29.165.

Fischer, Lev.12.67.

Fischer, Lev.46.258.

Fischer, Lev.47.260.

Radth, Lev.57.4. (Pergamon)

Fischer, Lev.24.133.

Fischer, Lev.28.157.

Fischer, Lev.42.235.

Fischer, Lev.24.135.

Fischer, Lev.23.128.

Fischer, Lev.25.139.

Fischer, Lev.19.108.

Fischer, Lev.27.156.

Fischer, Lev.10.52.

Radth, Lev.4.5.

Yaraş-Şimşek, Fig. 14.

Fischer, Lev.15.80.